

ረቂቅ

አዋጅ ቁጥር _____ / 2008

የታክስ አስተዳደር አዋጅ

የታክስ አስተዳደር ይበልጥ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተገማችነት ያለው እንዲሆን ለማድረግ የአገር ውስጥ ታክሶች ሁሉ የሚመሩበት ራሱን የቻለ የታክስ አስተዳደር አዋጅ እንዲኖር ማድረግ በማስፈለጉ፣

በታክስ ሕጎች አተረጓጎም ረገድ በታክስ አስተዳደር ውስጥ በሚፈጠረው ልዩነት ምክንያት ታክስከፋዩ ሲያጋጥመው የነበረውን እንግልት ለማስቀረት የሚያስችል ወጥነት ያለው የአተረጓጎም ሥርዓት እንዲኖር ማድረግ የሚያስፈልገውን በመሆኑ፣

ታክስከፋዮች በታክስውሳኔ ረገድ የሚኖራቸውን ቅሬታ ማቅረብ የሚችሉበት ተደራሽነት ያለው፣ በሚገባ የተደራጀ እና የተቀላጠፈ ውሳኔ መስጠት የሚያስችል የቅሬታ አቀራረብ ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55(1) እና (11) መሠረት እንደሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር _____/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጉም

ይህንን አዋጅ ጨምሮ ለታክስ ሕጎች አፈፃፀም የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

- 1. “የተሻሻለ የግብር ውሳኔ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 መሠረት ባለሥልጣኑ የሚሰጠው የተሻሻለ የግብር ውሳኔ ነው፡፡
- 2. “ይግባኝ ሊቀርብበት የሚችል ውሳኔ” ማለት
 - ሀ) በቅሬታ ላይ የተሰጠ ውሳኔ፣
 - ለ) የሚከተሉትን ሳይጨምር ባለሥልጣኑ የሚሰጠው ሌላ ማንኛውም ውሳኔ፣
 - 1. የታክስ ውሳኔ፣
 - 2. የታክስ ውሳኔ በመስጠት ሂደት ባለሥልጣኑ የሚሰጠው ውሳኔ፣

3. ከታክስ ጋር በተያያዘ

የወንጀልምርመራ-ወይምክስላይዐቃቤሕግየሚሰጠው-ውሳኔ፤

3. “የጸደቀቅጽ” በዚህአዋጅአንቀጽ 79 የተሰጠው-ትርጉምይናረዋል።

4. “ባለሥልጣን” ማለት

ሀ) የኢትዮጵያገቢዎችናጉምሩክባለሥልጣን፤

ለ) የአዲስአበባገቢዎችቢሮ፤

ሐ) የድሬዳዋገቢዎችቢሮማለትነው።

5. “ድርጅት” ማለት-ከባንያ፣ የሽርክናማህበር፣ የመንግሥት-የልማት-ድርጅት-ወይም የመንግሥት የፋይናንስ ድርጅት ወይም ሌላ በኢትዮጵያ ወይም በውጭ ሀገር የተመሠረተ የሰዎች ድርጅት ነው።

6. “ኮሚሽን” ማለት-በዚህአዋጅአንቀጽ 86 መሠረት-የተቋቋመው-የግብርይግባኝ ኮሚሽን ነው።

7. “ከ-ባንያ” ማለት የራሱ ሕጋዊ ሰውነት ያለው በኢትዮጵያ የንግድ ሕግ መሠረት የንግድ ሥራ ለመሥራት የተቋቋመ ድርጅት ሲሆን፣ በሌላ ሀገር ሕግ መሠረት የተመሠረተን ተመሳሳይ የንግድ ድርጅት ይጨምራል።

8. “ወሳኝ ድምፅ ያለው አባል” ማለት ከ-ባንያን በሚመለከት፣ ለራሱ ጥቅም ሲል ብቻውን ወይም ግንኙነት ካለው ሰው ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ፡-

ሀ) በከ-ባንያው ካለው ጥቅም ጋር ተያይዞ 50% ወይም ከዚያ በላይ ድምፅ የመስጠት መብት ያለው፤

ለ) በከ-ባንያው ካለው ጥቅም ጋር ተያይዞ 50% ወይም ከዚያ በላይ የትርፍ ድርሻ የሚያገኝ፤ ወይም

ሐ) በከ-ባንያው ካለው ጥቅም ጋር ተያይዞ 50% ወይም ከዚያ በላይ የካፒታል ድርሻ ያለው አባል ነው።

9. “ሰነድ” የሚከተሉትንይጨምራል።

ሀ) የሂሳብ መዝገብ፣ መዝገብ፣ ሪከርድ፣ የመመዘገቢያ ሰነድ፣ የባንክ መግለጫ፣ ደረሰኝ፣ ኢንቮይስ፣ ቫውቸር፣ ውል ወይም ስምምነት፣ የጉምሩክ ዲክላራሲያን፤

ለ) በዚህአዋጅአንቀጽ 22 መሠረት ፈቃድ በተሰጠው የታክስ እንደራሴ የተሰጠ የምስክር ወረቀት ወይም መግለጫ፤ ወይም

ሐ) በኤሌክትሮኒክ የመረጃ ማከማቻ መሳሪያ ውስጥ የተከማቸ /የተያዘ/ ማንኛውም መረጃ ወይም ዳታ፤

10. “በግምት የተከናወነ የታክስ ስሌት” ማለት ባለሥልጣኑ በዚህአዋጅአንቀጽ 26 መሠረት በግምት የሚያከናውነው የታክስ ስሌት ነው።

11. “የበጀት ዓመት” ማለት የኢትዮጵያ መንግሥት የበጀት ዓመት ነው።

12. “የስጋት የታክስ ስሌት” ማለት ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 መሠረት ከስጋት በመነሳት የሚያከናውነው የታክስ ስሌት ነው።
13. “የገንዘብክፍያትእዛዝ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43 መሠረት በባለሥልጣኑ የሚሰጥ የገንዘብክፍያትእዛዝ ነው።
14. “ዓለምአቀፍ ሰምምነት” ማለት በኢትዮጵያ መንግሥትና በሌላ ሀገር መንግሥት ወይም መንግሥታት ወይም ዓለምአቀፍ ድርጅት መካከል የሚደረግ ስምምነት ነው።
15. “ዓለምዐቀፍ ድርጅት” ማለት ሉዓላዊ ሥልጣን ያላቸው ሀገራት ወይም የአካባቢ ሀገራት መንግሥታት አባል የሆኑ በትድርጅት ነው።
16. “ክፍያ ለዘገየ በት የሚከፈል ወለድ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 37 መሠረት የታክስ ክፍያ በመዘገየቱ ምክንያት የሚከፈል ወለድ ነው።
17. “ፈቃድ የተሰጠው የታክስ እንደራሴ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 96 ወይም 97 መሠረት ፈቃድ የተሰጠው የታክስ እንደራሴ ነው።
18. “ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን” ማለት ፈቃድ፣ የምስክር ወረቀት፣ ስምምነት፣ ወይም ሌላ መብት ለመስጠት በማንኛውም ሕግ የተሾመ ሰው ነው።
19. “አባል” ማለት ከባንድን በሚመለከት ማንኛውም ባለአክሲዮን ወይም በከባንያው ውስጥ ሌላ ማንኛውም የአባልነት ጥቅም ያለው ሰው ነው።
20. “የአባልነት ጥቅም” ማለት ከባንድን በሚመለከት የአክሲዮን ወይም ሌላ የባለቤትነት ጥቅም ነው።
21. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ወይም የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስትር ነው።
22. “የሽርክና ማህበር” ማለት በኢትዮጵያ የንግድ ሕግ መሠረት የተቋቋመ የሽርክና ማህበር ሲሆን በውጭ ሀገር ሕግ መሠረት የተቋቋመን ተመሳሳይ አካልም ይጨምራል።
23. “ቅጣት” ማለት የታክስ ሕግ በመጣሱ ምክንያት በዚህ አዋጅ ክፍል ዘጠኝ ምዕራፍ ሁለት ወይም በሌላ የታክስ ሕግ የሚጣል አስተዳደራዊ ቅጣት ነው።
24. “የገንዘብ ቅጣት ውሳኔ” ማለት ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 114 መሠረት የሚወሰነው የገንዘብ ቅጣት ነው።
25. “ሰው” ማለት ግለሰብ፣ ድርጅት፣ መንግሥት ወይም የአንድ መንግሥት ንዑስ የፖለቲካ አካል ወይም ዓለም አቀፍ ድርጅት ነው።

26. “በሁለተኛደረጃየሚመጣኃላፊነት” ማለት አንድ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16(4)፣ 40 (3ሐ) ፣ 41(12) ፣ 42(8) ፣ 43(10) ፣ 46(1) ወይም 47(1) ያለበትን ኃላፊነት (“የመጀመሪያ ኃላፊነት ተብሎ የሚጠቀስ”) በመወጣት ረገድ ሌላ ሰው ያለበት ኃላፊነት ነው።
27. “በታክስ ከፋይ የተከናወነ ስሌት” ማለት ታክሱን የማስላት ግዴታ ያለበት ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 25 መሠረት ያከናወነው የታክስ ስሌት ነው።
28. “የታክስ ስሌት ማስታወቂያ” ማለት፡-
- ሀ) በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የግብር ማስታወቂያ፣
 - ለ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ፣
 - ሐ) ወደ ሀገር ውስጥ በገባው ዕቃ ላይ የሚከፈለውን ተጨማሪ እሴት ታክስ ወይም የኤክሳይዘ ታክስ የሚያሳይ የጉምሩክ ዲክላራሲዮን፣
 - መ) በኤክሳይዘ ታክስ አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የኤክሳይዘ ታክስ ማስታወቂያ፣
 - ሠ) በተርንኦቨር ታክስ አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የተርን ኦቨር ታክስ ማስታወቂያ፣
 - ረ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 መሠረት የሚቀርብ በቅድሚያ የሚከፈል ታክስ ማስታወቂያ፣ ወይም
 - ሰ) በታክስ ሕግ መሠረት የታክስ ማስታወቂያ ተብሎ የሚጠቀስ በታክስ ከፋይ የሚዘጋጅ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ፣
29. “ታክሱን የማስላት ግዴታ ያለበት ታክስ ከፋይ” ማለት ራሱ ያከናወነውን የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ማቅረብ የሚገደድ ሰው ነው።
30. “ታክስ” ማለት በታክስ ሕጎች መሠረት የሚጣል ታክስ ሲሆን፣ የሚከተሉትን ይጨምራል፡-
- ሀ) በከፋይ ተቀንሶ የሚቀርብ ታክስ፣
 - ለ) በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት አስቀድሞ የሚከፈል ወይም በየጊዜው የሚከፈል ታክስ
 - ሐ) ቅጣት
 - መ) ክፍያ በመዘግየቱ ምክንያት የሚከፈል ወለድ ነው።

31. “የታክስ ስሌት” ማለት የታክስ ስሌት ማስታወቂያ፣ በግምት የተከናወነ የታክስ ስሌት፣ የስጋት የታክስ ስሌት፣ የታሰክ ስሌት ማሻሻያ፣ አስተዳደራዊ የታክስ ቅጣት ውሳኔ፣ ወይም በታክስ ሕግ መሠረት የሚደረግ ሌላ ማንኛውም ስሌት ነው።

32. “ከታክስ የመሸሽ ድንጋጌ” ማለት

- ሀ) የገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 75፣ 76 እና 77፤
- ለ) የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ አንቀጽ 60 ድንጋጌ ነው።

33. “የታክስ ውሳኔ” ማለት

- ሀ) በታክስከፋዩ የተከናወነውን ስሌት የማይጨምር የታክስ ስሌት፤
- ለ) ታክሱን የማስላት ግዴታ ያለበት ታክስከፋይ በሚያቀርበው ማመልከቻ ላይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 29 መሠረት የሚሰጥ ውሳኔ፤
- ሐ) በታክስከፋዩ እንዲከፈልዎት ለወደፊት እንዲከፈልዎት በዚህ አዋጅ አንቀጽ

40(2) መሠረት የተሰጠ ውሳኔ

መ) በሁለተኛ ደረጃ የሚመጣ ኃላፊነት ወይም ታክስን ለማስከፈል የሚወጣን ወጭ ማስመለስን በሚመለከት የሚሰጥ ውሳኔ፤

ሠ) ክፍያ በመዘግየቱ ምክንያት የሚጣልን ወለድ በተመለከተ የተሰጠ ውሳኔ፤

ረ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 49 ወይም 50 መሰረት በቀረበ የታክስ ተመላሽ ማመልከቻ ላይ የሚሰጥ የእምቢታ ውሳኔ፤

ሰ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 49 መሠረት ሊካከስ ከሚችለው በላይ የሆነን የታክስ ክሬዲት መጠን፣ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 መሠረት የሚቀርብን የተመላሽ ጥያቄ መጠን ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 መሠረት እንደገና መከፈል የሚኖርበትን የተመላሽ መጠን አስመልክቶ የሚሰጥ ውሳኔ፤ ወይም

ሸ/ ለባለሥልጣኑ ያልተከፈለ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የቀረን ታክስ በሚመለከት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 89(3) መሠረት የሚሰጥ ውሳኔ፤

34. “የታክስ ማስታወቂያ” ማለት የሚከተሉት ናቸው።

- ሀ) በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት መቅረብ የሚኖርበት የታክስ ማስታወቂያ፤
- ለ) በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት በከፋዩ ተቀንሶ የሚያዘን ታክስ በሚመለከት የሚቀርብ የታክስ ማስታወቂያ፤
- ሐ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ፤

መ) ወደሀገርውስጥበገባውዕቃላይየሚከፈለውን የተጨማሪእሴትታክስ ወይምየኤክሳይዝታክስየሚያሳይየጉምሩክዲክላራሲዮን፤

ሠ) በኤክሳይዝታክስአዋጅመሠረትየሚቀርብየታክስማስታወቂያ፤

ረ) በተርንኦቨርታክስአዋጅመሠረትየሚቀርብየግብርማስታወቂያ፤

ሰ) በዚህአዋጅመሠረት በታክስ ከፋዩ መቅረብየሚኖርበትየታክስ ማስታወቂያ፤

35/ “የታክስ ሕግ” ማለት

ሀ) ይህአዋጅ፤

ለ) የገቢግብርአዋጅ፤

ሐ) የተጨማሪእሴትታክስአዋጅ፤

መ) የኤክሳይዝታክስአዋጅ፤

ሠ) የቴምብርቀረጥአዋጅ፤

ረ) የጉምሩክንሕግሳይጨምር፣ ባለሥልጣኑታክሱን፣ ቀረጡን ወይም ክፍያውንየማስተዳደርኃላፊነትየተሰጠውእስከሆነ ድረስ ማንኛውም ይህንን ታክስ፣ ቀረጥ፣ ወይምክፍያየሚጥልሌላሕግ፤

ሰ) ከዚህበላይባሉትንዑስአንቀጾችሥርበተጠቀሰውሕግመሠረትየሚወጣማንኛውም ደንብወይምመመሪያነው።

36. “የታክስሠራተኛ” ማለት

ሀ) የባለሥልጣኑዋናዳይሬክተር፤

ለ) የባለሥልጣኑምክትልዋናዳይሬክተሮች፤

ሐ) በኢትዮጵያገቢዎችናጉምሩክባለሥልጣንማቋቋሚያአዋጅመሠረትየታክስሕግንየ ማስተዳደርናየማስፈጸምኃላፊነትየተጣለባቸውሌሎችየባለሥልጣኑኃላፊዎችወ ይምተቀጣሪዎች፤

መ) ባለሥልጣኑንወክለውሲሰሩ፡-

- 1. የኢትዮጵያፌዴራልፖሊስ አባል፤
- 2. የኢትዮጵያፖስታኦገልግሎትድርጅትተቀጣሪወይምባለሥልጣን፤

37. “የታክስ ጊዜ” ማለት ከታክስ ጋር በተያያዘ ለባለሥልጣኑ ሪፖርት የሚቀርብበት ጊዜ ነው።

38. “ታክስ ለማስከፈል የወጡ ወጭዎች” ማለት፡

ሀ) ባለሥልጣኑ ያልተከፈለን ታክስ ለማስከፈል የሚያወጣቸው በዚህ አንቀጽ 30(3) የተዘረዘሩ ወጭዎች፤

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 41(9)(ሀ) የተዘረዘሩት ባለሥልጣኑ ታክስ ለማስከፈል የሚያስችልን ሀብት ሲይዝ የሚያወጣቸው ወጭዎች ናቸው።

39. “የታክስ ወኪል” ማለት ታክስ ከፋዩን በመወከል በኢትዮጵያ ውስጥ ማንኛውንም ገንዘብ ለመቀበል ወይም ለመክፈል ኃላፊነት ያለበት ግለሰብ ሲሆን የሚከተሉትን ይጨምራል።

ሀ) የሽርክናንማህበርበተመለከተየሽርክናማህበሩሽሪክ ወይም ሥራ አስኪያጅ፤

ለ) ከባንደንበተመለከተየኩባንደውዳይሬክተር፤

ሐ) ችሎታየሌለውንግለሰብበተመለከተችሎታየሌለውንግለሰብበመወከል ወይም ለዚህግለሰብጥቅምገቢየሚቀበልህጋዊወኪል፤

መ) በዚህአዋጅአንቀጽ 40 የተጠቀሰውንታክስከፋይበተመለከተበተጠቀሰውአንቀጽመሠረት የታክስ ከፋዩ ባለአደራ፤

ሠ) ማንኛውንም ታክስከፋይበተመለከተለታክስሕጎችዓላማሲባልባለሥልጣኑበጽሁፍ በተሰጠማስታወቂያ የታክስ ከፋዩ የታክስወኪልእንደሆነያስታወቀውግለሰብነው።

40. “ታክስ ከፋይ” ማለት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ሰው ሲሆን የሚከተሉትንም ይጨምራል፡-

ሀ) የገቢ ግብርን በተመለከተ በሠንጠረዥ “ለ” ወይም “ሐ” መሠረት በግብር ዓመቱ ግብር የሚከፈልበት ገቢ የሌለው ወይም ኪሳራ ያጋጠመው ግለሰብ፤

ለ) የተጨማሪ እሴት ታክስን በተመለከተ ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ሰው፤

41. “ያልተከፈለታክስ” ማለትበመክፈያቀንወይምባለሥልጣኑበዚህአዋጅአንቀጽ 32 የተመለከተውንየታክስመክፈያቀን ያራዘመ ከሆነበተራዘመውጊዜውስጥ ያልተከፈለታክስነው።

- 42. “ታክስ ቀንሶ ገቢ የማድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው” ማለት በዚህ አዋጅ ክፍል ዘጠኝ መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ታክስ ቀንሶ ገቢ የማድረግ ግዴታ የተጣለበት ሰው ነው።
- 43. “ተቀንሶ የሚያዝ ታክስ” ማለት በዚህ አዋጅ ክፍል ዘጠኝ መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ መያዝ ያለበት ታክስ ነው።

3. ትክክለኛ የገቢ ያዋጋ

- 1. የገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 76 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለታክስ ሕጎች ዓላማ በአንድ የተወሰነ ጊዜ እና በታየ አንድ ንጹህ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ትክክለኛ ያደረገው የሚባለው የእቃው፣ የንብረቱ፣ የአገልግሎቱ ወይም የጥቅሙ የወቅቱ እና የታወቀው መደበኛ የገቢ ያዋጋ ነው።
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 በተደነገገው መሠረት በአንድ የተወሰነ ጊዜ እና በታየ አንድ ንጹህ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ትክክለኛ የገቢ ያዋጋ መወሰን ያልተቻለ እንደሆነ ያዋጋውን ለመወሰን ባልተቻለው ዕቃ፣ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም እና ማንኛውም ሌላ ተመሳሳይ እቃ፣ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም በሚያስገኘው ትክክለኛ ያደረገው መካከል ላለው ልዩነት ተገቢውን ማስተካከያ በማድረግ የሚገኘው ያዋጋውን ለመወሰን ያልተቻለው እቃ፣ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ትክክለኛ የገቢ ያዋጋ ሆኖ ይወሰዳል።
- 3. ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 አፈጻጸም፣ የአንድ ንጹህ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ከሌላ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ጋር ተመሳሳይነት የሚባለው ከሌላው እቃ፣ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ጋር በባህሪ ይፈራገ፣ በጥራት፣ በብዛት በሚለጠው አገልግሎት በሚይዛቸው ቁሶችና በመልካም ስም ተመሳሳይ ወይም በሚቀራረብ ሁኔታ ተመሳሳይ የሆነ እንደሆነ ነው።
- 4. የአንድ ንጹህ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ትክክለኛ ያደረገው በዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች መሠረት መወሰን ያልተቻለ እንደሆነ ከያን ጋር አገማመት ጠቅላላ መርሆዎች ጋር በሚጣጣም መልኩ ትክክለኛው የገቢ ያዋጋ በባለሥልጣኑ የሚወሰን ይሆናል።
- 5. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ለዕቃ፣ ለንብረት፣ ለአገልግሎት ወይም ለጥቅም የተከፈለ ያደረገው ከንብረቱ፣ ከአገልግሎቱ ወይም ከጥቅሙ ትክክለኛ የገቢ ያዋጋ የበለጠ ወይም ያነሰ ሊሆን ይችላል።
- 6. ባለሥልጣኑ የአንድ ንጹህ ንብረት፣ አገልግሎት ወይም ጥቅም ትክክለኛ የገቢ ያዋጋ ለመወሰን የሚያስችል መሪ ያለ ያወጣ ይችላል።

4. ግንኙነት ያላቸው ሰዎች

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለታክስ ሕጎች አፈፃፀም ሁለት ሰዎች ግንኙነት ያላቸው ሰዎች ናቸው የሚባለው ከሁለቱ አንዱ ሰው በሌላኛው ሰው ትዕዛዝ፣ ጥያቄ፣ አስተያየት ወይም ፍላጎት መሠረት ይንቀሳቀሳል ተብሎ ሲገመት ወይም ሁለቱም ሰዎች በሌላ ሦስተኛ ወገን ትዕዛዝ፣ ጥያቄ፣ አስተያየት ወይም ፍላጎት መሠረት ይንቀሳቀሳሉ ተብሎ ሲታመን ነው።
2. አንድ ሰው የሌላ ሰው ተቀጣሪ ወይም ደምበኛ ስለሆነ ብቻ ወይም ደግሞ ሁለቱም ሰዎች የሦስተኛ ወገን ተቀጣሪዎች ወይም ደንበኞች በመሆናቸው ብቻ ግንኙነት ያላቸው ሰዎች ናቸው ሊባሉ አይችሉም።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የሚከተሉት ሰዎች ግንኙነት ያላቸው ሰዎች ናቸው።

ሀ) ባለሥልጣኑ ከሁለቱ አንዱ በሌላኛው ትዕዛዝ፣ ጥያቄ፣ አስተያየት ወይም ፍላጎት መሠረት አይንቀሳቀስም ብሎ ካላመነ በስተቀር፣ አንድ ግለሰብ ና የዚህ ግለሰብ ዘመድ፤

ለ) አንድ ድርጅት ወይም የዚህ አንቀጽ ሌሎች ድንጋጌዎች ተፈፃሚ በሚሆንበት ሁኔታ የዚህ ድርጅት አባል በራሱ ወይም ግንኙነት ካላቸው ሰዎች ጋር በመሆን በቀጥታ ወይም በአንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑና በተሳሰሩ ድርጅቶች አማካይነት የድርጅቱን ሃያ አምስት በመቶ (25%) ወይም ከዚያ በላይ የመምረጥ፣ የትርፍ ድርሻ ወይም የካፒታል ደርሻ መብት የሚቆጣጠር ሲሆን ድርጅቱና የድርጅቱ አባል ግንኙነት ያላቸው ሰዎች ናቸው።

ሐ) ሁለት ድርጅቶች ግንኙነት ያላቸው ናቸው የሚባሉት አንድ ሰው ብቻውን ወይም የዚህ አንቀጽ ሌሎች ድንጋጌዎች ተፈፃሚ በሚሆኑበት ሁኔታ ግንኙነት ካለው ሰው ጋር በመሆን የሁለቱን ድርጅቶች ሃያ አምስት በመቶ (25%) ወይም ከዚያ በላይ የሆነ የመምረጥ መብት፣ የትርፍ ድርሻ ወይም ካፒታል በቀጥታ ወይም በሌሎች በተሳሰሩ ድርጅቶች አማካይነት የተቆጣጠረ እንደሆነ ነው።

4. የአንድ ግለሰብ ዘመዶች ናቸው የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው፤

ሀ) የትዳር ጓደኛ፤

ለ) ቅድመ አያት፣ አያት፣ ወደታች የሚቆጠር ዘመድ፣ ወንድም፣ እህት፣ አጎት፣ አክስት፣ የወንድም ልጅ፣ የእህት ልጅ፣ የእንጀራ እናት፣ የእንጀራ አባት፣ የጉዲፈቻ ልጅ፤

ሐ) የጉዲፈቻ ልጅ ወላጅ፣ ወይም የእርሱ/ሷ ባል ወይም ሚስት፤

- መ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ (ለ) የተገለጹት ግለሰቦች ባል ወይም ሚስት፤
- 5. የአንድ ግለሰብ የትዳር ንደኛ የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው፡
 - ሀ) ግለሰብ/ሰዓ በህጋዊ መንገድ ያገባው/ችው፤
 - ለ) ጋብቻ ሳይኖር ከግለሰብ/ሰዓ ጋር እንደባልና ሚስት አብሮ/ራ የሚኖር/ የምትኖር፤
- 6. አንድ የጉዳይ ልጅ ከጉዳይ አድራጊዎች የአንደኛ ደረጃ ዘመዶች ጋር ዝምድና እንዳለው ይቆጠራል።

ክፍል ሁለት

የታክስ ሕጎችን ስለማስተዳደር

5. የባለሥልጣኑ ኃላፊነት

የታክስ ሕጎችን ሥራ ላይ የማዋልና የማስፈፀም ኃላፊነት የባለሥልጣኑ ነው።

6. የታክስ ሠራተኞች ግዴታዎችና ኃላፊነቶች

1. የታክስ ሠራተኛ በኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ማቋቋሚያ አዋጅ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8(3) በሚሰጠው ውክልና መሠረት ለታክስ ሕጎች አፈፃፀም ሲባል የተሰጠውን ማንኛውንም ሥልጣኑን ሊሠራበት ወይም ማንኛውንም ተግባርና ኃላፊነቱን ሊወጣ ይገባል።
2. የታክስ ሠራተኛ በታክስ ሕጎች በተሰጠው ማንኛውም ሥልጣኑ የሚሠራው ወይም ማንኛውንም ተግባርና ኃላፊነቱን የሚወጣው ታማኝነትና ፍትሐዊነትን በተላበሰ መንገድ መሆን የሚገባው ሲሆን ታክስ ከፋዩንም በአክብሮት የማስተናገድ ኃላፊነት አለበት።
3. የታክስ ሠራተኛ ከሚከተሉት ጋር በተያያዘ በታክስ ሕጎች የተሰጠውን ሥልጣን ሊሠራበት ወይም ኃላፊነቱን ወይም ተግባሩን ሊያከናውን አይችልም።
 - ሀ) የቀረበለት ጉዳይ ከሠራተኛው የግል፣ የቤተሰብ፣ የማህበራዊ፣ የንግድ፣ የሙያ፣ የቅጥር ወይም የፋይናንስ ግንኙነት ካለው ሰው ጋር የተገናኘ ከሆነ፤
 - ለ) በሌላ መልኩ የጥቅም ግጭት የሚያስከትል ከሆነ፤

4. የታክስሠራተኛ የታክስ ማስታወቂያ ለሚያዘጋጅ ወይም ታክስን አስመልክቶ ምክር ለሚሰጥ ሰው የሂሳብ ሠራተኛ ወይም አማካሪ በመሆን ሊያገለግል ወይም የዚህ ሰው ተቀጣሪ እንዲሆን የቀረበለትን ሀሳብ ሊቀበል አይችልም።

7. የመተባበር ግዴታ

ማናቸውም የፌዴራል እና የክልል መንግሥት የመንግሥት መ/ቤት፣ ኤጀንሲ ወይም ሌላ አካል፣ የአካባቢ መስተዳደሮች፣ ማህበራት፣ ድርጅቶች፣ መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች የታክስ ሕጎችን በማስፈፀም ረገድ ከባለሥልጣኑ ጋር የመተባበር ግዴታ አለባቸው።

8. የታክስ መረጃ በምስጢር የሚያዝ ስለመሆኑ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የታክስሠራተኛ በሥራው አጋጣሚ ያገኛቸውን የማንኛውም መረጃዎችና እና ሰነዶች ሚስጢራዊነት መጠበቅ አለበት።

2. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ የታክስሠራተኛ ለሚከተሉት ሰዎች አንድን ሰነድ ወይም መረጃ ከመግለጽ አይከለክለውም።

ሀ) ኃላፊነቱን ይወጣበት ዘንድ ለባለሥልጣኑ ሌላ ሠራተኛ፣

ለ) በታክስ ሕግ የተደነገገን የታክስ ወንጀል የፈፀመን ሰው ለመክሰስ እንዲሁም ሌላ ማናቸውም ሕግ የተደነገገን የታክስ ወንጀል የፈፀመን ሰው ለመክሰስ ይቻል ዘንድ ለሕግ አስፈጻሚ አካል፣

ሐ) ለኮሚሽኑ ወይም ክርክርን በማየት ላይ ላለ ፍርድ ቤት የአንድን ሰው የታክስ ኃላፊነት ለማረጋገጥ ወይም የቅጣት ኃላፊነትን ወይም ታክስ በመዘግየቱ ምክንያት የሚከፈል ወለድን ወይም ለወንጀል ጉዳይ የሚያስፈልገው መረጃ፣

መ) ኢትዮጵያ ባደረገችው ስምምነት የመረጃ ልውውጥን የሚመለከት አንቀጽ የታክስ ከሆነ በስምምነቱ በተፈቀደው መሠረት አግባብ ላለው የውጭ አገር መንግሥት አካል የሚሰጥ መረጃ፣

ሠ) ለፌዴራል ዋናው ኦዲተር ሥራውን ለማከናወን በሚያስፈልገው መጠን የሚሰጥ መረጃ፣

ረ) ለጠቅላይ ዐቃቤ ሕግ ሥራውን ለማከናወን በሚያስፈልገው መጠን የሚሰጥ መረጃ፣

ሰ) የሚሰጠው መረጃ አንድን ግለሰብ ለይቶ የማያሳውቅ ሲሆን፣ የመንግሥትን ገቢ የመሰብሰብ አገልግሎት ለሚሰጥ ወይም ለስታትስቲክስ መ/ቤት ሥራውን ለማከናወን በሚያስፈልገው መጠን የሚሰጥ መረጃ፣

ሸ) መረጃ የሚመለከተው ሰው በጽሁፍ ፈቃዱን ከገለጸ ለሌላ ለማንኛውም ሰው፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ማንኛውንም መረጃ የሚቀበል ሰው፡

ሀ) መረጃው የተገለጸበትን ዓላማ ለማሳካት ካልሆነ በስተቀር የመረጃውን ሚስጢራዊነት መጠበቅ፤

ለ) መረጃውን የያዙትን ማንኛውንም ሰነዶች ለባለሥልጣኑ የመመለስ፣ ግዴታ አለበት፡፡

4. በዚህ አንቀጽ “የታክስሠራተኛ” የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

ሀ) የባለሥልጣኑ አማካሪ ቦርድ አባል የሆነ ወይም የነበረ፤

ለ) ሥራ ተቋራጭን ጨምሮ በማንኛውም ደረጃ በባለሥልጣኑ የተቀጠረ ወይም በባለሥልጣኑ በአንድ ሥራ ላይ እንዲሠማሩ የተደረገ ማንኛውም ሰው፤

ሐ) የባለሥልጣኑ የቀድሞ ሠራተኛ፣ ተቀጣሪ ወይም ሥራ ተቋራጭ፤

ክፍል ሦስት ታክስ ከፋዮች

ምዕራፍ አንድ

ስለምዝገባ

9. ታክስ ከፋዮችን ስለመምዝገብ

1. የዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) እንደተጠበቁ ሆነው፣ አስቀድሞ የተመዘገበ ካልሆነ በስተቀር በታክስ ሕግ መሠረት ታክስ የመክፈል ኃላፊነት ያለበት ሰው በባለሥልጣኑ ዘንድ ለመምዝገብ ማመልከት አለበት፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ፤

ሀ) በኢትዮጵያ የሚያገኘው ገቢ ብቻ በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 50 እና 52 መሠረት ግብር የሚከፈልበት በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ሰው፤

ለ) በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 60(2) መሠረት ግብር የሚከፈልበት ገቢ ብቻ ያለው ግለሰብ ፤

ላይ ተፈጻሚ አይሆንም

3. ተቀጣሪው-አስቀድሞ የተመዘገበ ካልሆነ በስተቀር፣ ከቀጣሪው ጋር ውል የገባ ተቀጣሪ ይመዘገብ ዘንድ ቀጣሪው የማመልከት ግዴታ አለበት፡፡

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ፣ ቀጣሪው እንዲመዘገብ ያላደረገው ተቀጣሪ በንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ካለበት የመመዘገብ ግዴታ ነጻ ሊያወጣው አይችልም።

5. ለምዘገብ የሚቀርበው ማመልከቻ፣

ሀ) ባለሥልጣኑ ባጸደቀው ቅጽ መሠረት መቅረብ ይኖርበታል።

ለ) የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ በሚወሰነው መሠረት የጣት አሻራ መለያን ጨምሮ የግለሰቡን ማንነት ከሚያረጋግጥ የሰነድ ማስረጃ ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፤

ሐ) ታክስ ከፋዩ ለታክስ የመመዘገብ ግዴታ ካለበት ቀን አንስቶ በ21 ቀናት ውስጥ ወይም ባለሥልጣኑ በፈቀደው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ መቅረብ አለበት።

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ቀጣሪው ለተቀጣሪው የሚያመለክት በሚሆንበት ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5(ለ) መሠረት የሚጠየቀው የማንነት መለያ በተቀጣሪው መቅረብ ይኖርበታል።

7. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (10) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ያለበት ለምዘገባ የማመልከት ግዴታ ይኸው ሰው በሌላ ታክስ ግለአንድ ለተለየ ታክስ ካለበት የመመዘገብ ግዴታ ወይም ካለው አማራጭ በተጨማሪ ነው።

8. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ለመመዘገብ ያመለክተው ሰው በታክስ ሕግ መሠረት ታክስ የመክፈል ኃላፊነት ያለበት መሆኑን ሲያምንበት ይመዘገባል፤ ለዚህ ሰውም በፀደቀው ቅጽ መሠረት የምስክር ወረቀት አዘጋጅቶ ይሰጠዋል።

9. ባለሥልጣኑ ለመመዘገብ ማመልከቻ ያቀረበውን ሰው ጥያቄ ያልተቀበለው ከሆነ የምዘገባውን ጥያቄ የማይቀበለው መሆኑን ማመልከቻው ከቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 14 ቀናት ውስጥ ለምዘገባ ለመለከተው ሰው በጽሁፍ ያሳውቀዋል።

10. አንድ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለመመዘገብ ሲያመለክት ያቀረበውን ማስረጃ ይህ ሰው ተጨማሪ የምዘገባ ማመልከቻ ቅጽ ማቅረብ ሳያስፈልገው ባለሥልጣኑ ማስረጃውን ይህ ሰው በሌላ ታክስ ግለአንድ የተለየ

ታክስ እንዲመዘገብ ያለበትን ግዴታ ወይም ለመመዘገብ የተሰጠውን ፈቃድ ለማሟላት ሊጠቀምበት ይችላል።

11. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (10) ቢኖርም፣ ባለሥልጣኑ የአንድን ሰው ተጨማሪ ምዘገባ በተሟላ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስፈልገውን ማንኛውንም ሌላ ተጨማሪ መረጃ ያቀርብ ዘንድ ይህንን ሰው ሊጠይቀው ይችላል።

- 12. በዚህ አንቀጽ መሠረት መመዘገብ ሲኖርበት ያልተመዘገበን ሰው ባለሥልጣኑ በፀደቀው ቅጽ መሠረት መዘገብ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ሊሰጠው ይችላል።
- 13. በዚህ አንቀጽ መሠረት የአንድ ሰው ምዝገባ ተፈጻሚ የሚሆነው የዚህን ሰው ምዝገባ በሚያረጋግጠው የምስክር ወረቀት ላይ ከተመለከተው ቀን ጀምሮ ነው።

10. ለውጦችን ስለማሳወቅ

- 1. ማንኛውም የተመዘገበ ሰው ከሚከተሉት ወስጥ ማንኛውንም ጉዳይ በተመለከተ ለውጥ ሲከሰት ለውጡ በተከሰተ በ21 ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፤
 - ሀ) ስሙ፣ ቋሚ አድራሻው ወይም የፖስታ አድራሻው፣ የተቋቋመበት መተዳደሪያ ደንብ ወይም ዋና የሥራ እንቅስቃሴው ወይም እንቅስቃሴዎቹ፣
 - ለ) ከባለሥልጣኑ ጋር ግንኙነት የሚያደርግበት የባንክ አድራሻ፣
 - ሐ) ከባለሥልጣኑ ጋር ግንኙነት የሚያደርግበት የኤሌክትሮኒክ አድራሻ፣
 - መ) ባለሥልጣኑ በመመሪያ የሚወሰናቸው ሌሎች ዝርዝሮች፣
- 2. የተመዘገበ ሰው በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የለውጥ ማስታወቂያ ሲያቀርብ ይህ ሰው በሌላ የታክስ ሕግ ለአንድ ለተለየ ታክስ ካደረገው ምዝገባ ጋር በተያያዘ ተመሳሳይ ለውጦችን ማስታወቅን በተመለከተ የተጣለበትን የማስታወቅ ግዴታ እንደተወጣ ይቆጠራል።

11. ምዝገባን ስለመሰረዝ

- 1. የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሰው ለሁሉም የታክስ ሕጎች የተጣለበት የመመዘገብ ግዴታ ሲቋረጥ ምዝገባው እንዲሰረዝለት ለባለስልጣኑ ማመልከት አለበት፤
- 2. ምዝገባን ለማሰረዝ የሚቀርበው ማመልከቻ
 - ሀ) በፀደቀው ቅጽ መሠረት፣ እና
 - ለ) የተመዘገበው ሰው በሁሉም የታክስ ሕጎች የተጣለበት የመመዘገብ ግዴታ ከተቋረጠበት ቀን አንስቶ ባሉት 30 ቀናት ውስጥ ወይም ባለሥልጣኑ በሚሰጠው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ መቅረብ አለበት።
- 3. አንድ ሰው በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻ ካቀረበ በሌላ የታክስ ሕግ ለአንድ የተለየ ታክስ የተደረገው ምዝገባ እንዲሰረዝለት ጭምር እንዳመለከተ ተደርጎ ይወሰዳል።
- 4. አንድ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻ ሲያቀርብ ባለሥልጣኑ ይህ ሰው ሥራውን ያቆመ መሆኑንና በሁሉም የታክስ ሕጎች

የመመዘገብ ግዴታ የሌለበት መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ ለዚህ ሰው የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ይሰርዘዋል።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የተመለከተው ምዝገባ የተሠረዘ መሆኑን የሚገልፀው ማስታወቂያ መልክቻው ከቀረበ በኋላ 30 ቀናት ለአመልካቹ መሰጠት የሚኖርበት ሲሆን፣ ባለሥልጣኑ ምዝገባ ይሰረዘልኝ ማለት ከቻለው ከቀረበ በኋላ 90 ቀናት ውስጥ የታክስ ከፋዩን የታክስ ጉዳዮች በተመለከተ የመጨረሻ አዲት ሲያደርግ ይችላል።
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት አንድ ሰው ምዝገባ እንዲሰረዘለት ጥያቄ ያላቀረበ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ይህ ሰው ሥራውን ሙሉ በሙሉ ማቆሙን እና ለታክስ ሕጎች ዓላማ የመመዘገብ ግዴታ የሌለበት መሆኑን እንዲሁም የተፈጥሮ ሰው ከሆነ መሞቱን፣ ኩባንያ ከሆነም መፍረሱን፣ ወይም ሌላ ማንኛውም ሰው ሕልውናው የተቋረጠ መሆኑን ሲያምንበት ለታክስ ከፋዩ ወይም ለወኪሉ የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ይሰርዛል።
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) እና (5) መሠረት የሚደረግ የአንድ ሰው ምዝገባ መሰረዝ በሌላ ታክስ ሕግ ለአንድ የተለየ ታክስ ዓላማ ሲባል የተደረገ ምዝገባ መሰረዝንም ይጨምራል።
8. የአንድ ሰው የምዝገባ መሰረዝ ተፈጻሚ የሚሆነው ባለሥልጣኑ በሰጠው የስረዛ ማስታወቂያ ላይ ከተጻፈው ቀን ጀምሮ ነው።
9. የአንድ ሰው የምዝገባ መሰረዝ በሌላ ታክስ ሕግ አንድን የተለየ ታክስ የሚመለከት ሲሆን፣ በዚያ የታክስ ሕግ ምዝገባ መሰረዝን በሚመለከት የሠፈሩትን ግዴታዎች ማሟላት ግዴታ ይሆናል።

ምዕራፍ ሁለት
የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሮች

12. ታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር

ታክስ ከፋዮችን ለመለየት እንዲቻል ባለሥልጣኑ በዚህ ምዕራፍ በተደነገገው መሠረት ለታክስ ሕጎች ዓላማ ሲባል ለተመዘገበ ሰው (“ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር” በሚል የሚታወቅ) ይሰጣል። ታክስ ከፋዩም የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን የታክስ ሕጎች በሚያዙት መሠረት መጠቀም አለበት።

13. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ስለመስጠት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 መሠረት ለታክስ ሕጎች ዓላማ ሲባል ለተመዘገቡ ሰዎች የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር አዘጋጅቶ ይሰጣል።

2. ለሁሉም የታክስ ሕጎች አንድ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የሚሰጥ ሲሆን አንድ ታክስ ከፋይ በማንኛውም ጊዜ አንድ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ብቻ ይኖረዋል።
3. ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ የታክስ መለያ ቁጥር የሚሰጠው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ማስታወቂያ በመላክ ይሆናል።

14. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር አጠቃቀም

1. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተሰጠው ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን በማንኛውም የታክስ ማስታወቂያ፣ ማስታወቂያ ወይም ለታክስ ሕግ ዓላማ ሲባል

በሚቀርብ ወይም ጥቅም ላይ በሚውል ሰነድ ወይም በታክስ ሕግ መሠረት በሚዘጋጅ ሰነድ ላይ መግለጽ ይኖርበታል፤ እንዲሁም ታክስ ከፋይ ታክስ ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ ላለበት ሰው ክፍያዎች በሚፈጽምበት ጊዜ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን መስጠት አለበት።

2. የንግድ ሥራ ለመሥራት ፈቃድ ይሰጠው ዘንድ ማመልከቻ የሚያቀርብ ታክስ ከፋይ ፈቃድ ለሚሰጠው ባለሥልጣን የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን መስጠት አለበት።
3. ታክስከፋዩ በዚህ አንቀጽ ኦብጋ 2 በተመለከተው መሠረት ፈቃዱን በሚያድስበት ጊዜ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ማቅረብ የሚጠበቅበት የመጀመሪያው የፈቃድ ማመልከቻ ከቀረበ ወዲህ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩ የተቀየረ እንደሆነ ብቻ ነው።
4. የንግድ ወይም የሥራ ፈቃድ የሚሰጥ የመንግሥት አካል ወይም ተቋም ታክስ ከፋይ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን ሳያቀርብ ፈቃድ መስጠት አይችልም።
5. የዚህ አንቀጽ ኦብጋ 6) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ለተሰጠው ሰው ብቻ የሚያገለግል ስለሆነ በሌላ ሰው ጥቅም ላይ ሊውል አይችልም።
6. ፈቃድ የተሰጠው የታክስ እንደራሴ የአንድን ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ሊጠቀምበት የሚችለው፡-
 - ሀ) የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩ ባለቤት የሆነው ሰው ፈቃድ የተሰጠው የታክስ እንደራሴ የታክስ መለያ ቁጥሩን ለመጠቀም እንዲችል በጽሑፍ ሲፈቅድለት፣ እና
 - ለ) ፈቃድ የተሰጠው የታክስ እንደራሴ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን ለታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩ ባለቤት የታክስ ጉዳዮች ብቻ ሊጠቀምበት ነው።

15. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥርን ስለመሰረዝ

1. ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት የአንድን ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ለመሠረዝ ይችላል፡-

ሀ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት የታክስ ከፋይ ምዝገባ ሲሰረዝ፤

ለ) የታክስ ከፋይ እውነተኛ ማንነት ባልሆነ ማንነት የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተሰጠ እንደሆነ፤

ሐ) ታክስ ከፋይ ጥቅም ላይ ያለ ሌላ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ያለው እንደሆነ፤

2. ባለሥልጣኑ በማንኛውም ጊዜ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት የአንድን ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር በመሰረዝ አዲስ የታክስ መለያ ቁጥር ሊሰጠው ይችላል።

ምዕራፍ ሶስት
የታክስ ወኪሎች

16. የታክስ ወኪሎች ግዴታዎች

1. አንድ የታክስ ወኪል የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብንና ታክስ መክፈልንም ጨምሮ የታክስ ሕግ በታክስ ከፋይ ላይ የሚጥለውን ማንኛውም ግዴታ የመወጣት ኃላፊነት አለበት።

2. አንድ ታክስ ከፋይ ሁለትና ከሁለት በላይ የታክስ ወኪሎች ያሉት እንደሆነ እያንዳንዱ የታክስ ወኪል በዚህ አንቀጽ ለተመለከቱት ግዴታዎች የአንድነትና የነጠላ ኃላፊነት አለበት፤ ሆኖም ግን ከወኪሎቹ መካከል አንዱ ወኪል ግዴታዎችን መወጣት ይችላል።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በታክስ ሕግ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በታክስ ወኪል መክፈል የሚኖርበት ታክስ በታክስ ወኪሉ ይዞታ ወይም ቁጥጥር ሥር ባለው ገንዘብ ወይም ሀብት መጠን ከታክስ ወኪሉ መሰብሰብ አለበት።

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በታክስ ወኪሉ መክፈል የነበረበት ታክስ ሳይከፈል ሲቀር የታክስ ወኪሉ በታክስ ወኪልነቱ ታክሱን ለመክፈል የግል ኃላፊነት የሚኖርበት የታክስ ወኪሉ፡-

ሀ) የተቀበለውን ወይም ሊቀበለው የሚችለውንና ታክስ የሚከፈልበትን ገንዘብ ያጠፋ፤ ለሌላ ዓላማ ያዋለ ወይም ያስተላለፈ እንደሆነ፤

ለ) የታክስ ከፋይ ሀብት የሆኑ እና በታክስ ወኪሉ ይዞታ ሥር የነበሩ ወይም ታክስ መክፈል ከነበረበት ጊዜ በኋላ በይዞታው ሥር የሆኑ እና ለታክሱ ክፍያ ሊውሉ የሚችሉ ንብረቶችን ወይም ገንዘብ ያስተላለፈ ወይም በከፊል ለሌላ የሰጠ እንደሆነ ነው።

5. የታክስ ወኪሉ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ለታክስ ክፍያ የግል ኃላፊነት የማይኖርበት፡-

- ሀ) በታክስ ወኪሉ የተከፈለው ገንዘብ የዋለው ለታክስ ከፋይ ጥቅም ሲሆንና የተከፈለው ገንዘብ በሕግ ከታክስ ከፋይ ታክስ የመክፈል ግዴታ ቅድሚያ ሲኖረው፤ ወይም
 - ለ) ገንዘቡ በተከፈለበት ጊዜ የታክስ ወኪሉ ታክስ ከፋይ የታክስ ዕዳ ያለበት መሆኑን ካላወቀ ወይም ሊያውቅ የማይችል ከሆነ ነው።
6. በዚህ አንቀጽ የተደነገገው የታክስ ወኪሉ በታክስ ከፋይ ላይ በታክስ ሕግ የተጣለውን ማንኛውንም ግዴታ ሳይወጣ ቢቀር ታክስ ከፋይ ካለበት ማንኛውም ግዴታ ነፃ ሊያደርገው አይችልም።

ክፍልአራት
ስለሰነዶች

17. መዝገብ የመያዝ ግዴታዎች

1. ለታክስ ሕግ ዓላማ ሲባል አንድ ታክስ ከፋይ በታክስ ሕግ መያዝ ያለባቸውን ሰነዶች (በኤሌክትሮኒክ መልክ ጨምሮ) የመያዝ ግዴታ ያለበት ሲሆን እነዚህም ሰነዶች የሚያዙት፡

- ሀ) በአማርኛወይምበእንግሊዝኛ፤
- ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ፤ እና
- ሐ) የታክስ ከፋይን የታክስ ግዴታ በግልጽ ለማረጋገጥ በሚቻልበት ሁኔታ፤

መሆን አለበት።

2. በታክስ ሕግ በሌላ አካሄድ ካልተደነገገ በስተቀር የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ አንድ ታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን ሰነዶች ከሚከተሉት ረጅም ለሆነው ጊዜ ይዞ የማቆየት ግዴታ አለበት፡-

- ሀ) በንግድህግለተወሰነውየሰነድመያዣየጊዜርዝማኔ፤ ወይም
- ለ) ሰነዶቹ አግባብነት በሚኖራቸው የታክስ ጊዜየታክስማስታወቂያለባለሥልጣኑ ከቀረበበትቀንጀምሮለአምስትዓመታት፤

3. በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው ጊዜ ከተጠናቀቀ በኋላ በአዋጁ መሠረት ለሚደረግ ክርክር ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ከተመለከተው ጊዜ በፊት ተግባራዊ በሆነ ሕግ መሠረት ለሚደረግ ክርክር ሰነዱ የሚያስፈልገው ሲሆን ታክስ ከፋይ ሁሉም ክርክሮች እስከሚጠናቀቁ ጊዜ ድረስ ሰነዱን ይዞ የማቆየት ግዴታ አለበት።

4. በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ሰነድ በአማርኛ ወይም በእንግሊዝኛ ቋንቋ ተዘጋጅቶ ካልቀረበ በባለሥልጣኑ በጽሁፍ በሚሰጥ ማስታወቂያ በሚወሰነው ጊዜ ውስጥ ሰነዱ በባለሥልጣኑ ተቀባይነት ባለው ተርጓሚ በታክስ ከፋዩ ወጪ ወደ አማርኛ ወይም ወደ እንግሊዝኛ ቋንቋ ተተርጉሞ እንዲቀርብ ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋዩን ሊያዘው ይችላል።

5. ይህአንቀጽቢኖርም፣ ሚኒስትሩ ባወጣው የዋጋ ማሻሻያ ስራ ስለሚከናወነው ለሥራ ሰነድ አያያዝን በተመለከተ የተደነገጉት ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

18. ሰነዶችን ስለመመርመር

በታክስ ሕግ መሰረት ሰነዶችን እንዲይዝ የሚገደድ ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17 በተመለከተው በማንኛውም ምክንያታዊ ጊዜ ውስጥ ሰነዶችን ለባለሥልጣኑ ምርመራ ዝግጁ የማድረግ ግዴታ አለበት።

19. የሽያጭ ደረሰኞች

- 1. የሂሳብ መዝገብ የመያዝ ግዴታ ያለበት ታክስ ከፋይ የሽያጭ ደረሰኞች ከማሳተሙ በፊት የእነዚህን ደረሰኞች ዓይነትና ብዛት በባለሥልጣኑ ማስመዘገብ አለበት።
- 2. ማንኛውም የህትመት አገልግሎት የሚሰጥ ሰው የሽያጭ ደረሰኞችን ለማሳተም ከታክስ ከፋዩ ጥያቄ ሲቀርብለት ደረሰኞቹን ከማተሙ በፊት የእነዚህ ደረሰኞች ዓይነትና መጠን በባለሥልጣኑ የተመዘገቡ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለበት።

20. የሽያጭ መመዝገቢያ መሣሪያዎች

- 1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት የሽያጭ መመዝገቢያ መሣሪያዎችን የሚመለከት ደንብ ያወጣል።
- 2. ደንቡ የሚከተሉትን ጉዳዮች ሊደነግግ ይችላል፡-
 - ሀ) ታክስ ከፋዮች የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ የመጠቀም ግዴታ እንዳለባቸው፣
 - ለ) ታክስ ከፋዮች የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ የሚጠቀሙበትን ሁኔታዎች፣
 - ሐ) በሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ ታትሞ የሚወጣው ደረሰኝ ሊይዛቸው ስለሚገባ መረጃዎች ፣
 - መ) የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያው ተፈላጊ ባህሪያት፣
 - ሠ) የሽያጭ መመዝገቢያ መሣሪያዎች አቅራቢዎች የሚያቀርቧቸው መሣሪያዎች እውቅና እንዲያገኙ መከተል ስለሚገባቸው ስነ-ሥርዓት እና አቅራቢዎቹ ስላለባቸው ሪፖርት የማቅረብ ግዴታ፣

ረ) ለታክስ ከፋይ የተሸጠን የሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያ ስለሚመዘገብበት ሁኔታ፤

3. በዚህ አንቀጽ፡-

- ሀ) “የጥሬ ገንዘብ መመዘገቢያ መሳሪያ” ማለት በሽያጭ መደበኛ ደረሰኝ ፋንታ የዕቃዎችን ወይም አገልግሎቶችን ሽያጭ የሚመዘገብና ለማንበብ ብቻ የሚቻል ማስታወሻን የሚያከማች በኤልክትሮኒክስ ዘዴ ፕሮግራም የሚደረግ ቺፕ የተገጠመበት በሰረዚዩት የተጋገረ ፕሮግራም የሚጠቀም መሳሪያ ነው።
- ለ) “የሽያጭ ነቁጣ መሳሪያ” ማለት የጥሬ ገንዘብ መመዘገቢያ መሳሪያን የሚተካ ኮምፕዩተራይዘድ የሆነ መሳሪያ ሲሆን፤ የደንበኞችን ትዕዛዝ፤ የትዕዛዙን አፈጻጸምና ሂደትና የዴቢትና ክሬዲት ካርድ ሂሳብን የመመዘገብና የመከታተል፤ በክምችት ያለን እቃ የመቆጣጠርና የመሳሰሉትን ተግባራት ለማከናወን የሚያስችል ተጨማሪ አቅም ያለው መሳሪያ ነው።
- ሐ) “የሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያ” ማለት የጥሬ ገንዘብ መመዘገቢያ መሳሪያ ወይም የሽያጭ ነቁጣ መሳሪያ ነው።

ክፍል አምስት
የታክስ ማስታወቂያዎች

21. የታክስ ማስታወቂያዎችን ስለማቅረብ

- 1. በታክስ ሕግ የታክስ ማስታወቂያ የማቅረብ ግዴታ የተጣለበት ሰው ማስታወቂያውን በፀደቀው ቅጽ እና በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ በተመለከተው አካላት ማቅረብ አለበት።
- 2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ማንኛውም ታክስ ከፋይ ባለሥልጣኑ በሚሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ፡-
 - ሀ) አስቀድሞ ለባለሥልጣኑ ያቀረበውን የታክስ ማስታወቂያ የሚያሟላ የታክስ ማስታወቂያ፤ ወይም
 - ለ) ባለሥልጣኑ በሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ የተመለከቱ መረጃዎችን የያዘ የታክስ ማስታወቂያ፤

ማቅረብ አለበት።
- 3. ቀደም ሲል የቀረበው የታክስ ማስታወቂያ በታክስ ከፋይ የተዘጋጀ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ከሆነ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) ድንጋጌ ተፈጻሚ አይሆንም።

4. ባለሥልጣኑ በታክስ ከፋዩ ወይም በታክስ ከፋዩ ስም በቀረበ የታክስ ማስታወቂያ አይገደድም። ስለሆነም ባለሥልጣኑ ባገኘው ማንኛውም አስተማማኝ እና ሊረጋገጥ የሚችል መረጃ ላይ በመመሥረት ታክስ ከፋዩ መክፈል ያለበትን የታክስ መጠን ሊወስን ይችላል።

5. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 እና የዚህ አዋጅ አንቀጽ 82 እንደተጠበቁ ሆነው፣ ማንኛውም ታክስ ከፋይ በሚያቀርበው የታክስ ማስታወቂያ ላይ መፈረም የሚኖርበት ሲሆን የታክስ ማስታወቂያውም ማስታወቂያው እና ተያያዥ ሰነዶችም የተሟሉና ትክክለኛ መሆናቸውን ታክስ ከፋዩ የሚያረጋግጥበትን መግለጫ መያዝ አለበት።

6. ታክስ ከፋዩ፡-

ሀ) ግለሰብ ካልሆነ፣

ለ) ችሎታ የሌለው ግለሰብ ከሆነ፣ ወይም

ሐ) የታክስ ማስታወቂያውን በሌላ ምክንያት ለመፈረም የማይችል ግለሰብ ሲሆንና ለተወካዩ ወይም ለታክስ ወኪሉ በጽሑፍ የውክልና ሥልጣን

የሰጠው ከሆነ፣

የታክስ ከፋዩ ተወካይ ወይም የታክስ ወኪል የታክስ ማስታወቂያውን ሊፈርም እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት የማረጋገጫ መግለጫ ሊሰጥ ይችላል።

7. የታክስ ማስታወቂያው በታክስ ከፋዩ ተወካይ ወይም ፈቃድ በተሰጠው የታክስ ወኪል የተፈረመ ሲሆን ታክስ ከፋዩ የማስታወቂያውን ይዘት እንደሚያውቅ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) እንደተመለከተው ስለማስታወቂያው የተሟላ እና ትክክለኛ ስለመሆኑ ማረጋገጫ እንደሰጠ ይቆጠራል።

22. ፈቃድ የተሰጠው የታክስ ወኪል ስለሚሰጠው የታክስ ማስታወቂያ ማረጋገጫ

1. የታክስ ከፋይን የታክስ ማስታወቂያ የሚያዘጋጅ ወይም በታክስ ማስታወቂያ ዝግጅት ድጋፍ የሚያደርግ ፈቃድ የተሰጠው የታክስ ወኪል የታክስ ከፋዩን ሰነዶች መመርመሩን እና እስከሚያውቀው ድረስ የታክስ ማስታወቂያውና ተያያዥ ሰነዶች የታክስ ማስታወቂያው የሚመለከታቸውን መረጃዎች እና ግብይቶች በትክክል የሚያሳዩ መሆኑን የሚያረጋግጥ በፀደቀው ቅጽ መሠረት የተዘጋጀ የምስክር ወረቀት ለታክስ ከፋዩ መስጠት አለበት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን የምስክር ወረቀት ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆነ ፈቃድ የተሰጠው የታክስ ወኪል የምስክር ወረቀቱን መስጠት ያልፈለገበትን ምክንያት የያዘ የጽሑፍ መግለጫ ለታክስ ከፋዩ መስጠት አለበት።

3. የታክስ ከፋይን የታክስ ማስታወቂያ የሚያዘጋጅ ወይም በታክስ ማስታወቂያ ዝግጅት ድጋፍ የሚያደርግ ፈቃድ የተሰጠው የታክስ ወኪል ከታክስ ማስታወቂያው ጋር በተገናኘ ለታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የምስክር ወረቀት የሰጠ ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት መግለጫ የሰጠ መሆኑን በታክስ ማስታወቂያው ላይ መግለጽ ይኖርበታል።

4. ፈቃድ የተሰጠው የታክስ ወኪል በዚህ አንቀጽ መሠረት የሰጠውን የምስክር ወረቀት ወይም መግለጫ ቅጂ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17(2) ለተወሰነው ጊዜ ይዞ ማቆየት ያለበት ሲሆን ባለሥልጣኑ በጽሑፍ ሲጠይቀው ቅጂውን ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት።

23. የቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያዎች

1. ሥራውን ያቋረጠ ማንኛውም ታክስ ከፋይ ሥራውን ያቋረጠ መሆኑን ሥራውን ካቆመበት ቀን ጀምሮ በ30 (ሰላሳ) ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የሚመለከተው ታክስ ከፋይ ሥራውን ባቆመ በ60 (ስልሳ) ቀናት ውስጥ ወይም ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ በሚሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ በሚወስነው ከዚያ ባነሰ ጊዜ ውስጥ፡

ሀ) ታክስ ከፋይ ሥራውን ላቆመበት የታክስ ጊዜ ወይም የታክስ ማስታወቂያ ጊዜው ላልደረሰ ከዚያ በፊት ለነበረ የታክስ ጊዜ የቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ፣ እና

ለ) በቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያው መሠረት ሊከፈል የሚገባውን ታክስ መክፈል፣

አለበት።

3. ማንኛውም ታክስ ከፋይ ከኢትዮጵያ ሊወጣ ከሆነና የታክስ ከፋይ ከኢትዮጵያ መውጣት በጊዜያዊነት አለመሆኑ የሚያመዘን ከሆነ ታክስ ከፋይ ከኢትዮጵያ ከመውጣቱ በፊት፡

ሀ) የወቅቱን የታክስ ማስታወቂያ እና ከኢትዮጵያ በሚወጣበት ጊዜ የታክስ ማስታወቂያ የማቅረቢያ ጊዜው ላልደረሰው ከዚያ በፊት ለነበረው የታክስ ጊዜ የቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ፣ እና

ለ) በቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያው መሠረት መክፈል የሚገባውን ታክስ መክፈል ወይም ታክሱ የሚከፈልበትን ሁኔታ ለባለሥልጣኑ አጥጋቢ በሆነ አኳሃን ማመቻቸት፣

አለበት።

4. በማንኛውም የታክስ ጊዜ ታክስ ከፋይ የታክስ ጊዜውን የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ በሚገባው ጊዜ አያቀርብም ብሎ ማመን የሚያስችል ምክንያት ሲኖረው ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት፡-

ሀ) ታክስ ከፋይ ወይም የታክስ ከፋይ ተወካይ የታክስ ጊዜው የታክስ ማስታወቂያ ማቅረቢያ ጊዜ ባይደርስም ባለሥልጣኑ በሰጠው ማስታወቂያ በተመለከተው ጊዜ የቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያ እንዲያቀርብ፤ እና

ለ) በቅድሚያ ታክስ ማስታወቂያው የተመለከተውን ታክስ ባለሥልጣኑ በሰጠው ማስታወቂያ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ እንዲከፍል፤

ሊያዝ ይችላል፡፡

5. ታክስ ከፋይ ከአንድ የታክስ ዓይነት በላይ የሚመለከተው ከሆነ ይህ አንቀጽ ለእያንዳንዱ ታክስ በተናጠል ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

6. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ “ሥራ” ማለት ንግድ ወይም ማንኛውም በታክስ ሕግ መሠረት ታክስ የሚከፈልበትን ገቢ የሚያስገኝ ሌላ ሥራ ሲሆን የመጨረሻ ታክስ ሆኖ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ ለባለሥልጣኑ የሚተላለፍ ታክስ የሚከፈልበትን ገቢ የሚያስገኝ ሥራን አይጨምርም፡፡

24. በአግባቡ የቀረበ የታክስ ማስታወቂያ

ተቃራኒ ማስረጃ እስካልቀረበ ድረስ በታክስ ከፋይ ወይም በታክስ ከፋይ ስም ቀርቧል የተባለ የታክስ ማስታወቂያ በታክስ ከፋይ ወይም በታክስ ከፋይ ፈቃድ እንደቀረበ ይቆጠራል፡፡

ክፍል ስድስት
የታክስ ስሌቶች

25. በታክስ ከፋይ ስለሚዘጋጅ የታክስ ስሌት

1. በፀደቀው ቅጽ መሠረት ለአንድ የታክስ ጊዜ በታክስ ከፋይ የተዘጋጀ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ያቀረበ የራሱን ታክስ ስሌት የሚያዘጋጅ ታክስ ከፋይ በታክስ ስሌት ማስታወቂያው የገለፀው መጠን ለማንኛውም የዚህ አዋጅ ዓላማዎች የታክስ ማስታወቂያው ተፈጻሚ ለሚሆንበት የታክስ ጊዜ ዜሮን ጨምሮ ሊከፈል የሚገባውን የታክስ መጠን ስሌት እንዳቀረበ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

2. በፀደቀው ቅጽ መሠረት ለአንድ የታክስ ጊዜ በታክስ ከፋይ የተዘጋጀ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ያቀረበ የራሱን የታክስ ስሌት የሚያዘጋጅ በገቢ ግብር አዋጅ

ሠንጠረዥ “ለ” ወይም “ሐ” መሠረት ታክስ የሚከፈልበትን ገቢ የሚያገኝ ታክስ ከፋይ በዚህ የታክስ ጊዜ ኪሣራ የገጠመው እንደሆነ በታክስ ስሌት ማስታወቂያው የገለጸው የኪሣራ መጠን ለማንኛውም የዚህ አዋጅ ዓላማዎች የታክስ ማስታወቂያው ተፈጻሚ ለሚሆንበት የታክስ ጊዜ ያጋጠመውን የኪሣራ ስሌት እንዳቀረበ ተደርጎ ይቆጠራል።

3. በፀደቀው ቅጽ መሠረት ለአንድ የታክስ ጊዜ በታክስ ከፋይ የተዘጋጀ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ ያቀረበ የራሱን የታክስ ስሌት የሚያዘጋጅ ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ታክስ ከፋይ፣ በዚህ የታክስ ጊዜ በግብዓት ላይ የከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ጠቅላላ መጠን የተጨማሪ እሴት ታክስ ከሚከፈልበት ሽያጭ ላይ ከሰበሰበው የተጨማሪ እሴት ታክስ ጠቅላላ መጠን የበለጠ እንደሆነ፣ በታክስ ስሌት ማስታወቂያው የገለጸው የታክስ መጠን ለማንኛውም የዚህ አዋጅ ዓላማዎች የታክስ ማስታወቂያው ተፈጻሚ ለሚሆንበት የታክስ ጊዜ ታክስ ከሚከፈልበት ሽያጭ ላይ ከሰበሰበው ታክስ በላይ የግብዓት ታክስ መክፈሉን የሚገልጽ የስሌት ማስታወቂያ እንዳቀረበ ተደርጎ ይቆጠራል።

4. የታክስ ማስታወቂያ፡-

ሀ) ቅጹ በባለሥልጣኑ አስቀድሞ የተሞላ መረጃ የያዘ ቢሆንም፤

ለ) ሊከፈል የሚገባው ታክስ መረጃ በቅጹ ውስጥ እየተሞላ ሳለ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የተሰላ ቢሆንም፤

በፀደቀው ቅጽ መሠረት በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ተሞልቶ በታክስ ከፋይ የቀረበ የታክስ ማስታወቂያ የራሱን የታክስ ስሌት በሚያዘጋጅ ታክስ ከፋይ እንደቀረበ ተደርጎ ይቆጠራል።

26. ታክስን በግምት ስለማስላት

1. ማንኛውም ታክስ ከፋይ በታክስ ሕግ መሠረት በማንኛውም የታክስ ጊዜ ማቅረብ የሚገባውን የታክስ ማስታወቂያ ያቀረበ እንደሆነ ባለሥልጣኑ በማንኛውም ጊዜ የሚያገኘውን ማስረጃ መሠረት በማድረግ ለታክስ ጊዜው ታክስ ከፋይ ሊከፍል የሚገባውን ታክስ በግምት (“የግምት ስሌት” ተብሎ የሚጠራ) ማስላት የሚችል ሲሆን የግምት ስሌቱ የሚከተሉትን ይመለከታል፡-

ሀ) የገቢ ግብር አዋጅ ሠንጠረዥ “ለ” ና “ሐ” ኪሳራን በሚመለከት የታክስ ጊዜውን የኪሳራ መጠን፤

ለ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት በግብዓት ላይ በብልጫ የተከፈለ የተጨማሪ እሴት ታክስን በሚመለከት ለታክስ ጊዜው በግብዓት ላይ በብልጫ የተከፈለውን የታክስ መጠን፤

ሐ) በሌላ ማንኛውም ሁኔታ ዜሮ መጠንን ጨምሮ በታክስ ጊዜው ሊከፈል የሚገባውን የታክስ መጠን።

2. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ታክሱ በግምት ለተሰላው ታክስ ከፋይ የሚከተሉትን ዝርዝር ነጥቦች ያካተተ የታክስ ግምት ስሌት ማስታወቂያ መስጠት አለበት፡-

ሀ) እንደሁኔታው የተሰላውን የታክስ መጠን፣ ወደፊት የሚሸጋገር የኪሣራ ወይም በበልጫ የተከፈለን የግብዓት ታክስ መጠን፣

ለ) በተሰላው ታክስ ላይ ሊከፈል የሚገባ የቅጣት መጠን ካለ፣

ሐ) በተሰላው የታክስ መጠን ላይ ሊከፈል የሚገባ የዘገዩ ክፍያ ወለድ መጠን ካለ፣

መ) የታክስ ስሌቱ የሚመለከተውን የታክስ ጊዜ፣

ሠ) ማስታወቂያው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በ30(ሰላሳ) ቀናት ውስጥ ታክሱ፣ ቅጣቱ እና ወለዱ የሚከፈሉበትን ቀን፣

ረ) ቅሬታ ማቅረብ የሚችልበትን የጊዜ ገደብ ጨምሮ በታክስ ግምት ስሌቱ ላይ ቅሬታውን የሚያቀርብበትን አካላት።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሚሰጠው የታክስ ግምት ስሌት ማስታወቂያ ታክሱን በሚጥለው የታክስ ሕግ መሠረት በተዘጋጀው የታክስ ግምት ስሌት ሊከፈል የሚገባው ታክስ የሚከፈልበትን ጊዜ(“የመጀመሪያው የታክስ መክፈያ ጊዜ” ተብሎ የሚጠቀስ) ሊለውጥ የማይችል ሲሆን፣ የታክስ ክፍያው በመዘግየቱ ምክንያት የሚጣል ቅጣትና ወለድ መታሰብ የሚጀምሩት ከመጀመሪያው የመክፈያ ጊዜአንስቶ ይሆናል።

4. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው በታክስ ስሌት ለሚሰበሰብ ታክስ ብቻ ነው።

5. ይህ አንቀጽ በባለሥልጣኑ የተዘጋጀ የታክስ ግምት ስሌት የደረሰው ማንኛውም ታክስ ከፋይ የግምት ስሌቱ የሚመለከተውን የታክስ ማስታወቂያ የማቅረብ ግዴታውን አያስቀርም።

6. በባለሥልጣኑ የተዘጋጀ የታክስ ግምት ስሌት ማስታወቂያ ለታክስ ከፋይ ከደረሰው በኋላ ለዚያ የታክስ ጊዜ ታክስ ከፋይ የሚያቀርበው የታክስ ማስታወቂያ ለታክስ ጊዜው እንደቀረበ በታክስ ከፋይ የተዘጋጀ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ሆኖ አይቆጠርም።

7. ባለሥልጣኑ በማንኛውም ጊዜ በግምት ላይ የተመሠረተ የታክስ ስሌት ሊያዘጋጅ ይችላል።

27. የስጋት የታክስ ስሌት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 ወይም 42 በተመለከቱት ሁኔታዎች በአንድ የታክስ ጊዜ ማንኛውም ታክስ ከፋይ መክፈል ለሚገባው ታክስ በሚያገኘው ማስረጃ ላይ በመመሥረት የስጋት ታክስ ስሌት ሊያዘጋጅ ይችላል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈጻሚ ሊሆን የሚችለው፡-
 - ሀ) ታክስ ከፋዩ ለታክስ ጊዜው የታክስ ማስታወቂያ ያላቀረበ እንደሆነ፣ እና
 - ለ) ታክሱ በታክስ ስሌት የሚሰበሰብ ሲሆን ብቻ ነው።
3. የስጋት ታክስ ስሌት፡-
 - ሀ) ታክስ ከፋዩ ለታክስ ጊዜው የታክስ ማስታወቂያ የሚያቀርብበት ቀን ከመድረሱ በፊት ሊዘጋጅ ይችላል፣ እንዲሁም
 - ለ) በሚዘጋጅበት ጊዜ ፀንቶ ባለ ሕግ መሠረት መዘጋጀት አለበት።
4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የስጋት ታክስ ስሌት ለተዘጋጀለት ታክስ ከፋይ የሚከተሉትን ዝርዝር ነጥቦች ያካተተ የስጋት ታክስ ስሌት ማስታወቂያ በጽሑፍ መስጠት አለበት፡-
 - ሀ) የተሳለውን የታክስ መጠን፣
 - ለ) በተሳላው የታክስ መጠን ላይ የሚከፈል ቅጣት ካለ፣
 - ሐ) የታክስ ስሌቱ የሚመለከተውን የታክስ ጊዜ፣
 - መ) ታክሱና ቅጣቱ የሚከፈልበትን ጊዜ ፣ይህ ጊዜ የታክሱ የመክፈያ ጊዜ ከመድረሱ በፊት ሊሆን ይችላል፣
 - ሠ) ቅሬታ ማቅረብ የሚችልበትን የጊዜ ገደብ ጨምሮ በስጋት ታክስ ስሌቱ ላይ ቅሬታውን የሚያቀርብበትን አኳሃን፣
5. ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋዩ በሚሰጠው የስጋት ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ታክሱ እና ቅጣቱ ወዲያውኑ እንዲከፈሉ ሊያዘጋጅ ይችላል።
6. ይህ አንቀጽ በባለሥልጣኑ የተዘጋጀ የስጋት ታክስ ስሌት የደረሰው ማንኛውም ታክስ ከፋይ የስጋት ታክስ ስሌቱ የሚመለከተውን የታክስ ማስታወቂያ የማቅረብ ግዴታውን አያስቀርም።
7. ታክስ ከፋዩ በአንድ የታክስ ጊዜ መክፈል ያለበትን ታክስ በሙሉ ማሰላት እንዲቻል የስጋት ታክስ ስሌት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 መሠረት ሊሻሻል ይችላል።
8. የስጋት ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ ከደረሰው በኋላ ለዚያ የታክስ ጊዜ ታክስ ከፋዩ የሚያቀርበው የታክስ ማስታወቂያ ለታክስ ጊዜው እንደቀረበ በታክስ ከፋዩ የተዘጋጀ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ አይቆጠርም።

28. የተሻሻሉ የታክስ ስሌቶች

1/ ይህ አንቀጽ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሥልጣኑ፡-

ሀ) የገቢ ግብር አዋጅ ሠንጠረዥ “ለ” ወይም “ለ”ን በተመለከተ የታክስ ከፋይ ኪሳራ ለታክስ ጊዜው በትክክል የተሰላ መሆኑን ፤

ለ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት በብልጫ የተከፈለ የግብዓት ተጨማሪ እሴት ታክስ መጠንን በተመለከተ ታክስ ከፋይ በታክስ ጊዜው በብልጫ የከፈለው የግብዓት ተጨማሪ እሴት ታክስ በትክክል የተሰላ መሆኑን፤

ሐ) በሌላ በማናቸውም ሁኔታ ታክስ ከፋይ ዜሮ መጠንን ጨምሮ ለታክስ ጊዜው መክፈል የሚገባው የታክስ መጠን በትክክል የተሰላ መሆኑን፤

ለማረጋገጥ በሚያገኘው ማስረጃ መሠረት ማንኛውንም የታክስ ስሌት (“የመጀመሪያው የታክስ ስሌት” ተብሎ የሚጠቀስ) በመለወጥ ፣ በመቀነስ ወይም በመጨመር ሊያሻሽል ይችላል።

2. አግባብነት ባለው የታክስ ሕግ በሌላ አኳኋን ካልተደነገገ በስተቀር፣ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማንኛውንም የታክስ ስሌት፣

ሀ) በማንኛውም ጊዜ በታክስ ከፋይ ወይም በታክስ ከፋይ ስም የማጭበርበር ድርጊት ሲፈጸም ወይም በበዛ ወይም በማወቅ የተፈፀመ የቸልተኝነት ድርጊት ሲኖር፣ ወይም

ለ) በሌላ በማናቸውም ሁኔታ ፡-

(1) ታክስ ከፋይ በራሱ የሚያሰላው የታክስ ስሌት ሲሆን ታክስ ከፋይ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያውን ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 5(አምስት) ዓመት ውስጥ፣

(2) ለሌላ ማንኛውም የታክስ ስሌት ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ከሰጠበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 5(አምስት) ዓመት ውስጥ፣

ሊያሻሽል ይችላል።

3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለታክስ ከፋይ የሰጠውን የታክስ ስሌት ማሻሻያ ማስታወቂያ ከሚከተሉት ሁኔታዎች ዘግይቶ በተፈጸመው ጊዜ እንደገና ሊያሻሽል ይችላል።

(ሀ) ለመጀመሪያው የታክስ ስሌት ማስታወቂያ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ለ) ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ፣ ወይም

(ለ) ባለሥልጣኑ የተሻሻለውን የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ለታክስ ከፋይ ከሰጠው በኋላ ባለው የአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ።

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3(ለ) ተፈጻሚ በሚሆንበት በማናቸውም ሁኔታ ባለሥልጣኑ የሚያደርገው ተጨማሪ ማሻሻያ መጀመሪያ በተሻሻለው የታክስ ስሌት ላይ በተደረጉት ለውጦች፣ ቅናሾች ወይም ጭማሪዎች ላይ ብቻ የተገደበ ይሆናል።

5. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ መሠረት የተሻሻለውን የታክስ ስሌት በተመለከተ የሚከተሉትን ነጥቦች ያካተተ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ መስጠት አለበት፡-

ሀ) ማሻሻያ የተደረገበትን የመጀመሪያ የታክስ ስሌት እና ማሻሻያ ማድረግ ያስፈለገበትን ምክንያቶች የያዘ መግለጫ፤

ለ) እንደሁኔታው የተሰላውን የታክስ መጠን፣ ወደፊት የሚሸጋገር የኪሣራ ወይም በበልጫ የተከፈለን የግብዓት ታክስ መጠን፤

ሐ) በተሻሻለ የታክስ ስሌት ላይ ሊከፈል የሚገባ የቅጣት መጠን ካለ፤

መ) በተሻሻለው የታክስ ስሌት ላይ ሊከፈል የሚገባ የዘገዩ ክፍያ ወለድ መጠን ካለ፤

ሠ) የተሻሻለ የታክስ ስሌት የሚመለከተውን የታክስ ጊዜ፤

ረ) ማስታወቂያው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር ከ30(ሰላሳ) ቀናት ባላነሰ ጊዜ ውስጥ በተሻሻለው የታክስ ስሌት መሠረት መከፈል ያለበትን ተጨማሪ ታክስ፣ ቅጣት እና ወለድ የሚከፈልበትን ቀን፤

ሰ) ቅሬታ ማቅረብ የሚችልበትን የጊዜ ገደብ ጨምሮ በተሻሻለው የታክስ ስሌት ላይ ቅሬታውን የሚያቀርብበትን አካላት፤

6. በተሻሻለው የታክስ ስሌት መሠረት መከፈል ያለበት ተጨማሪ ታክስ ካለ በተጨማሪው ታክስ ላይ ለዘገዩ ክፍያ የሚከፈል ቅጣትና ወለድ የሚሰላው በመጀመሪያው የታክስ ስሌት መሠረት ታክሱ መከፈል ከነበረበት ቀን ጀምሮ ነው፡፡

29. ታክስ ከፋዩ ራሱ ያዘጋጀው የታክስ ስሌት እንዲሻሻል ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. የራሱን የታክስ ስሌት ያዘጋጀ ታክስ ከፋይ ያቀረበውን በራስ የተዘጋጀ የታክስ ማስታወቂያ ባለሥልጣኑ እንዲያሻሽልለት ለባለሥልጣኑ ሊያመለክት ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርበው ማመልከቻ፤

ሀ) ታክስ ከፋዩ ራሱ አዘጋጅቶ ባቀረበው የታክስ ማስታወቂያ ላይ ሊደረጉ ይገባል ብሎ የሚያምንባቸውን ማሻሻያዎችን እና ማሻሻያዎቹን ማድረግ አስፈላጊ የሆነበትን ምክንያቶች መግለጽ፤ እና

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28(2)(ለ)(1) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ መቅረብ፤ ይኖርበታል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት ማመልከቻው በቀረበለት በ120 (አንድ መቶ ሃያ) ቀናት ውስጥ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በታክስ ከፋዩ ተዘጋጅቶ የቀረበው የታክስ ስሌት እንዲሻሻል መወሰን ወይም ማመልከቻውን ውድቅ ማድረግ አለበት፡፡

4. ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ ራሱ ያቀረበው የታክስ ስሌት እንዲሻሻል የወሰነ እንደሆነ፤

ሀ) የታክስ ስሌት ማሻሻያው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28(1) መሠረት መከናወን፤ እና

ለ) የተሻሻለው የታክስ ስሌት ማስታወቂያ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28(5) መሠረት ለታክስ ከፋይ እንዲደርሰው መደረግ፤

አለበት።

5. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርበውን ማመልከቻ ያልተቀበለው እንደሆነ ውሳኔውን ለታክስ ከፋይ በጽሁፍ ያሳውቃል።

ክፍል ሰባት

ታክስንና ሌሎች ክፍያዎችን ስለመሰብሰብና ማስከፈል

ምዕራፍ አንድ

ታክስንና ሌሎች ክፍያዎችን ስለመክፈል

30. ታክስ ለመንግሥት የሚከፈል ዕዳ ስለመሆኑ

1. በታክስ ሕግ መሠረት በታክስ ከፋይ ሊከፈል የሚገባውና የመክፈያ ጊዜው የደረሰ ታክስ ለመንግሥት የሚከፈል እዳ ስለሆነ ለባለሥልጣኑ መክፈል አለበት።

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 88(2) መሠረት በኤሌክትሮኒክስ አከፋፈል ዘዴ ታክስ እንዲከፍል በባለሥልጣኑ የተጠየቀ ታክስ ከፋይ ባለሥልጣኑ ሌላ የአከፋፈል ዘዴ እንዲጠቀም በጽሁፍ ካልፈቀደለት በስተቀር ክፍያውን የሚፈጽመው በኤሌክትሮኒክስ አከፋፈል ዘዴ ይሆናል።

3. ታክስ ከፋይ ታክሱን መክፈል ባለበት ጊዜ ካልከፈለ ባለሥልጣኑ ያልተከፈለውን ታክስ ለማስከፈል በሚወስደው እርምጃ ምክንያት ለሚያወጣው ማንኛውም ወጪ ኃላፊ ይሆናል።

31. በሁለተኛ ደረጃ የሚመጡ ኃላፊነቶች እና ታክስን ለማስከፈል የሚደረጉ ወጪዎች

1. ባለሥልጣኑ የሁለተኛ ደረጃ ኃላፊነት ላለበት ወይም ታክስን ለማስከፈል የተደረገን ወጪ መክፈል ላለበት ማንኛውም ሰው መክፈል ያለበትን የገንዘብ መጠን እና ክፍያው የሚፈጸምበትን ቀን የሚገልጽ ማስታወቂያ ይሰጣል።

2. የዚህን አዋጅ ክፍል ሰባት፣ ስምንት፣ ዘጠኝ እና አሥር እንዲሁም አንቀጽ 105ን በሚመለከት፡

ሀ) “ታክስ” የሚለው ቃል በሁለተኛ ደረጃ የሚመጣ ኃላፊነትንና ታክስን ለማስከፈል የሚደረግ ወጪን ይጨምራል፤

ለ) “ያልተከፈለ ታክስ” የሚለው ሀረግ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተጠቀሰውና በመክፈያ ጊዜው ያልተከፈለን ታክስ ይጨምራል፤ እንዲሁም

ሐ) “ታክስ ከፋይ” የሚለው ሀረግ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተመለከተውን ታክስ የመክፈል ኃላፊነት ያለበትን ሰው ይጨምራል።

3. የሁለተኛ ደረጃ ኃላፊነት ባለበት ሰው የተከፈለ ታክስ ይኸው ኃላፊነት ከሚመለከተው የታክስ ከፋይ የመጀመሪያ የታክስ ኃላፊነት ጋር ይካካላል።

32. የታክስ መክፈያ ጊዜን ስለማራዘም

1. ታክስ ከፋይ በታክስ ሕግ መሠረት የመክፈያ ጊዜው የደረሰ ታክስ የመክፈያ ጊዜው እንዲራዘምለት ለባለሥልጣኑ የጽሑፍ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻ በሚቀርብበት ጊዜ ባለሥልጣኑ በቂ ምክንያት መኖሩን ካረጋገጠ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት፡

ሀ) ለታክስ ከፋይ የታክስ መክፈያ ጊዜውን ሊያራዝምለት፣ ወይም

ለ) ባለሥልጣኑ በሚወሰነው መሠረት ታክሱን በመከፋፈል በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲከፍል ሊያደርገው፣

ይችላል።

3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለቀረበው ማመልከቻ የሰጠውን ውሳኔ የሚገለጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋይ ይሰጠዋል።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2)(ለ) መሠረት ታክሱን በመከፋፈል በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲከፍል የተፈቀደለት ታክስ ከፋይ የአንድን ጊዜ ክፍያ ካልከፈለ ታክስ ከፋይ ክፍያውን ባቆመበት ጊዜ ያለውን ቀሪ ክፍያ በሙሉ እንዲከፍል ባለሥልጣኑ ወዲያውኑ እርምጃ ሊወስድ ይችላል።

5. የታክስ መክፈያ ጊዜው እንዲራዘም ወይም ታክሱን በመከፋፈል በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲከፍል የተፈቀደለት ታክስ ከፋይ በዘገየው ክፍያ ላይ ከመጀመሪያ የታክስ መክፈያ ቀን ጀምሮ የሚታሰብ ወለድ የመክፈል ግዴታውን አያስቀርም።

33. በታክስ እና ለሦስተኛ ወገን በሚሰጥ የክፍያ ትዕዛዝ በሚከፈል ገንዘብ ላይ ስለሚኖር የቅድሚያ መብት

1. ይህ አንቀጽ ለሚከተሉት ክፍያዎች ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡-

ሀ) ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ በሚከፈል ታክስ፣ በተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ወይም በተርንኔሽር ታክስ፣ እና

ለ) ለሦስተኛ ወገን በሚሰጥ የገንዘብ ክፍያ ትዕዛዝ መሠረት ሊከፈል በሚገባው ገንዘብ፤

2. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ በሚሆንበት ገንዘብ ባለዕዳ የሆነ፣ የያዘ፣ የተረከበ ወይም ቀንሶ የሚያስቀር ሰው ይህንን ገንዘብ የመንግሥት ባለአደራ በመሆን የሚይዝ ስለሆነ ይህ ሰው ሲከስር ወይም ንብረቱ ሲጣራ የመንግሥት ባለአደራ በመሆን የያዘው ገንዘብ፡-

ሀ) በንብረት ማጣራቱ ሂደት ወይም በኪሳራው የጠቅላላ ንብረቱ አካል ተደርጎ አይወሰድም፣ እንዲሁም

ለ) ምንም ዓይነት የንብረት ክፍፍል ከመደረጉ በፊት ለባለሥልጣኑ መክፈል አለበት፡፡

3. በሌላ ማንኛውም ሕግ በተለየ አኳሃን የተደነገገ ቢሮም ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የሚከፈል ታክስ፡-

ሀ) ከማንኛውም ሰው ለሚፈለግ ማንኛውም ዕዳ ወይም ኃላፊነት ማስፈጸሚያ ሊከበር አይችልም፡፡

ለ) ታክሱ ተይዞ ቀሪ ከሚደረግበት ክፍያ ላይ ከሚፈለጉ እዳዎች ሁሉ የመጀመሪያው ይሆናል፡፡ እንዲሁም

ሐ) በማናቸውም ሕግ ወይም የፍርድ ቤት ትእዛዝ መሠረት ከክፍያው ላይ ከሚቀነስ ማንኛውም የገንዘብ ክፍያ ቅድሚያ ይኖረዋል፡፡

34. የአከፋፈል ቅደም ተከተል

1. አንድ ታክስ ከፋይ ቅጣትና ክፍያ ለዘገየበት ወለድ የመክፈል ኃላፊነት ሲኖርበትና ታክስ ከፋዩ የፈፀመው ክፍያ መክፈል ከሚገባው ጠቅላላ የታክስ፣ የቅጣትና የወለድ መጠን ያነሰ በሚሆንበት ጊዜ የተከፈለው ገንዘብ የሚሸፍነው ዕዳ ቅደም ተከተል እንደሚከተለው ይሆናል፡-

ሀ) በመጀመሪያ ዋናውን የታክስ ዕዳ ለመክፈል፤

ለ) ቀጥሎ ክፍያ ለዘገየበት የሚከፈል ወለድ፤

ሐ) ቀሪው ገንዘብ ለቅጣት መክፈያ ይውላል፡፡

2. ማንኛውም ታክስ ከፋይ ክፍያ በሚፈጽምበት ጊዜ ከአንድ በላይ የታክስ ዕዳ የሚፈለግበት ከሆነ ክፍያው የሚሸፍነው ዕዳ ቅደም ተከተል ዕዳው በተፈጠረበት ጊዜ ቅደም ተከተል መሠረት ይሆናል ።

35. ለታክስ አከፋፈል የሚቀርብ ዋስትና

1. ባለሥልጣኑ የመንግሥትን ገቢ ለመጠበቅ አስፈላጊ መስሎ ሲታየው አስፈላጊ ነው በሚለው መጠንና አኳኋን ታክሱ ከፋይ ዋስትና እንዲያቀርብ ሊያስገድደው ይችላል። ታክስ ከፋይ ዋስትና እንዲያቀርብ የሚጠየቀውም፡-

ሀ) የመክፈያ ጊዜው ለደረሰ ወይም የመክፈያ ጊዜው ለሚደርስ ታክስ መክፈያ፣ ወይም

ለ) በታክስ ሕግ መሠረት ተመላሽ ለሚጠይቅ ታክስ ከፋይ ቅድመ-ሁኔታ፣ ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚሰጥ ዋስትና ባለሥልጣኑ የሚጠይቃቸው ተገቢ ቅድመ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው በጥሬ ገንዘብ ወይም በባንክ ዋስትና ሊሰጥ ይችላል።

3. ታክሱ ከፋይ ዋስትና የማቅረብ ግዴታ የሚኖርበት ባለሥልጣኑ፡-

ሀ) የሚፈለገው የዋስትና መጠን፣

ለ) ዋስትናው የሚቀርብበትን አኳኋን፣ እና

ሐ) ዋስትናው የሚቀርብበትን ቀን

የሚገልጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋይ የሰጠ እንደሆነ ብቻ ነው።

3. ለዚህ ክፍል ዓላማ ሲባል ታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ በተደነገገው መሠረት ያላቀረበው የዋስትና መጠን የታክስ ከፋይ ያልተከፈለ ታክስ ተደርጎ ይቆጠራል።

36. ካሳ

1. ይህ አንቀጽ በሚከተሉት ሰዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡-

ሀ) በገቢ ግብር ሕግ መሠረት ከተከፋይ ሂሣብ ላይ ታክስ ቀንሶ ለባለሥልጣኑ የክፈለ ሰው፣

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16(1) መሠረት ለባለሥልጣኑ ታክስ የክፈለ የታክስ ተወካይ፣

ሐ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 መሠረት ለባለሥልጣኑ ታክስ የክፈለ ተረካቢ፣ ወይም

መ) ለሦስተኛ ወገን በሚሰጥ የክፍያ ትዕዛዝ መሠረት ለባለሥልጣኑ ገንዘብ የክፈለ ሰው።

2. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆንበት ሰው ታክስ ከፋዩን በመወከል በታክስ ሕግ መሰረት ለባለሥልጣኑ ለክፈለው ገንዘብ ካሳ ይክፈለዋል።

ምዕራፍ ሁለት
ለዘገየ ክፍያ የሚከፈል ወለድ

37. ለዘገየ ክፍያ የሚከፈል ወለድ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (8) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በታክስ መክፈያ ጊዜው ወይም ከዚያ በፊት ታክሱን ያልከፈለ ታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው መጣኔ መሠረት ታክሱ መክፈል ከነበረበት ቀን ጀምሮ ተከፍሎ እስካላቀበት ቀን ድረስ ባልተከፈለው መጠን ላይ ለዘገየው ክፍያ ወለድ የመክፈል ግዴታ አለበት።
2. የዘገየ ክፍያ የወለድ መጣኔ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ጊዜ ከመጀመሩ በፊት ባለው ሩብ ዓመት በንግድ ባንኮች ሥራ ላይ በዋለው ከፍተኛው የማበደሪያ ወለድ መጣኔ ላይ 15% (አሥራ አምስት በመቶ) ተጨምሮበት ይሆናል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የዘገየ ክፍያ ወለድ የተከፈለበት ታክስ መክፈል የማይኖርበት ታክስ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ለታክሱ ከፋዩ ይመለስለታል።
4. በዚህ አንቀጽ መሠረት በዘገየ ክፍያ ላይ የሚታሰብ ወለድ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 105 መሠረት ታክስን በመክፈያ ጊዜው ባለመክፈል ከሚጣለው ቅጣት በተጨማሪ ይሆናል።
5. በዚህ አንቀጽ መሠረት በዘገየ ክፍያ ላይ የሚታሰብ ወለድ በነጠላ ወለድ የሚሰላ ሲሆን የሚታሰበውም በየቀኑ ይሆናል።
6. ባለሥልጣኑ በዘገየ ክፍያ ላይ ወለድ የመክፈል ግዴታ ላለበት ታክስ ከፋይ መክፈል ያለበትን የወለድ መጠንና የመክፈያ ጊዜውን የሚገልጽ ማስታወቂያ ይሰጣል።
7. ታክስ ከፋዩ መክፈል ያለበትን በዘገየ ክፍያ ላይ የሚታሰብ ወለድ የሚገልፀው ማስታወቂያ ባለሥልጣኑ የሚሰጠውን የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ጨምሮ በማንኛውም ማስታወቂያ ውስጥ ሊካተት ይችላል።
8. ሀ) ባለሥልጣኑ በታክስ ሕግ መሠረት ከታክስ ከፋዩ የሚፈለገውን የታክስ ዕዳ የታክስ ስሌት ማስታወቂያን ጨምሮ በማንኛውም የጽሑፍ ማስታወቂያ ያሳወቀው እንደሆነ፣ እና

ለ) ታክስ ከፋይ ማስታወቂያው እስከተሰጠበት ቀን ድረስ መክፈል የሚጠበቅበትን የዘገየ ክፍያ ወለድ ጨምሮ በማስታወቂያው የተመለከተውን የታክስ ዕዳ በሙሉ በማስታወቂያው በተገለጸው የመክፈያ ቀን የክፈለ ከሆነ፤

ማስታወቂያው በተሰጠበት እና ክፍያው በተፈፀመበት መካከል ላለው ጊዜ የዘገየ ክፍያ ወለድ አይታሰብም።

9. ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ በሚከፈል ታክስ ወይም በሁለተኛ ደረጃ ኃላፊነት በሚከፈል ታክስ ላይ የሚታሰብ የዘገየ ክፍያ ወለድ መክፈል ያለበት ይኸው ኃላፊነት ባለበት ሰው ብቻ በመሆኑ ከሌላ ማንኛውም ሰው ሊጠየቅ አይችልም።

10. በዘገየ ክፍያ ላይ የሚታሰብ ወለድ ጠቅላላ መጠን ከታክስ ከፋይ የታክስ ዕዳ ሊበልጥ አይችልም።

11. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ “ታክስ” በዘገየ ክፍያ ላይ የሚታሰብ ወለድን አይጨምርም።

ምዕራፍ ሦስት
ያልተከፈለን ታክስ ስለማስከፈል

38. የታክስ ስሌቶችን ስለማስፈጸም

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 54 በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ቅሬታ ካለቀረበ ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ የሚሰጠው የታክስ ስሌት የቅሬታ ማቅረቢያ ጊዜው ካበቃበት ቀን ጀምሮ የመጨረሻ ይሆናል።

2. ታክስ ከፋይ በታክስ ስሌቱ ላይ ቅሬታ ካቀረበ፤ የታክስ ስሌቱ ከሚከተሉት የዘገየው ሁኔታ በተፈጸመበት ጊዜ የመጨረሻ ይሆናል፡-

ሀ) ታክስ ከፋይ ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በታክስ ስሌቱ ላይ ይግባኝ ካለቀረበ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 88 የተመለከተው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ሲጠናቀቅ፤

ለ) ታክስ ከፋይ ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በታክስ ስሌቱ ላይ ይግባኝ ካቀረበ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 57 የተመለከተው ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ የሚቀርብበት ጊዜ ሲጠናቀቅ፤

ሐ) ታክስ ከፋይ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በታክስ ስሌቱ ላይ ይግባኝ ካቀረበ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 58 የተመለከተው ለፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ የሚቀርብበት ጊዜ ሲጠናቀቅ፤ ወይም

መ) ታክስ ከፋይ ለፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በታክስ ስሌቱ ላይ ይግባኝ ካቀረበ፤ ፍርድ ቤቱ የመጨረሻ ውሳኔ ሲሰጥ፤

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ በክርክር ላይ ያለን ታክስ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 56(2) እና 57(5) መሠረት ከመክፈል አይከለክልም።

4. የመጨረሻ በሆነ የታክስ ስሌት የሚፈለግበትን ታክስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 መሠረት ያልከፈል ታክስ ከፋይ ግዴታውን ያልተወጣ የታክስ ባለዕዳ ይሆናል።

39. በሀብት ላይ የሚቀርብ የቀደምትነት መብት ጥያቄ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 እና በሚመለከተው አካል የተመዘገበ ማንኛውም የቀደመ ዋስትና የተሰጠበት መብት እንደተጠበቁ ሆነው፣ በታክስ ሕግ መሠረት ታክስ ከፋይ መክፈል የሚገባው የመክፈያ ጊዜው የደረሰ ታክስ በሙሉ ተከፍሎ እስከሚያልቅ ድረስ ባለሥልጣኑ በታክስ ከፋይ ሀብት ላይ የቀደምትነት መብት ይኖረዋል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው የቀደመ ዋስትና የተሰጠበት መብት ባንኮች ዋስትና የተቀበሉባቸው የገንዘብ ጥያቄዎችና የተቀጣሪዎችን የደመወዝ የቅድሚያ መብት ይጨምራል። ሆኖም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 33(1)(ሀ) ከተመለከቱት ታክሶች ጋር በተገናኘ ተፈጻሚ አይሆንም።

3. ማንኛውም ታክስ ከፋይ ታክስ የመክፈል ግዴታውን ያልተወጣ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ያልተከፈለውን ታክስ እና ታክሱን ለማስከፈል የሚወሰደው እርምጃ የሚያስከትለውን ወጪ ማስከፈል እንዲቻል በታክስ ከፋይ ሀብት ላይ የባለሥልጣኑን የዋስትና መብት እንዲመዘግብ ንብረቱን ለመዘገበው አካል እንደሚያመለክት የሚገልጽ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋይ ይሰጣል።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተገለጸው ማስታወቂያ የደረሰው ታክስ ከፋይ ማስታወቂያው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ታክሱን ያልከፈለ እንደሆነ፣ ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ በሰጠው ማስታወቂያ የተመለከተው የታክስ ከፋይ ሀብት ላልተከፈለው ታክስ እና ታክሱን ለማስከፈል ለሚደረግ ወጪ በዋስትና እንዲያዝ ንብረቱን ለመዘገበው አካል የጽሁፍ ትዕዛዝ ይሰጣል።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ባለሥልጣኑ ታክስ የሚፈለግበት ሰው ሀብት በዋስትና ተይዞ እንዲቆይ ትዕዛዝ በሚሰጥበት ጊዜ መዘጋቢው ባለሥልጣን ሀብቱ በዋስትና እንዲያዝ የደረሰውን የጽሁፍ ትዕዛዝ ምንም ዓይነት ክፍያ ሳይጠይቅ እንደማንኛውም በሀብቱ ላይ እንዳለ የንብረት መያዣ ወይም የዋስትና ሰነድ ይመዘግባል፤ ቀደም ሲል የተሰጠ የመያዣ መብት እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የመያዣው ወይም የዋስትናው ምዝገባ የሚፈለገውን ታክስ ለማስከፈል በማናቸውም መልኩ በሕግ እንደተሰጠ መያዣ ወይም ዋስትና ሆኖ ይቆጠራል።

6. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት በዋስትና የተረጋገጠውን ታክስ በሙሉ ሲቀበል ባለሥልጣኑ መዘጋቢው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ሥር በተሰጠው ትዕዛዝ መሠረት ያካሄደውን ምዝገባ እንዲሰረዘው ማስታወቂያ የሚሰጠው ሲሆን መዘጋቢው ባለሥልጣንም ያለ ምንም ክፍያ የዋስትናውን ምዝገባ ይሰርዛል።

40. የተረካቢዎች ግዴታዎች

1. ማንኛውም ተረካቢ የአንድን ታክስ ከፋይ ሀብት በኢትዮጵያ ውስጥ ተረካቢ ሆኖ ከተሾመ ወይም ሀብቱ በይዘታው ሥር ከገባ ከሁለቱ ከሚቀድመው ጊዜ ጀምሮ ባሉት አሥራ አራት ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት።

2. ባለሥልጣኑ ሀብቱ በተረካቢው ቁጥጥር ሥር ባለው ታክስ ከፋይ ያልተከፈለውን የታክስ ዕዳ እና ወደፊት የሚከፈለውን የታክስ መጠን በመወሰን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለፀው የጽሑፍ ማስታወቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ለተረካቢው ማሳወቅ አለበት።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ተረካቢው

ሀ) ከባለሥልጣኑ አስቀድሞ ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር በእጁ የሚገኘውን የታክስ ከፋይን ሀብት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው ማስታወቂያ ሳይደርሰው ወይም ማስታወቂያ ሳይሰጠው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የ30 ቀናት ጊዜ ከማለፍ በፊት መሸጥ ወይም በማናቸውም ሁኔታ ማስተላለፍ አይችልም።

ለ) ከሀብቱ ሽያጭ ገንዘብ ላይ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የገለጸውን የታክስ መጠን ወይም ባለሥልጣኑ የተስማማበትን አነስተኛ የታክስ መጠን ቀንሶ ማስቀመጥ አለበት። እንዲሁም

ሐ) የሀብቱ ባለቤት በሆነው ታክስ ከፋይ መክፈል ላለበት ታክስ ከሀብቱ ሽያጭ ገቢ ተቀንሶ መቀመጥ ባለበት የገንዘብ መጠን ልክ በግል ተጠያቂ ይሆናል።

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ተረካባቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እንዲከፍል ከተጠየቀው ታክስ በማስቀደም የሚከተሉትን ክፍያዎች ከመፈፀም አይከለክለውም፡-

ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው ማስታወቂያ ከተመለከተው ገንዘብ በሕግ የቅድሚያ መብት ያለውን ዕዳ፣

ለ) የተረካቢውን አበል ጨምሮ ተረካቢው በተረካቢነት ችሎታው የሚያወጣቸውን ወጪዎች፣

5. ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች አንድን ታክስ ክፍያ በተመለከተ ተረካቢ በሚሆኑበት ጊዜ በዚህ አንቀጽ የተመለከቱት ግዴታዎችና ኃላፊነቶች በሁለቱም ተረካቢዎች ላይ በአንድነትና በነጠላ ተፈጻሚ የሚሆኑ ሲሆን፤ ግዴታዎቹ ከሁለቱ በአንዱ ተረካቢ ሊከናወኑ ይችላሉ።

6. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ “ተረካቢ” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝን የታክስ ክፍያን ወይም የሚችል ታክስ ክፍያን ሀብት በተመለከተ ከሚከተሉት አንዱ ሰው ነው፡-

ሀ) የኩባንያ አጣሪ፤

ለ) በፍርድ ቤት ወይም ከፍርድ ቤት ውጪ የተሾመ ተረካቢ፤

ሐ) የክሰረ ሰው ባለአደራ፤

መ) በመያዣ የተሰጠን ንብረት በይዘታው ሥር ያደረገ ሰው፤

ሠ) የሚችን ሀብት የሚያጣራ ውርስ አጣሪ፤

41. ሀብትን ስለመያዝ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ባለሥልጣኑ ታክሱን በመክፈያ ጊዜው ላልከፈለ ታክስ ክፍያ የሚፈለግበትን ታክስ ማስጠንቀቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ካልከፈለ የታክስ ክፍያ ሀብት እንዲያዝ ትዕዛዝ (“የመያዣ ትዕዛዝ” ተብሎ የሚጠቀስ) የሚሰጥ መሆኑን የሚገልጽ ማስጠንቀቂያ ለታክስ ክፍያ ሊሰጠው ይችላል።

2. ባለሥልጣኑ ታክስ ክፍያ የሚፈለግበትን ታክስ የሚከፍል ለመሆኑ ስጋት መኖሩን ካረጋገጠ የመያዣ ትዕዛዙን ወዲያውኑ ሊሰጥ ይችላል።

3. ታክስ ክፍያ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተሰጠው ማስጠንቀቂያ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ታክሱን ካልከፈለ ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው መኖሩ ሲረጋገጥ ባለሥልጣኑ የመያዣ ትዕዛዙን ለታክስ ክፍያ ሊሰጥ ወይም የታክስ ክፍያን ሀብት በይዘታው ሥር ባደረገ በማንኛውም ሰው ላይ ሊያስተላልፍ ይችላል።

4. የመያዣ ትዕዛዙ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት በስተቀር በማንኛውም የታክስ ክፍያ ሀብት ላይ ተፈጻሚ ሊሆን ይችላል።

ሀ) በሀብቱ ላይ የቀደምትነት መብት ባላቸው የገንዘብ ጠያቂዎች በተያዘ ንብረት፤

ለ) በማናቸውም የፍርድ ሂደት ዕገዳ በተደረገበት ወይም የአፈፃፀም ትዕዛዝ በተሰጠበት ንብረት፤

ሐ) በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት ሊታገድ በማይችል ንብረት፤

5. በታክስ ከፋዩ ንብረት ላይ የመያዣ ትዕዛዝ ከተሰጠ ወይም የሚሰጥ ከሆነ ባለሥልጣኑ በጽሑፍ በሚሰጥ ማስታወቂያ የሚያዘውን ሀብት በሚመለከት በማስረጃነት ሊያገለግል የሚችል ማንኛውንም ሰነድ ወይም መግለጫ የያዘ ማንኛውም ሰው ይህን ሰነድ ወይም መግለጫ ለባለሥልጣኑ እንዲያቀርብ ሊጠይቀው ይችላል።

6. በመያዣ ትእዛዙ መሠረት ንብረት በሚያዘበት ጊዜ የፖሊስ መኮንን በቦታው እንዲገኝ ባለሥልጣኑ ትዕዛዝ ሊሰጥ የሚችል ሲሆን የተያዘውም ንብረት ደህንነቱ በሚረጋገጥበት ሁኔታ እንዲቀመጥ ማድረግ አለበት።

7. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ መሠረት የታክስ ከፋዩን ንብረት በሚያዘበት ጊዜ የሚከተሉትን ነጥቦች የያዘ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ ይሰጠዋል፡-

ሀ) የተያዘውን ንብረት እና ያልተከፈለውን የታክስ መጠን፤

ለ) ታክስ ከፋዩ በማስታወቂያው በተገለጸው ሀብቱ ተይዞ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ የሚፈለግበትን ታክስ የማይከፍል ከሆነ ሀብቱን እንደሚሸጠው፤

8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) (ሀ) ድንጋጌ አፈጻጸም ሲባል “ሀብት ተይዞ የሚቆይበት ጊዜ” ማለት፡

ሀ) ለሚበላሹ ዕቃዎች የዕቃዎቹን ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት ባለሥልጣኑ በቂ ነው ብሎ የሚወስነው ጊዜ፤

ለ) በሌላ በማናቸውም ሁኔታ ዕቃዎቹ ከተያዙ በኋላ ያለው የአስር ቀናት ጊዜ ነው።

9. ታክስ ከፋዩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) መሠረት በሚሰጠው ማስታወቂያ የተመለከተውን ያልተከፈለ ታክስ ንብረቱ ተይዞ እስከ ሚቆይበት ጊዜ የመጨረሻው ቀን ድረስ ያልከፈለ እንደሆነ፤ ባለሥልጣኑ ሀብቱን በግልጽ ጨረታ በመሸጥ ከሸያጩ የሚገኘው ገንዘብ በቅደም ተከተል ለሚከተሉት ክፍያዎች እንዲውል ያደርጋል፤

ሀ) በመጀመሪያ ደረጃ በባለሥልጣኑ በሚወሰነው መጠን ሀብቱን ለመያዝ፤ ለመጠበቅና ለመሸጥ የወጣውን ወጭ ለመሸፈን፤

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) በተሰጠው ማስታወቂያ የተመለከተውን ያልተከፈለ የታክስ ዕዳ ለመክፈል፤

ሐ) የታክስ ከፋዩን ሌላ የታክስ ዕዳ ለመክፈል፤

መ) የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 10 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ከሸያጩ ገንዘብ ላይ ቀሪ ገንዘብካለንብረቱከተሸጠበትቀንጀምሮባሉት 45 ቀናት ውስጥ ለታክስ ከፋዩ ይከፈለዋል።

- 10. ታክስከፋዩበጽሑፍስምምነቱንከገለጸበዚህአንቀጽንኩስአንቀጽ 9(መ) የተመለከተውገንዘብወደፊትለሚመጣማንኛውምየታክስእዳመክፈያነትእንዲውል ማድረግ ይቻላል።
- 11. በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (9) በተመለከተው መሠረት ከሀብት ሽያጭ የሚገኘው ገንዘብ ታክስ ከፋዩ ከሚፈለግበት የታክስ ዕዳ እና ሀብቱን ለመያዝ፣ ለመጠበቅ እና ለመሸጥ ከወጣው ወጭ ያነሰ በሚሆንበት ጊዜ ባለሥልጣኑ በዚህ የአዋጅ ክፍል መሠረት ቀሪውን ዕዳ ለማስከፈል ይችላል።
- 12. በባለሥልጣኑ የመያዣ ትዕዛዝ የተላለፈበትን ሀብት የያዘ ማንኛውም ሰው ይህንን ሀብት ያላስረከበ ወይም ለማስረከብ ፈቃደኛ ሳይሆን የቀረ እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 9(ሀ) መሠረት የሚወሰነውን ወጪ ጨምሮ ካላስረከበው ሀብት ዋጋ ሳያልፍ ከታክስ ከፋዩ ለሚፈለገው ታክስ መጠን በግል ተጠያቂ ይሆናል።
- 13. በዚህ አንቀጽ መሠረት የመያዣ ትዕዛዝ ለመስጠት የሚችለው ዋና ዳይሬክተሩ ወይም ለዚሁ ተግባር በዋና ዳይሬክተሩ ውክልና የተሰጠው የታክስሠራተኛ ይሆናል።
- 14. በዚህ አንቀጽ መሠረት የተያዘ ሀብት በባለሥልጣኑ የሚያዝና በባለሥልጣኑ ኃላፊነት ስር የሚቆይ ሲሆን ለምንም ዓይነት ዓላማ ተብሎ ለሌላ ለማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ተላልፎ ሊሰጥ አይችልም።

42. በፋይናንስተቋማትየተቀመጡንብረቶችንናፈንዶችንይዞ ስለማቆየት

- 1. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው ባለሥልጣኑ በበቂ ምክንያት ከታክስከፋዩላይየሚፈለገውታክስየሚሰበሰብ ስለመሆኑ ስጋት ሲኖረውና ታክሱ በአስቸኳይ መሰብሰብ ያለበት ሲሆን ይሆናል።
- 2. ይህአንቀጽተፈጻሚበሚሆንበትጊዜባለሥልጣኑአንድየፋይናንስተቋም የሚከተሉትን እንዲፈጽም አስተዳደራዊ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።
 - ሀ) የታክስከፋዩሂሳቦችእንዳይንቀሳቀሱእንዲያደርግ፣
 - ለ) በፋይናንስ ተቋሙ ውስጥ ባለ በጥንቃቄ የሚያዙ ዕቃዎች ማስቀመጫ ሣጥን ውስጥ የተቀመጠ ማንኛውምየታክስከፋዩጥሬገንዘብ፣ውድእቃ፣የከበረ ጌጣጌጥ፣ወይም ሌላ ንብረት እንዳይንቀሳቀስ፣
 - ሐ) በጥንቃቄ በሚያዙ ዕቃዎች ማስቀመጫ ሣጥን ውስጥ ስለሚገኙ ሀብቶች ተገቢውን መረጃ ወይም በሣጥኑ ውስጥ ያሉትን ሀብቶች ዝርዝር ለባለሥልጣኑ እንዲሰጥ፣

3. በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 2 መሠረት ለፋይናንስ ተቋም የሚሰጠው ትእዛዝ ትእዛዙ ተፈጻሚ የሚሆንበትን የታክስ ከፋይ ንስም፣ አድራሻ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር መያዝ አለበት።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ትዕዛዝ በሚሰጥበት ጊዜ፣ ባለሥልጣኑ በታክስ ዓመቱ እና በማናቸውም በቀደመው የታክስ ዓመት ታክስ ከፋይ ሊከፍል የሚገባውን ታክስ አስመልክቶ ወዲያውኑ የስጋት የታክስ ስሌት ሊያከናውን ይችላል።
5. ባለሥልጣኑ ለፋይናንስ ተቋሙ የዕግድ ትዕዛዝ በደረሰው በ10 ቀናት ጊዜ ውስጥ ትዕዛዙ እንዲቀጥል ለማድረግ የሚያስችል የፍርድ ቤት ፈቃድ ማግኘት አለበት።
6. የዕግድ ትዕዛዙ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በ10 ቀናት ጊዜ ውስጥ የፍርድ ቤት ፈቃድ ካልተገኘ ባለሥልጣኑ የሰጠው ትዕዛዝ ተፈጻሚነት ያቆማል።
7. በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 2 መሠረት ትእዛዝ የደረሰው የፋይናንስ ተቋም ትእዛዙ ከደረሰው ቀን ጀምሮ የትእዛዙ ጊዜ እስከሚያበቃ ድረስ ወይም በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 6 መሠረት የትዕዛዙ ተፈጻሚነት እስከሚያበቃ ድረስ ትእዛዙን ማክበር ይኖርበታል።
8. አንድ የገንዘብ ተቋም ያለምንም በቂ ምክንያት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተሰጠው ትዕዛዝ መሠረት ሳይፈጸም የቀረጸ እንደሆነ በትዕዛዙ ለተመለከተው የገንዘብ መጠን ግሉ ኃላፊ ይሆናል።

43. ያልተከፈለን ታክስ ከሦስተኛ ወገኖች ስለማስከፈል

1. አንድ ታክስ ከፋይ የሚፈለግበትን ታክስ በመክፈያ ጊዜው ሳይከፍል የቀረ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ ገንዘብ ለሚከፍል ሦስተኛ ወገን በጽሑፍ በሚሰጥ ትዕዛዝ (“የክፍያ ትእዛዝ ተብሎ” የሚጠቀስ) በትዕዛዙ የተመለከተውን ገንዘብ ለባለሥልጣኑ እንዲከፍል ትዕዛዝ ሊሰጥ የሚችል ሲሆን በዚህ ዓይነት የሚከፈለው ገንዘብ ካልተከፈለው የታክስ ዕዳ መብለጥ የለበትም።
2. የክፍያ ትዕዛዙ ለታክስ ከፋይ ገንዘብ የሚከፍል ሦስተኛ ወገን ከደመወዝ ወይም በተወሰነ የጊዜ ገደብ ከሚከፈል ሌላ ተመሳሳይ ክፍያ ላይ ቀንሶ ገቢ እንዲያደርግ በሚሆንበት ጊዜ ከእያንዳንዱ ክፍያ ላይ የሚቀነሰው የገንዘብ መጠን ከሚከፈለው ደመወዝ ወይም ሌላ ክፍያ (የገቢ ግብር ከተቀነሰ በኋላ) አንድ-ሶስተኛ መብለጥ የለበትም።
3. በጋራ በተከፈተ የባንክ ሂሳብ ውስጥ የሚገኝን ገንዘብ በተመለከተ የክፍያ ትእዛዝ ለከፋይ የሚሰጠው፡-
 - ሀ) ሁሉም የጋራ ሂሳብ ባለቤቶች ያልተከፈለ የታክስ ዕዳ ሲኖርባቸው፣ ወይም

ለ) የሸርክና ማህበር ሂሳብን ሳይጨምር፣ ታክስ ከፋይ የሌሎቹ የሂሳብ ባለቤቶች ፊርማ ወይም ፈቃድ ሳያስፈልገው ከሂሳቡ ላይ ገንዘብ ማውጣት የሚችል ሲሆን ብቻ ነው።

4. በክፍያ ትዕዛዝ መሠረት ክፍያ የሚፈፀም ማናቸውም ሰው በትዕዛዙ በተመለከተው ቀን ክፍያውን መፈፀም ያለበት ሲሆን፣ ይህም ቀን ገንዘብ ከፋይ ለታክስ ከፋይ ገንዘቡን ሊከፍል ከሚገባበት ቀን በፊት ወይም ገንዘቡ በታክስ ከፋይ ስም ከተያዘበት ቀን በፊት ሊሆን አይችልም።

5. የክፍያ ትዕዛዙን ለመፈፀም አልቻልኩም የሚል ገንዘብ ከፋይ የክፍያ ትዕዛዙ በደረሰው በሰዓት ቀናት ውስጥ ትዕዛዙን ለመፈፀም ያልቻለበትን ምክንያት ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማስታወቅ አለበት።

6. ገንዘብ ከፋይ በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት ለባለሥልጣኑ ማስታወቂያ የላከ እንደሆነ ባለሥልጣኑ በጽሑፍ በተዘጋጀ ማስታወቂያ፡-

ሀ) ማስታወቂያውን በመቀበል የክፍያ ትዕዛዙን ሊሰርዘው ወይም ሊያሻሽለው ወይም

ለ) ለገንዘብ ከፋይ የተላከለትን ማስታወቂያ ውድቅ ሊያደርገው ይችላል።

7. ታክስ ከፋይ የሚፈለግበትን ታክስ በሙሉ ወይም በከፊል የከፈለ ወይም ስለታክስ አከፋፈሉ በባለሥልጣኑን ዘንድ ተቀባይነት ያለው የክፍያ ስምምነት የፈፀመ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ለከፋይ አስተላልፎት የነበረውን የክፍያ ትእዛዝ በጽሑፍ በተሰጠ ማስታወቂያ ሊሸረው ወይም ሊያሻሽለው ይችላል።

8. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለከፋይ የሚሰጠውን ትዕዛዝ ወይም ማስታወቂያ ግልባጭ ለታክስ ከፋይ መላክ አለበት።

9. ባለሥልጣኑ በከፋይ የተከፈለውን ማንኛውንም ገንዘብ ታክሱ ከፋይ ከሚፈለግበት የታክስ ዕዳ ላይ ያቀናንሳል።

10. በዚህ አንቀጽ የሚሰጠውን ማስታወቂያ ያለምንም በቂ ምክንያት ያልተቀበለ ሰው በማስታወቂያው ለተመለከተው የገንዘብ መጠን በግሉ ኃላፊ ይሆናል።

11. ይህ አንቀጽ በኢትዮጵያሕግመሠረት ሲታገድ በማይችልን በረት ላይ ተፈጻሚ ሊሆን አይችልም።

12. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “ከፋይ” ማለት፡

ሀ) ለታክስ ከፋይ ባለዕዳ የሆነ ወይም ወደፊት ባለዕዳ የሚሆን፤

ለ) ለታክስ ከፋይ ወይም በታክስ ከፋይ ስም ገንዘብ የያዘ ወይም ወደፊት የሚይዝ፤

ሐ) ለታክስ ከፋይ የሚከፈል የሌላ ሰው ገንዘብ የያዘ፤

መ) ለታክስ ከፋይ ገንዘብ እንዲከፍል በሌላ ሰው ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው።

44. ከሀገር መውጣትን ለመክፈል የሚሰጥ ትዕዛዝ

1. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ የሚከተሉትን ክፍያዎች ሳይከፍል ከሀገር ሊወጣ ይችላል የሚል በቂ ምክንያት ሲኖረው ይሆናል።

ሀ) በታክስ ከፋይ መክፈል የሚኖርበትን ወይም ወደፊት የሚከፈል ታክስ፣ ወይም

ለ) ታክስ ከፋይ ውሳኔ በመስጠት ረገድ ወሳኝ ድርሻ ያለው ከባንያ መክፈል የሚኖርበትን ወይም ለወደፊቱ የሚከፈል ታክስ፣

2. በዚህ አንቀጽ የተመለከቱት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ ለሚከተሉት አንዱን ከመፈፀሙ በፊት ከኢትዮጵያ እንዳይወጣ የሚከለክል ትእዛዝ (“ከሀገር መውጣትን የሚከለክል ትዕዛዝ” ተብሎ የሚጠቀስ) ሊሰጥ ይችላል።

ሀ) በታክስ ከፋይ ወይም ታክስ ከፋይ ውሳኔ በመስጠት ረገድ ወሳኝ ድርሻ ባለው ከባንያ ሊከፈል የሚገባው ወይም ወደፊት የሚከፈለው ታክስ በሙሉ እስከሚከፈል፣

ለ) ባለሥልጣኑ በሚቀበለው አካሄድ ታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (ሀ) የተመለከተውን ታክስ ለመክፈል የክፍያ ስምምነት ሲያደርግ፣

3. ታክስ ከፋይ ከሀገር እንዳይወጣ የሚከለክለው ትዕዛዝ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡-

ሀ) ትዕዛዙ ተፈጻሚ የሚሆንበትን ታክስ ከፋይ ስም፣ አድራሻ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር፣

ለ) በታክስ ከፋይ ወይም ታክስ ከፋይ ውሳኔ በመስጠት ረገድ ወሳኝ ድርሻ ያለው ከባንያ ሊከፍል የሚገባውን ወይም ለወደፊቱ ሊከፈል የሚገባውን የታክስ መጠን፣

4. ባለሥልጣኑ በሚያቀርበው ማመልከቻ መሠረት ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤት ካላራዘመው በስተቀር በዚህአንቀጽንኡስአንቀጽ 2 መሠረትየሚተላለፈውከሀገርመውጣትንየሚከለክልትእዛዝ ትዕዛዙ ከተሰጠበትጊዜጀምሮከአስርቀናትብኋላተፈጻሚአይሆንም።

5. ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ ከሀገር እንዳይወጣ የሚከለክለውን ትዕዛዝ ግልባጭ ለተጠቀሰው ታክስ ከፋይ መስጠት የሚኖርበት ሲሆን የታክስ ከፋይ ትዕዛዙን አለመቀበል በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከናወነውን ማንኛውንም ተግባር ዋጋ አልባ አያደርገውም።

6. የኢ.ሚ.ግ.ሬ.ሽንና ደህንነት ባለሥልጣን ኃላፊ የክልከላ ትዕዛዙ ሲደርሰው ትዕዛዙን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ እርምጃዎችን ይወስዳል፤ ኃላፊው የሚወስዳቸው እርምጃዎች ማንኛውንም ፓስፖርት፣ መታወቂያ ወይም ሌላ ታክስ ከፋዩ ኢትዮጵያን ለቆ ለመውጣት የሚጠቀምበትን ማንኛውንም ሰነድ መያዝና ማስቀመጥን ይጨምራል።
7. ሌሎች የኢ.ሚ.ግ.ሬ.ሽን ቅድመ-ሁኔታዎች መሟላታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ታክስ ከፋዩ ሀገር ለቆ እንዳይወጣ በተሰጠው ትዕዛዝ ላይ የተመለከተውን ታክስ ከከፈለ ወይም ታክሱን እንደሚከፍል በባለሥልጣኑ ተቀባይነት ያለውን የክፍያ ስምምነት ከፈፀመ ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋዩ ከሀገር ለመውጣት የሚያስችለው የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል። ታክስ ከፋዩ ይህንን የምስክር ወረቀት ማቅረብ ታክስ ከፋዩ ከኢትዮጵያ እንዲወጣ ለመፍቀድ ለኢ.ሚ.ግ.ሬ.ሽን ሠራተኛ በቂ ማስረጃ ይሆናል።
8. በዚህ አንቀጽ መሠረት ሕጋዊ በሆነ መልኩ በተከናወነ ማንኛውም ተግባር ምክንያት በመንግሥት ወይም በታክስ፣ በጉምሩክ፣ በኢ.ም.ግ.ሬ.ሽን፣ በፖ.ሊ.ስ ወይም በሌላ ሠራተኛ ላይ ምንም ዓይነት የወንጀል ወይም የፍትሐብሄር ክስ ሊቀርብ ወይም ሊቀጥል አይችልም።
9. ከሀገር መውጣትን የሚከለክል ትእዛዝ ሊሰጥ የሚችለው በዋና ዳይሬክተሩ ወይም ይህንን ትእዛዝ እንዲሰጥ ዋና ዳይሬክተሩ ሥልጣን ሰጠው የታክስ ኦፊሰር ብቻ ነው።

45. የንግድ ድርጅትን ለጊዜው ስለማሸግ

1. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው አንድ ታክስ ከፋይ በተደጋጋሚ፡-
 - ሀ) በግብር ሕግ መሠረት የሚፈለግበትን ሰነድ ሳይይዝ ሲቀር፣ ወይም
 - ለ) ታክሱን በመክፈት ጊዜው ሳይከፍል ሲቀር፣ ይሆናል።
2. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ ታክስ ከፋዩ ማስጠንቀቂያ በደረሰው በሰባት ቀናት ውስጥ የሚፈለግበትን የተጨማሪ እሴት ታክስን ወይም ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የሚያዘውን ታክስ የማይከፍል ከሆነ ባለሥልጣኑ የታክስ ከፋዩን የንግድ ድርጅት ለአስራ አራት ቀን በጊዜያዊነት የሚያሸግ መሆኑን የሚገልጽ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ይሰጠዋል።
3. ታክስ ከፋዩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተሰጠው ማስጠንቀቂያ መሠረት ታክሱን ካልከፈለ ባለሥልጣኑ የታክስ ከፋዩ የንግድ ድርጅት ከአስራ አራት ቀን ላልበለጠ ጊዜ በከፊል ወይም በሙሉ እንዲታሸግ የሚያደርግ ትዕዛዝ (“የማሸጊያ ትዕዛዝ” ተብሎ የሚጠቀስ) ይሰጣል።

4. ባለሥልጣኑ ትዕዛዙን ተግባራዊ ለማድረግ ወደ ታክስ ከፋዩ የንግድ ድርጅት መግባት የሚችል ሲሆን የማሸጊያ ትዕዛዙ ተግባራዊ በሚደረግበት ጊዜ የፖሊስ መኮንን በቦታው እንዲገኝ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

5. ባለሥልጣኑ በማሸጊያ ትዕዛዝ መሠረት በታሸገው የታክስ ከፋዩ ንግድ ድርጅት ህንፃ ላይ ፊት ለፊት በሚታይ ቦታ የሚከተሉትን ቃላት የያዘ ማስታወቂያ ይለጥፋል፡-

“የታክስ ግዴታዎችን ባለመወጣቱ በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 45 መሠረት በኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ትዕዛዝ ለጊዜው ታሸጓል”።

6. የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ከተገኙ ባለሥልጣኑ የታክስ ከፋዩ የንግድ ድርጅት እንደገና እንዲከፈት ያደርጋል፡-

ሀ) ዋና ዳይሬክተሩ ወይም ሥልጣን የተሰጠው ሠራተኛ ታክስ ከፋዩ የሂሳብ መዝገብ ሰነዶችን ለመያዝ የሚያስችል በቁጠራ ጽዕሰ ሰነድ ሲያምን፤

ለ) ታክስ ከፋዩ ታክሱን የሚከፍል ከሆነ፤

7. የማሸጊያ ትዕዛዝ የሚሰጠው በዋና ዳይሬክተሩ ወይም ደግሞ የማሸጊያ ትእዛዝ ለመስጠት በልዩ ሁኔታ በዋና ዳይሬክተሩ ሥልጣን በተሰጠው የታክስ ሠራተኛ ብቻ ነው።

46. የተላለፉ የታክስ ዕዳዎች

1. አንድ ታክስ ከፋይ (“አስተላላፊ” ተብሎ የሚጠቀስ) ከሚያካሂደው የንግድ ሥራ ጋር በተገናኘ ያልተከፈለ የታክስ ዕዳ ያለበት እንደሆነ እና የንግዱን ሀብቶች በሙሉ ወይም በከፊል ግንኙነት ላለው ሰው (“ሀብቱ የተላለፈለት ሰው” ተብሎ ሊጠቀስ) ያስተላለፈ እንደሆነ ከንግዱ ሀብት ጋር ተያይዞ ያልተከፈለውን ዕዳ ሀብቱ የተላለፈለት ሰው የመክፈል ግዴታ ይኖርበታል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ባለሥልጣኑ የተላለፈውን የታክስ ዕዳ በሙሉ ወይም በከፊል ከሀብት አስተላላፊው ላይ እንዳይጠይቅ አያግደውም።

47. በድርጅት ስለሚከፈል ታክስ

1. አንድ ድርጅት ታክሱን በመክፈያው ጊዜ ውስጥ ያልከፈለ እንደሆነ ታክሱ ባልተከፈለበት ጊዜ ወይም ታክሱ ከመክፈሉ በፊት ባሉት ስድስት ወራት ጊዜ ውስጥ ሥራ አስኪያጅ የነበረ ማንኛውም ሰው ላልተከፈለው ታክስ ከድርጅቱ ጋር የአንድነትና የነጠላ ኃላፊነት ይኖርበታል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ በሚከተሉት ሁኔታዎች ተፈጻሚ አይሆንም፡-

ሀ) ድርጅቱ የሚፈለግበትን ግብር ሳይከፍል የቀረው በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተጠቀሰው ሰው ፈቃድ ወይም ዕውቀት ውጭ የሆነ እንደሆነ፤ እና

ለ) ለሥራ አስኪያጅ የተሰጠው ኃላፊነት እና ሌሎች ሁኔታዎች ሲታዩ ሥራ አስኪያጁ ድርጅቱ ግብር ላለመክፈል የሚያደርገውን ጥረት ለመከላከል ተገቢውን ትጋት አሳይቶ የሆነ እንደሆነ ነው።

3. ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “ሥራ አስኪያጅ” ማለት

ሀ) ለሽርክና ማህበር ሲሆን ሽሪኩ ወይም የሽርክና ማህበሩ ዋና ሥራ አስኪያጅ ወይም በዚህ ደረጃ የሚሠራ ወይም ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውን ሰው፤

ለ) ለኩባንያ ሲሆን፤ የኩባንያው ዋና ሥራ አስፈጻሚ፤ ዳይሬክተር፤ ዋና ሥራ አስኪያጅ፤ ወይም በኩባንያው ውስጥ ተመሳሳይ ሥልጣን ያለው ወይም በዚህ ደረጃ የሚሠራ ወይም ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውን ሰው፤

ሐ) ለሌላ ለማንኛውም ድርጅት፤ የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ወይም በኩባንያው ውስጥ ተመሳሳይ ሥልጣን ያለው ሰው ወይም በዚህ ችሎታ የሚሠራ ወይም ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውን ሰው ነው።

48. ማጭበርበር ወይም የታክስ ስወራ ሲፈፀም ስለሚኖር የታክስ ኃላፊነት

1. የተመሰከረለት አዲተር፤ የተመሰከረለት ፐብሊክ የሂሳብ ባለሙያ ወይም ፐብሊክ አዲተር

ሀ) ታክስ ከፋዩ ታክስን ለማሳካት ወይም ታክሱን ለመሰወር እንዲችል የረዳ፤ ያበረታታ፤ የመከረ እንደሆነ፤

ለ) ታክስ ለማሳካት ወይም የታክስ ስወራን በሚያስከትል መልኩ በማንኛውም መንገድ እያወቀ ከታክስ ከፋዩ ጋር ከተባበረ ወይም የድርጊቱ አጋር ከሆነ በታክስ ማጭበርበሩ ወይም በታክስ ስወራው ምክንያት ለሚከሰተው የታክስ መቀነስ ከታክስ ከፋዩ ጋር በአንድነትና በነጠላ ኃላፊነት ይኖርበታል።

2. አንድየተመሰከረለት-አዲተር፤ የተመሰከረለት-ፐብሊክ የሂሳብ ባለሙያ ወይም ፐብሊክ አዲተር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት ኃላፊነቱን ከተገኘ ባለሥልጣኑ ይህንን ድርጊት፡-

ሀ) ለተመሰከረለት የፐብሊክ የሂሳብ ባለሙያዎች ተቋም፤ ለኢትዮጵያ የሂሳብና የአዲት ቦርድ ወይም ለዚህ ሰው ፈቃድ ለሚሰጠው አካል ር

ፖርትማድረግ

ያለበት ሲሆን በርዳም የኦዲተር ንፈቃድ እንዲሰጠው ይጠይቃል፤ ወይም

ለ) የንግድ ፈቃድ የመስጠት ኃላፊነት ላለው ባለሥልጣን ሪፖርት ያደርጋል።

3. በዚህ አንቀጽ “ታክስ ንግድ” የሚለው ሀረግ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 108 የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል።

ክፍል ስምንት
ማካካሻ፣ ተመላሽ እና ከታክስ ዕዳነጻ ስለመሆን

49. ለታክስ ክፍያዎች የሚሰጥ ማካካሻ

1. ታክስ ክፍያ በታክስ ዓመቱ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ ለቀረበት ታክስ እና በቅድሚያ ለከፈለው ታክስ ሊያገኝ የሚገባው ማካካሻ ታክስ ክፍያ በታክስ ዓመቱ ከሚፈለግበት የገቢ ግብር ዕዳ በሚበልጥበት ጊዜ፤ ባለሥልጣኑ በብልጫ የታየውን ገንዘብ በሚከተለው ቅደም ተከተል ሥራ ላይ እንዲውል ያደርጋል።

ሀ) በመጀመሪያ (ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የሚቀርን ታክስ ሳይጨምር) ታክስ ክፍያ በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚፈለግበትን ማንኛውንም ታክስ ለመክፈል ይውላል፤

ለ) ቀሪው ታክስ ክፍያ በሌላ በማንኛውም የታክስ ሕግ የሚፈለግበትን ታክስ ለመክፈል ይውላል።

ሐ) የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 እንደተጠበቀሆኖ፣ ተራፊ ገንዘብ ካለም ታክስ ክፍያ በጽሑፍ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ታክስ ክፍያ ለዓመቱ የታክስ ማስታወቂያ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 90 ቀናት ውስጥ ለታክስ ክፍያ ይመለስ ስለታል።

2. ታክስ ክፍያ በጽሑፍ ስምምነቱን ከገለጸ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 (ሐ) የተመለከተው ገንዘብ ወደ ፊት ለሚመጣ ማንኛውም የታክስ እዳ መክፈያነት ሊሸጋገር ይችላል።

3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 (ሐ) በተደነገገው መሠረት ተራፊውን ገንዘብ ለታክስ ክፍያ ካልከፈለ፤ ዘጠናው ቀን ካለቀ ጀምሮ ተራፊው ገንዘብ እስከሚመለስበት ቀን ባለው ጊዜ ውስጥ ታክስ ክፍያ ወለድ የማግኘት መብት አለው።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት የሚከፈለው ወለድ መጣኔ በንዑስ አንቀጽ የተመለከተው ጊዜ ከመጀመሩ ጥቂት ቀን ውስጥ ለታክስ ክፍያ ወለድ መጣኔ ይሆናል።

50. ሊከፈል ከሚገባው በላይ የተከፈለን ታክስ ስለመመለስ

1. የዚህአንቀጽንዑስአንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀሆኖ፣ ታክስከፋዩ (በዚህአዋጅአንቀጽ 46 የተደነገገውን ሳይጨምር) በታክስ ሕግ መሠረት ሊከፍል ከሚገባው ታክስ በላይ የከፈለ እንደሆነ ታክሱ ከተከፈለበት ቀን ጀምሮ ባሉት ሦስት ዓመታት ውስጥ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም ሊከፍል ከሚገባው በላይ የከፈለው ታክስ ይመለስለት ዘንድ ለባለሥልጣኑ ማመልከት ይችላል።
2. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው ታክስ ከፋዩ ሊከፍል ከሚገባው ታክስ በላይ የከፈለውን ታክስ በሚመለከት ባለሥልጣኑ የታክስ ስሌት ማሻሻያ እንዲያደርግ የሚያስገድደው ሁኔታ የሌለ እንደሆነ ነው።
3. ባለሥልጣኑ በማመልከቻው ላይ የተሰጠውን ውሳኔ በዚህአንቀጽንዑስአንቀጽ (1) ለተጠቀሰው አመልካች በጽሑፍ ማስታወቅ አለበት።
4. ታክስ ከፋዩ በዚህአንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ሲያመለክትና ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋዩ በታክስ ሕግ መሠረት ሊከፍል ከሚገባው በላይ የከፈለ መሆኑን ሲያምንበት በብልጫ የተከፈለውን የገንዘብ መጠን በሚከተለው ቅደም ተከተል ሥራ ላይ ያውላል፡-
 - ሀ) በመጀመሪያ (ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የሚቀረውን ታክስ ሳይጨምር) ታክስ ከፋዩ በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚፈለግበትን ማንኛውንም ታክስ ለመክፈል ይውላል፤
 - ለ) ቀሪው ታክስ ከፋዩ በሌላ በማንኛውም የታክስ ሕግ የሚፈለግበትን ታክስ ለመክፈል ይውላል።
 - ሐ) የዚህአንቀጽንዑስአንቀጽ 5 እንደተጠበቀሆኖ፣ ተራፊ ገንዘብ ካለ ታክስ ከፋዩ ለዓመቱ የታክስ ማስታወቂያ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 45 ቀናት ውስጥ ለታክስ ከፋዩ ይመለስለታል።
5. ታክስከፋዩ በጽሑፍ ስምምነቱን ከገለጸ በዚህአንቀጽንዑስአንቀጽ 4(ሐ) የተመለከተው ገንዘብ በማንኛውም የታክስ ሕግ መሠረት ወደፊት ለሚመጣ ማንኛውም የታክስ ስእዳ መክፈያነት ሊሸጋገር ይችላል።
6. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ መሠረት ታክስ በስህተት ተመላሽ ያደረገ እንደሆነ ታክስ ከፋዩ በባለሥልጣኑ ሲጠየቅ በመጠየቂያ ሰነድ በተጠቀሰው ቀን በስህተት የተመለሰለትን ገንዘብ ለባለሥልጣኑ መልሶ መክፈል አለበት።
7. ተመላሽ በሚጠይቀው ታክስ ከፋይ አሳሳቾችን ገንዘብ በስህተት የተመለሰ እንደሆነ ታክስ ከፋዩ ገንዘቡ በስህተት በተመለሰበትና በስህተት የተመለሰው ገንዘብ ተመልሶ ለባለሥልጣኑ በተከፈለበት ቀን መካከል ላለው ጊዜ በዚህአዋጅአንቀጽ 37(2) በተመለከተው መጣኔ መሠረት ክፍያው ለዘገየበት ጊዜ ወለድ የመክፈል ኃላፊነት አለበት።

8. ታክስከፋዩበዚህአንቀጽንኡስአንቀጽ (7) እንዲከፍለውየሚገደደውተመላሽታክስለዚህአዋጅአፈጻጸምሲባልታክስከፋዩእንደሚከፍለውማንኛውምታክስተደርጎይወሰዳል።

51. ከባድ ችግር ሲያጋጥም ስለሚሰጥ የታክስ እፎይታ

1. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው ሚኒስትሩ፡-

- ሀ) ባልተጠበቀ የተፈጥሮ አደጋ ወይም ጥፋት ምክንያት ወይም ከታክስ ከፋዩ ቸልተኝነት ወይም ማንኛውም ጥፋት ጋር ባልተገናኘ ሁኔታ የተፈጠረ ከባድ የግል ችግር ምክንያት ታክስ ከፋዩ የሚፈለግበትን ታክስ በሙሉ እንዲከፍል ማድረግ የማይቋቋመው ከባድ ችግር የሚያስከትልበት መሆኑን፣ ወይም
- ለ) በታክስ ከፋዩ ሞት ምክንያት ታክስ ከፋዩ መክፈል የሚኖርበትን ታክስ በሙሉ እንዲከፈል ማድረግ በታክስ ከፋዩ ጥገኞች ላይ ከባድ ችግር የሚፈጥር መሆኑን፣

ሲያምንበት ነው።

- 2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ ከሆነ ሚኒስትሩ ታክስ ከፋዩ ወይም የሚቹን ታክስ ከፋይ ንብረት የሚያጣራው ውርስ አጣሪ መክፈል የሚኖርበትን ታክስና ከዚህ ታክስ ጋር በተገናኘ ለዘገየ ክፍያ የሚጠየቀውን ወለድ በሙሉ ወይም በከፊል እንዳይከፈል ሊፈቅድ ይችላል።
- 3. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ካልፈቀደ በስተቀር በዚህ አንቀጽ መሠረት ከብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) የሚበልጥ የታክስ ዕዳ በምዕረት ቀሪ ሊደረግ አይችልም።
- 4. ሚኒስትሩ ታክስ ከፋዩን ወይም የሚቹን ንብረት የሚያጣራውን ውርስ አጣሪ ከታክስ ዕዳ ነጻ የሚያደርገውን ውሳኔ የሰጠው በቀረበለት የተጭበረበረ ወይም አሳሳች መረጃ ላይ በመመስረት ከሆነ በምህረት ቀሪ የተደረገው የታክስ ዕዳ ምህረት ከመሰጠቱ በፊት ወደ ነበረበት ሁኔታ በመመለስ ታክስ ከፋዩ ከታክስ ዕዳው ነጻ እንዳልተደረገ ተቆጥሮ ይህ አዋጅ ተፈጻሚ ይሆናል።
- 5. ሚኒስትሩ በዚህ አንቀጽ መሠረት እያንዳንዱን ምህረት የተሰጠበትን የታክስ ዕዳ እና የወለድ መጠን እና ምህረት የተሰጠበትን ምክንያት መዝግቦ በመያዝ በየሩብ ዓመቱ ለዋናው አዲተር ሪፖት ማቅረብ አለበት።

ክፍልዘጠኝ
ከታክስ ጋር በተገናኘ የሚፈጠር አለመግባባት

52. የምክንያቶች መግለጫ

በታክስ ሕግ መሠረት ለባለሥልጣኑ የቀረበን ማንኛውንም ማመልከቻ ባለሥልጣኑ ሳይቀበለው በሚቀርበት ጊዜ አለመቀበሉን የሚገልጸው ማስታወቂያ ማመልከቻውን ያልተቀበለበትን ምክንያቶች መግለጫ ያካተተ መሆን አለበት ።

53. የታክስ እና ይግባኝ የሚቀርብባቸው ውሳኔዎች የመጨረሻ ስለመሆናቸው

1. በዚህ ክፍል በተደነገገው ሥነ ሥርዓት መሠረት ካልሆነ በስተቀር፦

ሀ) የታክስ ወይም ይግባኝ ሊቀርብበት የሚችል ውሳኔ ወሳኝ እና የመጨረሻ በመሆኑ በማናቸውም ሁኔታ በኮሚሽኑ ወይም በፍርድ ቤት ወይም በሌላ የዳኝነት ሥነ ሥርዓት ተቃውሞ ሊቀርብበት አይችልም።

ለ) የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ውሳኔ ወይም በባለሥልጣኑ እንደ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ውሳኔ ቅጂ የተረጋገጠ ሰነድ ማቅረብ የታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ውሳኔው በአግባቡ የተሰጠ ስለመሆኑ እንዲሁም በታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ውሳኔው የተመለከተው የታክስ መጠን እና ሌሎች ዝርዝር ጉዳዮች ትክክለኛ ስለመሆናቸው ወሳኝ ማስረጃ ነው። እንዲሁም

ሐ) ታክስ ከፋይ ራሱ የሚያሰላውን ታክስ በተመለከተ ታክስ ከፋይ ራሱ ያሳወቀበትን ዋናውን የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም በባለሥልጣኑ እንደ ራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያው ዋናው ቅጂ የተረጋገጠ ሰነድ ስለማስታወቂያው ይዘት ወሳኝ ማስረጃ ነው።

2. ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋይ የታክስ ስሌት ወይም ውሳኔ ማስታወቂያ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ በሚሰጥበት ጊዜ፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) የተመለከተው የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ውሳኔ ቅጂ ማስታወቂያውን ወይም ውሳኔውን በመለየት እና በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የተላለፈውን የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ውሳኔ ዝርዝር ጉዳዮች በመግለጽ በባለሥልጣኑ የተረጋገጠን ሰነድ ይጨምራል።

3. ታክስ ከፋይ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ በሚቀርብበት ጊዜ፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሐ) የተመለከተው የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ቅጂ ማስታወቂያውን በመለየት እና በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የተላለፈውን የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ ዝርዝር ጉዳዮች በመግለጽ በባለሥልጣኑ የተረጋገጠን ሰነድ ይጨምራል።

4. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ “ውሳኔ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 33 ለታክስ ውሳኔ በተሰጠው ትርጉም ሥር በፊደል ተራ (ለ)፣ (ሐ)፣(መ)፣(ረ) ወይም (ሰ) የተመለከተውን ነው።

54. በታክስ ውሳኔ ላይ ስለሚቀርብ የቅሬታ ማስታወቂያ

1. በታክስ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ታክስ ከፋይ የውሳኔው ማስታወቂያ በደረሰው በ21 ቀናት ውስጥ በውሳኔው ላይ የቅሬታ ማስታወቂያ ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማቅረብ

ይችላል። ሆኖም የባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ወይም እርሱ የሚወክለው ቅሬታው በ21 ቀናት ውስጥ ያልቀረበው በበቂ ምክንያት መሆኑን ከተረዳ ይህንን ጊዜ ለተጨማሪ 10 ቀናት ሊያራዝም ይችላል።

2. ቅሬታ የቀረበበት የታክስ ውሳኔ በተሻሻለ የታክስ ስሌት ላይ ከሆነ የታክስ ከፋይ የተሻሻለውን የታክስ ስሌት የመቃወም መብት የመጀመሪያውን የታክስ ስሌት በመለወጥ፣ በመቀነስ ወይም በመጨመር በተደረገው ማሻሻያ ላይ ብቻ የተገደበ ይሆናል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት በታክስ ከፋይ የቀረበ የቅሬታ ማስታወቂያ በአግባቡ እንደቀረበ የሚቆጠረው ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ቅድመ ሁኔታዎች ሲሟሉ ብቻ ነው፡-

ሀ) የቅሬታ ማስታወቂያው ታክስ ከፋይ የታክስ ውሳኔውን የሚቃወምበትን ምክንያቶች፣ ታክስ ከፋይ ውሳኔውን ለማስተካከል ሊደረጉ ይገባል ብሎ የሚያምንባቸውን ማሻሻያዎች እና እነዚህን ማሻሻያዎች ማድረግ አስፈላጊ የሆነበትን ምክንያቶች በትክክል የሚገልጽ ከሆነ፣ እንዲሁም

ለ) ቅሬታው ከታክስ ስሌት ጋር የተገናኘ ከሆነ ታክስ ከፋይ በታክስ ስሌቱ መሠረት መከፈል ያለበትን እና በቅሬታ ማስታወቂያው ተቃውሞ ያላቀረበበትን ታክስ የከፈለ እንደሆነ ነው።

4. ባለሥልጣኑ የቅሬታ ማስታወቂያው በአግባቡ አልቀረበም ብሎ ሲያምን ለታክስ ከፋይ የሚከተሉትን የሚገልጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ወዲያውኑ ይሰጠዋል።

- ሀ) ቅሬታው በአግባቡ አልቀረበም የሚልባቸውን ምክንያቶች፣ እና
- ለ) ከሚከተሉት በዘገየው ጊዜ ውስጥ ታክስ ከፋይ ቅሬታውን ካላቀረበ የቅሬታ ማቅረቢያ ጊዜ እንደሚያልፍ፣

- 1. ቅሬታው የሚመለከተው የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ በደረሰው በ21 (ሃያአንድ) ቀናት ውስጥ፣ ወይም
- 2. በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት የሚሰጠው ማስታወቂያ በደረሰው በ10 ቀናት ውስጥ፣

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የቅሬታ ማቅረቢያ ጊዜ ያለፈ ከሆነ ባለሥልጣኑ ይህንን የሚገልጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለሚመለከተው ታክስ ከፋይ ይሰጣል ።

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው የቅሬታ ማቅረቢያ ጊዜ ከማለፉ በፊት ታክስ ከፋይ በታክስ ውሳኔ ላይ የቅሬታ ማስታወቂያ የሚያቀርብበት ጊዜ እንዲራዘምለት ለባለሥልጣኑ የጽሑፍ ማመልከቻ ማቅረብ ይችላል።

7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብ፣ ባለሥልጣኑ፡-

ሀ) ታክስ ከፋዩ በኢትዮጵያ ውስጥ ያልነበረ በመሆኑ፤ በህመም ምክንያት ወይም በሌላ አጥጋቢ ምክንያት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (4) በተወሰነው ጊዜ ውስጥ የቅሬታ ማስታወቂያውን ማቅረብ አለመቻሉ፤ እና

ለ) የቅሬታ ማስታወቂያውን ለማቅረብ በታክስ ከፋዩ በኩል ምክንያታዊ ያልሆነ መዘግየት አለመኖሩን፤

ሲያምንበት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የቅሬታ ማቅረቢያጊዜው ካበቃበት ቀን ጀምሮ ከአስራ አራት ቀናት ላልበለጠ ጊዜ ሊያራዝም ይችላል።

55. በቅሬታ ላይ ውሳኔ ስለመስጠት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 54 መሠረት በአግባቡ የቀረቡ ቅሬታዎች በነጻነት በመመርመር በቅሬታዎቹ ላይ ለሚሰጠው ውሳኔ የውሳኔ ሀሳብ የሚያቀርብ እንደ ባለሥልጣኑ ቋሚ የሥራ ክፍል የሚደራጅ አጣሪ ኮሚቴ ያቋቁማል።
2. ባለሥልጣኑ የአጣሪ ኮሚቴውን አባላት ብቃት እና የሚሾሙበትን ሂደት፤ ቅሬታዎች የሚታዩበትን ሥነ-ሥርዓት እና ለባለሥልጣኑ የሚቀርቡ የውሳኔ ሃሳቦች የሚመሠረቱባቸውን ጉዳዮች የያዘ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።
3. አጣሪ ኮሚቴው በታክስ ስሌት ላይ የቀረበውን ቅሬታ ሲመረምር በታክስ ስሌቱ የተመለከተው የታክስ መጠን ሊጨመር ይገባል የሚል እምነት ሲኖረው፤ ኮሚቴው የታክስ ስሌቱ ለሚመለከተው የታክስ ሠራተኛ ተመልሶ ኮሚቴው በሰጠው አስተያየት መሠረት እንደገና እንዲታይ የውሳኔ ሃሳብ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ ይኖርበታል።
4. ባለሥልጣኑ በአጣሪ ኮሚቴው የቀረበውን የውሳኔ ሃሳብ ከመረመረ በኋላ፤ የቀረበውን ቅሬታ በሙሉ ወይም በከፊል በመቀበል ወይም ውድቅ በማድረግ ውሳኔ የሚሰጥ ሲሆን ውሳኔውም በቅሬታ ላይ የተሰጠ ውሳኔ” ተብሎ ይጠቀሳል።
5. ባለሥልጣኑ በቅሬታ ላይ የሰጠውን ውሳኔ ለታክስ ከፋዩ በጽሑፍ የሚያሳውቀው ሲሆን፤ በታክስ ስሌት ላይ የቀረበ ቅሬታ ከሆነ የታክስ ስሌቱን ማሻሻልን ጨምሮ ውሳኔውን ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑትን እርምጃዎች ይወስዳል።
6. በቅሬታ ላይ የተሰጠ ውሳኔ ማስታወቂያ የጉዳዩን ዋና ፍሬንገሮች ግኝቶች እና ለውሳኔው መሠረት የሆኑትን ምክንያቶች መግለጫ ማካተት አለበት።
7. ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋዩ ቅሬታ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 120 ቀናት ውስጥ በቅሬታው ላይ ውሳኔ ካልሰጠ ባለሥልጣኑ የቀረበውን ቅሬታ እንዳልተቀበለው እና በ120ኛው ቀን ለታክስ ከፋዩ የውሳኔ ማስታወቂያ እንደሰጠው ይቆጠራል።

56. ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ይግባኝ ስለማቅረብ

1. ይግባኝ ሊቀርብበት በሚችል ውሳኔ ላይ ቅር የተሰኘ ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 88 መሠረት የይግባኝ ማስታወቂያውን ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ሊያቀርብ ይችላል።

2. በታክስ ስሌት ላይ ከቀረበ ቅሬታ ጋር በተገናኘ በታክስ ከፋይ ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የሚቀርብ የይግባኝ ማስታወቂያ በአግባቡ ቀርቧል ሊባል የሚችለው፡-

ሀ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 55 (7) መሠረት ውሳኔ እንደተሰጠበት በሚቆጠር ቅሬታ ላይ ሲሆን በታክስ ስሌት መሠረት ቅሬታ የቀረበበት ታክስ 25% (ሃያ አምስት በመቶ) ወይም

ለ) ለሌላ ማንኛውም ይግባኝ በታክስ ስሌቱ መሠረት ቅሬታ የቀረበበት ታክስ 50%(ሃምሳ በመቶ) ፣

የተከፈለ እንደሆነ ብቻ ነው።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) “በክርክር ላይ ያለ ታክስ” ከታክሱ ጋር በተገናኘ ሊከፈል የሚገባውን ቅጣትና የዘገየ ክፍያ ወለድን አይጨምርም።

4. የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የይግባኝ ማስታወቂያ የሚቀርብበት ጊዜ እንዲራዘም ስለሚቀርብ ማመልከቻ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

57. ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ስለማቅረብ

1. ለኮሚሽኑ በቀረበ የታክስ ይግባኝ ተካፋይ የነበረ ሰው ኮሚሽኑ በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ እንደሆነ የኮሚሽኑ የውሳኔ ማስታወቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ የይግባኝ ማስታወቂያውን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊያቀርብ ይችላል።

2. በታክስ ስሌት ላይ ከቀረበ ቅሬታ ጋር በተገናኘ በታክስ ከፋይ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሚቀርብ የይግባኝ ማስታወቂያ በአግባቡ ቀርቧል ሊባል የሚችለው በታክስ ስሌቱ መሠረት ቅሬታ የቀረበበት ታክስ 75% (ሰባ አምስት በመቶ) የተከፈለ እንደሆነ ብቻ ነው።

3. ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ የሚቀርበው በሕግ ጉዳዮች ላይ ብቻ ሲሆን የይግባኝ ማስታወቂያውም በቀረበው ይግባኝ የሚነሱትን የሕግ ጉዳዮች መግለጽ አለበት።

4. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝን በመስማት፣

ሀ) የኮሚሽኑን ውሳኔ ሊያፀናው ፣

ለ) የኮሚሽኑን ውሳኔ በመሻር፣

(1) የኮሚሽኑን ውሳኔ የሚተካ ውሳኔ ሊሰጥ ወይም

(2) ፍርድ ቤቱ በሚሰጠው መመሪያ መሠረት ጉዳዩ እንደገና እንዲታይ ለኮሚሽኑ ወይም ለባለሥልጣኑ መልሶ ሊልከው፤

ሐ) ይግባኙን ወድቅ ሊያደርገው፤ ወይም

መ) ተገቢ መስሎ የታየውን ሌላ ውሳኔ ሊሰጥ፤

ይችላል።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) “በክርክር ላይ ያለ ታክስ” ማለት የታክስ ይግባኝ ኮሚሽኑ እንዲከፈል ውሳኔ የሰጠበት እና ታክስ ከፋዩ በይግባኝ ማስታወቂያ ቅሬታ ያቀረበበት ታክስ ሲሆን ከታክሱ ጋር በተገናኘ ሊከፈል የሚገባውን ቅጣትና የዘገየ ክፍያ ወለድን አይጨምርም።

58. ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ስለሚቀርብ ይግባኝ

1. ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በቀረበ የታክስ ይግባኝ ተካፋይ የነበረ ሰው ፍርድ ቤቱ በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ እንደሆነ የፍርድ ቤቱ የውሳኔ ማስታወቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ የይግባኝ ማስታወቂያውን ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሊያቀርብ ይችላል።

2. በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በታየ የታክስ ይግባኝ ላይ ተከራካሪ የነበረ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ እንዲራዘምለት በጽሑፍ ማመልከቻ ሲጠይቅ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ጊዜውን ሊያራዝመው ይችላል።

59. የማስረዳት ኃላፊነት

በዚህ ክፍል መሠረት ከታክስ ውሳኔ ጋር በተገናኘ በሚደረግ ማንኛውም የታክስ ክርክር ሂደት የታክስ ውሳኔ ትክክል አለመሆኑን የማስረዳት ኃላፊነት የታክስ ከፋዩ ነው።

60. የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ወይም የፍርድ ቤትን ውሳኔ ስለመፈጸም

1. ባለሥልጣኑ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን፣ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ወይም የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ውሳኔ በደረሰው በ30 (ሰላሳ) ቀናት ውስጥ የተሻሻለ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ መስጠትን ጨምሮ፣ ውሳኔውን ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን መውሰድ አለበት።

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 የተመለከተው የታክስ ስሌት ማሻሻያ የጊዜ ገደብ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ወይም የፍርድ ቤት ውሳኔን ተግባራዊ ለማድረግ በሚከናወን የታክስ ስሌት ማሻሻያ ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

ክፍል አሥር
መረጃን ስለ መሰብሰብና ስለ ማስፈጸም

61. የታክስ ክሊራንስ

1. ማንኛውም ታክስ ክፋይ በፀደቀው ቅጽ መሠረት የታክስ ክሊራንስ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ለባለሥልጣኑ ማመልከት ይችላል።
2. ባለሥልጣኑ ታክስ ክፋይ በታክስ ሕግ መሠረት የተጣለበትን ታክስ የመክፈል ግዴታ የፈፀመ መሆኑን ሲያረጋግጥ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ታክስ ክፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻውን ባቀረበ በ14 ቀናት ውስጥ የታክስ ክሊራንስ የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ማመልከቻ የሚያቀርበው ታክስ ክፋይ ለቀደመው ዓመት ወይም ለቀደሙት ዓመታት በታክስ ክፋይነት ያልተመዘገበ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ታክስ ክፋይ የተመዘገበ መሆኑን በመግለጽ ታክስ ክፋይ ማመልከቻ ባቀረበ በ14 ቀናት ውስጥ የታክስ ክሊራንስ የምስክር ወረቀት መስጠት ይኖርበታል።
4. ማንኛውም የሚኒስቴር መስሪያ ቤት፣ ማዘጋጃ ቤት፣ የመንግሥት የሥራ ክፍል፣ ወይም የፌደራል ወይም የክልል መንግሥት ቢሮ ወይም ሌላ ማንኛውም የመንግሥት አካል ታክስ ክፋይ የታክስ ክሊራንስ የምስክር ወረቀት ካቀረበ በስተቀር ማንኛውንም ፈቃድ መስጠት ወይም ማደስ ወይም በመንግሥት ጨረታ እንዲሳተፍ መፍቀድ አይችልም።
5. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማመልከቻ ባቀረበ ታክስ ክፋይ የታክስ ክሊራንስ የምስክር ወረቀት ላለመስጠት የወሰነ እንደሆነ ታክስ ክፋይ ማመልከቻውን ባቀረበ በ14(አሥራ አራት) ቀናት ውስጥ ማመልከቻውን ያልተቀበለበትን ምክንያት የሚገልጽ የውሳኔ ማስታወቂያ ይሰጠዋል።

62. የመመስረቻ ጽሑፍን እና የመተዳደሪያ ደንብን ስለማቅረብ

1. ማንኛውም ድርጅት ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 30 ቀናት ውስጥ የመመስረቻ ጽሑፍ፣ የመተዳደሪያ ደንብ፣ የሽርክና ማህበር ስምምነት ወይም ሌላ የመመስረቻ ወይም የምዝገባ ሰነድ ቅጂ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሱት ሰነዶች ላይ ማንኛውም ለውጥ ሲደረግ ድርጅቱ ለውጡ በተደረገ በ30 ቀናት ውስጥ ለውጡን በጽሑፍ ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ አለበት።

63. አዲተሮች

1. አዲተሮች የደንበኞቻቸውን የአዲት ሪፖርት ለደንበኞቻቸው ካቀረቡበት ቀን ጀምሮ ባሉት 15(አሥራ አምስት) ቀናት ውስጥ የአዲት ሪፖርቶቹን ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለባቸው።
2. ማንኛውም አዲተር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ግዴታ ሳይወጣ የቀረ እንደሆነ ባለሥልጣኑ አዲተሩ ግዴታውን ያልተወጣ መሆኑን ለኢትዮጵያ የሂሳብና አዲት ቦርድ ወይም ለኢትዮጵያ የተመሠከረላቸው የሂሳብ ባለሙያዎች ኢንሲቲትዩት በማሳወቅ ቦርዱ ወይም ኢንሲቲትዩቱ የአዲተሩን ፈቃድ እንዲወስድ ይጠይቃል።
3. በዚህ አንቀጽ “አዲተር” ማለት በፋይናንስ ሪፖርት አዘገጃጀትና አቀራረብ አዋጅ ለፕብሊክ አዲተር እና ለተመሳሳይላት አዲተር የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል።

64. በኢትዮጵያ ነዋሪ ካልሆነ ሰው ጋር የሚደረግ የአገልግሎት ውልን ስለማሳወቅ

1. ምንጩ ኢትዮጵያ የሆነ የአገልግሎት ውል በኢትዮጵያ ነዋሪ ካልሆነ ሰው ጋር የሚገባ ማንኛውም ሰው ውሉን ከፈረመበት ወይም መፈጸም ከጀመረበት ቀድሞከመጣው ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 30(ሰላሳ) ቀናት ውስጥ በፀደቀው ቅጽ መሠረት ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ “ምንጩ ኢትዮጵያ የሆነ የአገልግሎት ውል” ማለት የቅጥር ውልን ሳይጨምር፣ የዕቃ አቅርቦትን ቢጨምርም ባይጨምርም በዋነኝነት አገልግሎት በመስጠት ላይ የተመሠረተ ምንጩ ኢትዮጵያ የሆነ ገቢ የሚያስገኝ የአገልግሎት ውል ነው።

65. መረጃ ወይም ማስረጃ ለማግኘት ማስታወቂያ ስለመስጠት

- 1/ ማንኛውንም የታክስ ሕግ ለማስተዳደር ሲባል ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ ቢሆንም ባይሆንም ለማንኛውም ሰው የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ፡-
 - ሀ) በማስታወቂያው በተመለከተው ጊዜ ውስጥ የራሱን ወይም የሌላ ማንኛውንም ሰው የታክስ ጉዳይ የሚመለከት በማስታወቂያው የተገለፀውን መረጃ እንዲሰጠው፣
 - ለ) በማስታወቂያው በተመለከተው ጊዜና ቦታ በመገኘት የራሱን ወይም የሌላ ማንኛውንም ሰው የታክስ ጉዳዮች በተመለከተ በማስታወቂያው የተገለጸውን ማስረጃ እንዲሰጠው፣
 - ሐ) በማስታወቂያው በተመለከተው ጊዜ ከእርሱ ወይም ከሌላ ማንኛውም ሰው የታክስ ጉዳዮች ጋር የሚገናኙ በእጁ ወይም በእርሱ ቁጥጥር ሥር ያሉ በማስታወቂያው የተገለፁ ሰነዶችን እንዲያቀርብ፣

ሊጠይቅ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት እንዲቀርብ የተጠየቀው ሰነድ ከሆነ፣ የተጠየቀው ሰነድ መለየት በሚያስችል አካላትን በማስታወቂያው መገለጹ በቂ ይሆናል።

3. ይህ አንቀጽ፡-

ሀ) በኢሌክትሮኒክ መልክ የሚገኙትን ጨምሮ ማንኛውንም መረጃ መስጠትን ወይም ሰነድ ማቅረብን በተመለከተ ልዩ መብት የሚሰጥ ወይም የህዝብ ጥቅምን የሚመለከት ሌላ ሕግ ፣ ወይም

ለ) ሚስጥር የመጠበቅ ግዴታን የሚጥል ውል፣

ቢኖርም ተፈጻሚ ይሆናል።

66. የመግባትና የመበርበር ሥልጣን

1. ማንኛውንም የታክስ ሕግ ለማስተዳደር ሲባል ባለሥልጣን፡-

ሀ) በማንኛውም ጊዜና ያለምንም ማስታወቂያ በሚከተሉት ቦታዎች ላይ የመገኘት ወይም የሚከተሉትን የማግኘት መብት እና ያለተገደበ መብት አለው፤

- (1) በማንኛውም ግቢ ወይም ቦታ፣ ማንኛውንም ዕቃ ወይም ንብረት፤
- (2) ማንኛውንም ሰነድ፤
- (3) ማንኛውንም የመረጃ ማከማቻ፤

ለ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) በተሰጠው መብት መሠረት ያገኘውን በኢሌክትሮኒክ መልክ የተያዘን ጨምሮ የማንኛውንም ሰነድ የተሰውነ ክፍል ወይም ቅጂ ሊወሰድ ይችላል

ሐ) ባለሥልጣኑ የታክስ ከፋዩን የታክስ ግዴታ ለመወሰን ጠቃሚ ማስረጃ ይሆናል ብሎ የሚያምንበትን ማንኛውንም ሰነድ ሊይዝና በማንኛውም የታክስ ሕግ መሠረት የታክስ ከፋዩን የታክስ ግዴታ ለመወሰን ወይም ለማንኛውም የታክስ ክርክር እስካስፈለገ ጊዜ ድረስ ይዞ ማቆየት ይችላል።

መ) የታተመ መረጃ ወይም በመረጃ ማጠራቀሚያ መሳሪያ የተከማቸ መረጃ ካልተሰጠው የመረጃውን ቅጅ ለመውሰድ አስፈላጊ ለሆነ ጊዜ መሳሪያውን ይዞ ማቆየት ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው ሥልጣን ሊሰራበት የሚችለው ዋና ዳይሬክተሩ ወይም በዚህ ሥልጣን እንዲሠራ በዋና ዳይሬክተሩ ግልጽ ውክልና የተሰጠው የታክስ ሠራተኛ ብቻ ነው።

3. ማንኛውም የታክስ ሠራተኛ ዋና ዳይሬክተሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው ሥልጣን ሊሰራበት እንደሚችል ፈቃድ የሰጠው መሆኑን የሚገልጽ

የጽሑፍ ማስረጃ በባለቤቱ ወይም ሕጋዊ ባለይዞታ በሆነ ሰው ሲጠየቅ ማቅረብ ካልቻለ ወደ ማንኛውም ግቢ ወይም ቦታ መግባት ወይም ገብቶ መቆየት አይችልም።

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈጻሚ የሚሆንበት ቦታ ወይም ግቢ ባለቤት ወይም ሕጋዊ ባለይዞታ ለባለሥልጣኑ አስፈላጊ የሆኑ አቅርቦቶችንና ድጋፍ የመስጠት ግዴታ ያለበት ሲሆን ይህም የሚከተሉትን ይጨምራል ፡-

ሀ) ምርመራው በሚደረግበት ግቢ ወይም ቦታ የሚገኙ በመረጃ ማከማቻ ወይም በሌላ ማንኛውም መልክ የተያዙ ማናቸውንም ሰነዶች በተመለከተ ለሚቀርቡ ጥያቄዎች በቃል ወይም በጽሑፍ መልስ መስጠት፤ ወይም

ለ) በዚህ አንቀጽ መሠረት የተፈለገው ዳታ በሚስጠር ቁልፍ የተጠበቀ እንደሆነ የተቆለፈው ዳታ የሚፈታበትን መረጃ መስጠት፤

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ሰነድ ወይም የዳታ ማከማቻ መሳሪያ የተያዘበት ሰው ሰነዱን ወይም መሳሪያውን በመመርመር የፈለገውን መረጃ ቅጂ በዳታ ማከማቻ መሳሪያ ውስጥ የተያዙ ሰነዶች የኤሌክትሮኒክ ቅጂን ጨምሮ በመደበኛ የሥራ ሰዓትና ባለሥልጣኑ በሚወስናቸው ቅድመ ሁኔታዎች መሠረት በራሱ ወጪ መውሰድ ይችላል።

6. በዚህ አንቀጽ መሠረት ለተወሰደና ለተያዘ ማንኛውም ሰነድ ወይም የዳታ ማከመቻ መሳሪያ ዋና ዳይሬክተሩ ወይም በዋና ዳይሬክተሩ የተወከለ የታክስ ሠራተኛ በፊርማው ማረጋገጫ መስጠት አለበት።

7. ይህ አንቀጽ፡

ሀ) የሕግ ሙያን ጨምሮ ልዩ መብት የሚሰጥ ወይም ከህዝብ ጥቅም ጋር በተገናኘ በኢሌክትሮኒክ መልክ የሚገኙትን ጨምሮ ማንኛውንም ሰነድ ወይም ንብረት ማቅረብን፤ በማንኛውም ግቢ ወይም ቦታ መግባትን የሚመለከት ሌላ ሕግ ፣ ወይም

ለ) ሚስጥር የመጠበቅ ግዴታን የሚጥል ውል፤

ቢኖርም ተፈጻሚ ይሆናል።

67. በታክስ ጉዳዮች የጋራ አስተዳደራዊ የመረዳዳት ስምምነቶችን ሥራ ላይ ስለማዋል

1/ ሚኒስቴሩ በታክስ ጉዳዮች ላይ መንግሥትን በመወከል ከውጭ ሀገር መንግሥት ወይም መንግሥታት ጋር የሚደረጉ የጋራ አስተዳደራዊ የመረዳዳት ስምምነቶችን ሊዋዋል፣ ሊያሻሽል ወይም ሊያቋርጥ ይችላል።

2/ በኢትዮጵያ ፀንተው በሚገኙ የጋራ አስተዳደራዊ የመረዳዳት ስምምነቶች እና በታክስ ሕግ መካከል ግጭት ከተፈጠረ የመረዳዳት ስምምነቶቹ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

3/ በኢትዮጵያ ውስጥ ፀንቶ ያለ የታክስ ወይም የጋራ አስተዳደራዊ የመረዳዳት ስምምነት የመረጃ ልውውጥን ወይም በሰጥቶ መቀበል መርህ ላይ የተመሠረተ ታክስ የመሰብሰብ ትብብርን ወይም መጥሪያ መስጠትን የሚያስችሉ ድንጋጌዎች የያዙ ከሆነ፣ ባለሥልጣኑ በስምምነቶቹ መሠረት የኢትዮጵያን ግዴታዎች ለመወጣት በዚህ አዋጅ ወይም በሌላ በማንኛውም ሕግ የተሰጠውን ሥልጣን መጠቀም የሚኖርበት ሲሆን፣ በዚህ ዓላማ በዚህ አዋጅ ወይም በሌላ ሕግ፡-

ሀ) “ታክስ” የመረጃ ልውውጥ ወይም የጋራ መረዳዳት ስምምነት የሚመለከተው የውጭ ሀገር ታክስን ፣

ለ) “ያልተከፈለ ታክስ” በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተመለከተውንና በመክፈያ ጊዜው ያልተከፈለን ታክስ ፣

ሐ) “ታክስ ከፋይ” በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተመለከተውን ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበትን ሰው ፣ እንዲሁም

መ) “የታክስ ሕግ” በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) የተመለከተው የውጭ ሀገር ታክስ የሚጣልበትን ሕግ፣

ይጨምራል።

4/ ለዚህ አንቀጽ ዓላማ፡-

ሀ) “ዓለም አቀፍ ስምምነት” ማለት በኢትዮጵያ እና በውጭ ሀገር መንግሥት ወይም መንግሥታት መካከል የሚደረግ ስምምነት ነው።

ለ) “የጋራ አስተዳደራዊ የመረዳዳት ስምምነት” ማለት ከታክስ ጉዳዮች ጋር በተገናኘ የታክስ መረጃ ልውውጥ ስምምነት ወይም የጋራ አስተዳደራዊ መረዳዳት እንዲኖር የሚደረግ ሌላ ዓለም አቀፍ ስምምነት ነው።

ሐ) “የታክስ ስምምነት” ማለት ተደራራቢ ታክስን ለማስቀረት እና የታክስ ማጭበርበርን ለመከላከል የሚደረግ ዓለም ዐቀፍ ስምምነት ነው።

ክፍል አሥራ አንድ
የታክስ ሕጎችን አስቀድሞ መተርጎም
ምዕራፍ አንድ
በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም

68. አስገዳጅ የሆኑ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ ትርጉሞች

1. ሚኒስቴሩ አንድን የታክስ ሕግ አስመልክቶ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 69 መሠረት በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ሊሰጥ ይችላል።
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 69 መሠረት የተሰጠ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም እስካልተነሳ ድረስ በሚኒስቴሩ እናበባለሥልጣኑ ላይ አስገዳጅ ይሆናል።
3. በሚኒስቴሩ የተሰጠ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በታክስ ከፋዮች ላይ አስገዳጅ አይሆንም።

69. በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ስለመስጠት

1. ሚኒስቴሩ የሚሰጠው በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በኦራሴላዊ ደረገጽ ላይ ማውጣት አለበት።
2. ሚኒስቴሩ የሚያወጣው በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ መሆኑን መግለጽ የሚኖርበት ሲሆን በትርጉሙ የተመለከተውን ጉዳይ የሚገልጽ ርዕስና መለያ ቁጥር ሊኖረው ይገባል።
3. በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በዚህ ትርጉም ላይ ከተመለከተው ቀን ጀምሮ ተፈጻሚነት የሚኖረው ሲሆን በትርጉሙ ላይ ምንም ቀን ካልተመለከተ ትርጉሙ በሚኒስቴሩ ኦራሴላዊ ደረገጽ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።
4. በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆነው ትርጉም በትርጉሙ በተገለፀው ሁኔታ የአንድን ታክስ ሕግ አፈጻጸም በሚመለከት የሚኒስቴሩን አስተያየት የሚገልጽ ሲሆን በዚህ አዋጅ ወይም ለሌላ ሕግ አፈጻጸም ሲባል የሚኒስቴሩ ውሳኔ ተደርጎ አይወሰድም።

70. በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉምን ስለማንሳት

1. ሚኒስቴሩ በኦራሴላዊ ደረገጽ ላይ ማስታወቂያ በማውጣት በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉምን በሙሉ ወይም በከፊል ሊያነሳ ይችላል። ይህም ሲሆን የትርጉሙ ተፈጻሚነት መቋረጥ፡-

ሀ/ በማስታወቂያ ከተገለጸው ቀን፤ ወይም

ለ/ ማስታወቂያው በሚኒስቴሩ አፊሴላዊ ድረ-ገጽ ላይ ከወጣበት ቀን

ከሁለቱ በዘገየው ቀን ይጀምራል።

- 2. በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ጋር የሚቃረን ሕግ ከወጣ ወይም ሚኒስቴሩ የተለየ ትርጉም ከሰጠ ነገር ትርጉም ከሕጉ ወይም ከተሰጠው አዲስ ትርጉም ጋር የማይጣጣም እስከሆነ ድረስ እንደተነሳ ይቆጠራል።
- 3. በሙሉ ወይም በከፊል የተነሳ በሁሉም ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም፡-

ሀ) ከመነሳቱ በፊት ለተጀመሩ ግብይቶች ተፈጻሚ መሆኑ ይቀጥላል።

ለ) ከተነሳ በኋላ ለተጀመረ ግብይት ተፈጻሚ አይሆንም።

ምዕራፍ ሁለት
በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም

71. አስገዳጅ የሆኑ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ ትርጉሞች

1. ማንኛውም ታክስ ከፋይ በፈጸመው ወይም ሊፈጽም ባሰበው ግብይት ላይ የአንድን ታክስ ሕግ ተፈጻሚነት በተመለከተ የሚኒስቴሩ አቋም ምን እንደሆነ የሚገልጽ ትርጉም እንዲሰጠው ለሚኒስቴሩ ማመልከቻ ማቅረብ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቀርብ ማመልከቻ በጽሑፍ ሆኖ፡-

ሀ) ከማመልከቻው ጋር ግንኙነት ያለውን ግብይት ዝርዝር ጉዳዮችና ለግብይቱ አግባብነት ያላቸውን ሁሉንም ሰነዶች ማካተት፤

ለ) ትርጉሙ የተጠየቀበትን ጉዳይ በግልጽ ማመልከት፤ እንዲሁም

ሐ) አግባብነት ያለው የታክስ ሕግ ለግብይቱ ያለውን ተፈጻሚነት በተመለከተ የታክስ ከፋዩን አስተያየት ሙሉ መግለጫ መያዝ፤

አለበት።

3. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 72 እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ መሠረት የቀረበው ማመልከቻ በደረሰው በ60 (ስልሳ) ቀናት ውስጥ ለቀረበለት ጥያቄ ጉዳዩን የሚመለከት ትርጉም መስጠት አለበት።

4. ታክስ ከፋይ ትርጉሙ ለተጠየቀበት ግብይት አግባብነት ያለውን ትክክለኛ እና የተሟላ ማስረጃ ያቀረበ እና ግብይቱም በማንኛውም ረገድ በቀረበው ማመልከቻ

እንደተገለጸው መከናወኑ ከተረጋገጠ በዚህ ላይ ተመስርቶ የተሰጠው ትርጉም በሚኒስቴሩ እና በባለሥልጣኑ ላይ አስገዳኝ ይሆናል።

- 5. በሚኒስቴሩ የሚሰጥ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በታክስ ከፋዩ ላይ አስገዳጅ አይሆንም።
- 6. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ትርጉሙ በተሰጠበት ጊዜ ጸንቶ ካለ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ ከሚሆን ትርጉም ጋር የሚቃረን ከሆነ በሁለቱ ትርጉሞች መካከል ያለውን ልዩነት በሚመለከት በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ እንዲሆን የተሰጠ ትርጉም ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

72. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ለመጠየቅ የቀረበን ማመልከቻ ስለአለመቀበል

1. ሚኒስቴሩ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም እንዲሰጥ በታክስ ከፋዩ የቀረበን ማመልከቻ ከሚከተሉት ምክንያቶች በአንዱ ላይ ቀበለው ይችላል፡-

ሀ) ባለሥልጣኑ ወይም ሚኒስቴሩ እንደአግባብነቱ ማመልከቻ በቀረበበት ጥያቄ ላይ በሚከተሉት ሁኔታዎች ውሳኔ ሰጥቶበት ከሆነ፡-

- (1) የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ ከተሰጠው፤
- (2) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 69 መሠረት የተሰጠ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በሥራ ላይ ያለ ከሆነ ፤
- (3) በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 75 መሠረት በሚኒስቴሩ ድረ-ገጽ ወጥቶ በሥራ ላይ ያለ ከሆነ ፤

ለ) ማመልከቻው ታክስ ከፋዩን ከሚመለከት በታክስ አዲት ሥር ካለ ጉዳይ ጋር የተገናኘ፣ ታክስ ከፋዩ ተቃዋሚ ካቀረበበት ጉዳይ ጋር የተገናኘ ወይም ታክስ ከፋዩ ራሱ ያሰላውን የታክስ መጠን ለማሻሻል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 29 መሠረት ከቀረበ ማመልከቻ ጋር የተገናኘ ከሆነ፤

ሐ) ማመልከቻው ፋይዳ የሌለው ወይም ህውከት ለመፍጠር የቀረበ ከሆነ፤

መ) ማመልከቻው የቀረበበት ግብይት ያልተካሄደ ሲሆን ወይም ግብይቱ ለካሄድ እንደማይችል ለማመን የሚያስችል በቂ ምክንያት ካለ፤

ሠ) ታክስ ከፋዩ ትርጉሙን ለመስጠት የሚያስችል በቂ መረጃ ለሚኒስቴሩ ያላቀረበ ከሆነ፤

- ረ) ማመልከቻውን ለመቀበል የሚያስፈልጉትን ግብዓቶች እና ሚኒስቴሩ አግባብነት አላቸው የሚላቸውን ሌሎች ጉዳዮች ግምት ውስጥ በማስገባት በሚኒስቴሩ አስተያየት ማመልከቻውን መቀበል ምክንያታዊ ካልሆነ፤
- ሰ) ትርጉሙን መሰጠት የታክስ ማስወገጃ ድንጋጌን ተፈጻሚነት የሚያካትት ሲሆን፤
- 2. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ መሠረት በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም እንዲሰጥ የቀረበን ማመልከቻ ውድቅ ለማድረግ መወሰኑን ለታክስ ከፋዩ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት።

73. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ስለመስጠት

- 1. ሚኒስቴሩ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ሲሰጥ ለአመልካቹ ታክስ ከፋይ በጽሑፍ ማሳወቅ ያለበት ሲሆን በዚህ ዓይነት የሚሰጥ ትርጉም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 74 ቀደም ብሎ ካልተነሳ በስተቀር በትርጉሙ ለተጠቀሰው ጊዜ የሚያገለግል ይሆናል።
- 2. ሚኒስቴሩ ወደፊት ሊከሰት የሚችልን ነገር ወይም ሌላ አግባብነት ያለውን ጉዳት ታሳቢ በማድረግ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ሲሰጥ ይችላል።
- 3. የተሰጠው ትርጉም በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ እንደሚሆን እና ትርጉሙ የተሰጠበትን ጥያቄ መግለጽ ያለበት ሆኖ የሚከተሉትን ጉዳዮችም መያዝ ይኖርበታል፡-
 - ሀ) ታክስ ከፋዩን፤
 - ለ) ለትርጉሙ አግባብነት ያለውን የታክስ ሕግ፤
 - ሐ) ትርጉሙ ተፈጻሚ የሚሆንበትን የታክስ ዘመን፤
 - መ) ትርጉሙ የሚመለከተውን ግብይት፤
 - ሠ) ትርጉሙ የተመሠረተባቸውን ታሳቢዎች፤
- 4. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በቀረበው ማመልከቻ በተመለከተው ጉዳይ ላይ የሚኒስቴሩን አስተያየት የሚገልጽ ሲሆን ለዚህ አዋጅ ወይም ለሌላ ሕግ አፈጻጸም ሲባል የሚኒስቴሩ ውሳኔ ተደርጎ አይወሰድም።

74. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉምን ስለማንሳት

- 1. ሚኒስቴሩ በቂ ምክንያት ሲኖር በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ለሚመለከተው ታክስ ከፋይ የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት በሙሉ ወይም በከፊል

ሊያነሳ ይችላል። ይህም ሲሆን ትርጉሙ በማስታወቂያው ላይ ከተገለጸው ቀን ጀምሮ እንደተነሳ ይቆጠራል።

2. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ ከሚሆን ትርጉም ጋር የሚቃረን ሕግ ከወጣ ወይም ሚኒስቴሩ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን አዲስ ትርጉም ከሰጠ ነገር በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ከሕጉ ወይም ከተሰጠው አዲስ በሁሉም ታክስ ከፋዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ጋር የማይጣጣም እስከሆነ ድረስ እንደተነሳ ይቆጠራል።

3. የተነሳ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ፡-

ሀ) ከመነሳቱ በፊት ለተጀመሩ የታክስ ከፋዩ ግብይቶች ተፈጻሚ መሆኑ ይቀጥላል።

ለ) ከተነሳ በኋላ ለተጀመረ የታክስ ከፋዩ ግብይት ተፈጻሚ አይሆንም።

75. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም መሰጠቱት ስለማሳወቅ

1. ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 73 መሠረት የሰጠውን በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በአፊሴላዊ ድረ-ገጹ ላይ ማውጣት አለበት። ሆኖም ትርጉሙ የሚመለከተውን ታክስ ከፋይ ማንነት እና በትርጉሙ የተጠቀሰውን ማንኛውንም ሚስጥራዊ የንግድ መረጃ ይፋ ማድረግ የለበትም።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማንኛውም ታክስ ከፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ይፋ በሆነ በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም ሊጠቀም የሚችል ሲሆን ሚኒስቴሩ እና ባለሥልጣኑ በትርጉሙ ለተመለከቱት ፍሬ ነገሮች አግባብነት ላለው የታክስ ሕግ ተፈጻሚነት እና ትርጉሙ ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ ይፋ በተደረገው ትርጉም ይገደዳሉ።

3. በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ የሚሆን ትርጉም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 74 መሠረት ሲነሳ ሚኒስቴሩ የትርጉሙ አስገዳጅነት በአንቀጽ 74 ከተመለከተው ቀን ጀምሮ የሚቋረጥ መሆኑን የሚገልጽ ማስታወቂያ ወዲያውኑ በአፊሴላዊ ድረ-ገጹ ላይ ማውጣት አለበት።

ምዕራፍ ሦስት
የሚኒስቴሩ ሌሎች አስተያየቶች

76. ሚኒስቴሩ የሚሰጣቸው ሌሎች አስተያየቶች

በዚህ ክፍል ድንጋጌዎች መሠረት ከሚሰጡ በሚኒስቴሩ እና በባለሥልጣኑ ላይ አስገዳጅ ከሆኑና በሁሉም ታክስ ከፋዮች ወይም በአንድ ታክስ ከፋይ ላይ ተፈጻሚ ከሚሆኑ ትርጉሞች በስተቀር በሚኒስቴሩ የሚቀርቡ የሕትመት ውጤቶች ወይም በሌላ መልኩ በቃልም ሆነ በጽሑፍ የሚሰጡ አስተያየቶች በሚኒስቴሩ ወይም በባለሥልጣኑ ላይ አስገዳጅነት አይኖራቸውም ።

ክፍል አሥራ ሁለት
ግንኙነቶች፣ ቅጾችና ማስታወቂያዎች

77. የሥራ ቋንቋዎች

የኢትዮጵያ የሥራ ቋንቋዎች የታክስ ሕጎች አፈሴላዊ ቋንቋዎች ናቸው። ስለሆነም ባለሥልጣኑ በአፈሴላዊ ቋንቋዎች ያልቀረበን ግንኙነት ወይም ሰነድ ዕውቅና ላይሰጠው ይችላል።

78. ቅጾችን እና ማስታወቂያዎች

1. ቅጾች፣ ማስታወቂያዎች፣ የታክስ ማስታወቂያዎች፣ መግለጫዎች፣ ሠንጠረዦች እና ሌሎች በባለሥልጣኑ የሚፀድቁ ወይም የሚታተሙ ሰነዶች የታክስ ሕጎችን በብቃት ለማስተዳደር ባለሥልጣኑ በወሰነው ቅጽ የሚዘጋጁ ሲሆን የታክስ ሕግ በሌላ አኳኋን ካልደነገገ በስተቀር እነዚህን ሰነዶች በባለሥልጣኑ አፈሴላዊ ድረ-ገጽ ላይ ማውጣት አስገዳጅ አይደለም።
2. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽን ውስጥ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን ሰነዶች በባለሥልጣኑ ቢሮዎች ወይም በሌላ ቦታዎች ወይም በፖስታ፣ በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ፣ ወይም ባለሥልጣኑ በሚወሰነው ሌላ ዘዴ ሕዝብ እንዲያገኛቸው ማድረግ አለበት።

79. የፀደቀ ቅጽ

1. በታክስ ከፋይ የሚቀርብ ማንኛውም የታክስ ማስታወቂያ፣ ማመልከቻ፣ ማስታወቂያ፣ መግለጫ ወይም ሌላ ሰነድ በፀደቀው ቅጽ መሠረት እንደቀረበ የሚቆጠረው ሰነዱ፡-

ሀ) ለሰነዱ ዓይነት በባለሥልጣኑ በፀደቀ ቅጽ መሠረት የቀረበ፣

ለ) ማንኛውንም ተያያዥ ሰነዶች ጨምሮ ቅጹ የሚጠይቀውን መረጃ የያዘ፣ እና

ሐ) ቅጹ በሚጠይቀው መሠረት የተፈረመ፣

ሲሆን ነው።

2. ታክስ ከፋይ ለባለሥልጣኑ ያቀረበው የታክስ ማስታወቂያ፣ ማመልከቻ፣ ማስታወቂያ፣ መግለጫ ወይም ሌላ ሰነድ በፀደቀው ቅጽ መሠረት ያልቀረበ ከሆነ ባለሥልጣኑ ሰነዱ በፀደቀው ቅጽ መሠረት ያልቀረበ መሆኑን ለዚህ ሰው ወዲያውኑ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት።

3. አንድ ሰነድ በፀደቀው ቅጽ መሠረት ያልቀረበ ሲሆንም ሰነዱ በፀደቀው ቅጽ መሠረት የሚፈለጉትን አብዛኞቹን መረጃዎች በያዘ ቅጽ የቀረበ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ይህንን ሰነድ ሊቀበለው ይችላል።

80. ሰነዶች ለባለሥልጣኑ ስለሚቀርቡበት አካሄድ

1. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተገለጸው መንገድ እንዲያቀርብ በባለሥልጣኑ በጽሑፍ ካልተፈቀደለት በስተቀር ማንኛውም ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅአንቀጽ 82 (2) መሠረት ለባለሥልጣኑ ማቅረብ የሚጠበቅበትን የታክስ ማስታወቂያ፣ ማመልከቻ፣ ማስታወቂያ፣ መግለጫ ወይም ሌላ ሰነድ በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ማቅረብ አለበት።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ተፈጻሚ የማይሆንበት ታክስ ከፋይ የታክስ ማስታወቂያ፣ ማመልከቻ፣ ማስታወቂያ፣ መግለጫ ወይም ሌላ ሰነድ በአካል ወይም መደበኛ ፖስታ በመጠቀም ለባለሥልጣኑ ያቀርባል።

81. ማስታወቂያዎችን ስለመስጠት

1. በታክስ ሕግ መሠረት ለአንድ ታክስ ከፋይ የወጣ፣ እንዲደርስ የሚደረግ ወይም የሚሰጥ ማስታወቂያ ወይም ሌላ ማንኛውም ሰነድ ለታክስ ከፋይ በሚከተለው አካሄድ በጽሑፍ ሊደርሰው ይገባል፡-
 - ሀ) ለታክስ ከፋይ ወይም ለታክስ ከፋይ ተወካይ ወይም ፍቃድ ያለው የታክስ ወኪል በአካል በመስጠት ወይም የተላከውን ሰነድ የሚቀበል ሰው ካልተገኘ ማስታወቂያውን ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ የታክስ ከፋይ የንግድ ወይም መኖሪያ ቤት በር ላይ ወይም ሌላ አመቺ ቦታ ላይ በመለጠፍ፤
 - ለ) ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ የታክስ ከፋይ መደበኛ ወይም በመጨረሻ የሚታወቀው የንግድ ቦታ ወይም መኖሪያ ቤት በሪከ-ማንዴ ደብዳቤ በመላክ፤
 - ሐ) በዚህ አዋጅአንቀጽ 82(3) መሠረት በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ለታክስ ከፋይ በማስተላለፍ፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን ዘዴዎች በመጠቀም ማስታወቂያውን ማድረስ ካልተቻለ፣ የህትመት ወጪው በታክስ ከፋይ የሚሸፈን ሆኖ የፍርድ ቤት ማስታወቂያዎች በሚወጡበት ጋዜጣ ማስታወቂያውን በማውጣት ማስታወቂያው እንዲደርስ ማድረግ ይቻላል።
3. ማንኛውም ታክስ ከፋይ በታክስ ሕግ መሠረት በደረሰው ማስታወቂያ ወይም ሌላ ሰነድ መሠረት የሚፈለግበትን ተግባር በሙሉ ወይም በከፊል ከፈጸመ በኋላ ማስታወቂያው ወይም ሌላው ሰነድ እንዲደርሰው በተደረገበት መንገድ ሕጋዊነት ላይ ተቃውሞ ሊቀርብ አይችልም።

82. የኤሌክትሮኒክ የታክስ ሥርዓትን ተግባራዊ ስለማድረግ

1. በዚህ አዋጅ በሌላ አኳኋን የሚደነግግ አንቀጽ ቢኖርም፣ ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ተግባራት በኮምፕዩተር ሥርዓት ወይም በሌላ ተንቀሳቃሽ የኤሌክትሮኒክስ መሣሪያ አማካኝነት በኤሌክትሮኒክ ዘዴ እንዲከናወኑ ሊፈቅድ ይችላል፡-

- ሀ) በታክስ ሕግ መሠረት ለመመዘገብ ወይም የታክስ መለያ ቁጥር ለማግኘት ማመልከቻ ለማቅረብ፣
- ለ) በታክስ ሕግ መሠረት የታክስ ማስታወቂያ ወይም ሌላ ሰነድ ለማቅረብ፣
- ሐ) በታክስ ሕግ መሠረት ታክስ ወይም ሌላ ክፍያ ለመፈጸም፣
- መ) በታክስ ሕግ መሠረት የታክስ ተመላሽ ክፍያ ለመፈጸም፣
- ሠ) ባለሥልጣኑ የሚያስተላልፈውን ማንኛውንም ሰነድ ለመላክ፣
- ረ) በታክስ ሕግ መሠረት መከናወን የሚኖርበትን ወይም እዲከናወን የተፈቀደ ሌላ ድርጊት ወይም ነገር ለማከናወን፣

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ማንኛውም ተግባር የኮምፕዩተር ሥርዓትን ወይም ሌላ ተንቀሳቃሽ የኤሌክትሮኒክስ መሣሪያን በመጠቀም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ እንዲፈጸም ታክስ ከፋይን ሊያዝ ይችላል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተከመለከተውን ማንኛውንም ተግባር የኮምፕዩተር ሥርዓትን ወይም ሌላ ተንቀሳቃሽ የኤሌክትሮኒክስ መሣሪያን በመጠቀም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ሊያከናውን ይችላል፡፡

4. ታክስ ከፋዩ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ግንኙነቶችን ለመቀበል ወይም ለማድረግ የሚያስችለው አቅም እንደሌለው ባለሥልጣኑ ካመነበት የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) ተፈጻሚ አይሆኑም፡፡

5. በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የታክስ ማስታወቂያ የሚያቀርብና ታክስ የሚከፍል ማንኛውም ታክስ ከፋይ እነዚህን ተግባራት ለማከናወን በሌላ ዘዴ እንዲጠቀም ባለሥልጣኑ ካልፈቀደለት በስተቀር በዚህ ዘዴ መቀጠል ይኖርበታል፡፡

83. ሰነድን የማቅረቢያ ወይም ታክስ የመክፈያ ጊዜ

- ሀ) የታክስ ማስታወቂያ፣ ማመልከቻ፣ ማስታወቂያ፣ መግለጫ፣ ወይም ሌላ ሰነድ የሚቀርብበት ቀን፣
- ለ) የታክስ መክፈያ ቀን፣ ወይም
- ሐ) በታክስ ሕግ መሠረት ሌላ ማንኛውም እርምጃ የሚወሰድበት ቀን፣ ቅዳሜ፣ እሁድ ወይም በኢትዮጵያ የህዝብ በዓል ቀን ላይ ከዋለ ሰነዱ የሚቀርብበት፣ ክፍያው የሚፈጸምበት ወይም በታክስ ሕግ መሠረት ሌላ ማንኛውም እርምጃ የሚወሰድበት ቀን የሚቀጥለው የሥራ ቀን ይሆናል፡፡

84. ማስታወቂያን ተቀባይነት የማያሳጣ ጉድለት

1. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው፡-

- ሀ) በታክስ ሕግ መሠረት የተዘጋጀ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ሌላ ሰነድ ለታክስ ክፋዩ የተሰጠው ከሆነ፤
- ለ) የተሰጠው ማስታወቂያ በይዘቱ እና በውጤቱ ማስታወቂያው መሠረት ካደረገው የታክስ ሕግ ዓላማ እና መንፈስ ጋር የሚስማማ ወይም የተጣጣመ ከሆነ፤ እና
- ሐ) የታክስ ስሌቱ የሚመለከተው፣ ይመለከተዋል ተብሎ የሚታሰበው ወይም ማስታወቂያው የሚመለከተው ታክስ ከፋይ በማስታወቂያው የተሰየመው የጋራ ዓላማን እና ግንዛቤን መሠረት አድርጎ ከሆነ፤

ነው፡፡

2. ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ፡-

- ሀ) የታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ማንኛውም ሌላ ሰነድ ለታክስ ክፋዩ በአግባቡ እንዲደርሰው እስከተደረገ ድረስ ለማስታወቂያው መሠረት የሆነው የታክስ ሕግ ማንኛውም ድንጋጌ አልተጠበቀም በሚል ምክንያት ማስታወቂያውን ተቀባይነት ማሳጣት፤
- ለ) የታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ማንኛውም ሌላ ሰነድ ፎርም አልተሟላም በሚል ውድቅ ማድረግ ወይም እንዳልተሰጠ መቁጠር ወይም እንዳልተሰጠ እንዲቆጠር ማድረግ፤ ወይም
- ሐ) በታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ማንኛውም ሌላ ሰነድ ላይ በሚታይ ስህተት፣ ግድፈት ወይም ጉድለት ምክንያት ተቀባይነት ማሳጣት፤

አይቻልም፡፡

3/ ስህተቱ ወይም ልዩነቱ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ የተሰጠውን ታክስ ክፋይ የሚያሳስት እስካልሆነ ድረስ የታክስ ስሌት ማስታወቂያው በሚከተሉት ምክንያቶች ዋጋ ሊያጣ አይችልም፡፡

- ሀ) በታክስ ስሌት ማስታወቂያው በተጠቀሰው የታክስ ክፋይ ስም፣ በተገለጸው የገቢ ወይም የገንዘብ መጠን ወይም እንዲከፈል በተጠየቀው የታክስ መጠን ስህተት ምክንያት፤
- ለ) በተዘጋጀው የታክስ ስሌት እና ለታክስ ክፋዩ በተሰጠው የታክስ ስሌት ማስታወቂያ መካከል በሚታይ ልዩነት ምክንያት፡፡

85. ስህተቶችን ስለማረም

ባለሥልጣኑ በታክስ ሕግ መሠረት ለታክስ ክፋዩ የሰጠው የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ወይም ሌላ ሰነድ በታክስ ሕግ ወይም በጉዳዩ ኮከቶች ላይ የትርጉም ጥያቄ የማያስነሳ

የጽሁፍ፣ የሂሳብ ስሌት ወይም ሌላ ተመሳሳይ ስህተት የያዘ በሚሆንበት ጊዜ፣ ባለሥልጣኑ ስህተቱን ለማረም ሲባል የታክስ ስሌት ማስታወቂያውን ወይም ሌላውን ሰነድ የታክስ ስሌት ማስታወቂያው ወይም ሰነዱ ለታክስ ክፍዩ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ባሉት አምስት ዓመታት ውስጥ ማሻሻል ይችላል።

ክፍል አሥራ ሦስት
የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን

86. የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ስለማቋቋም

1. ይግባኝ በሚባልባቸው ውሳኔዎች ላይ ይግባኝ የሚሰማ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።
2. ኮሚሽኑ ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ተጠሪ ይሆናል።

87. የኮሚሽኑ አባላት አሻሻያ

1. ጠቅላይ ሚኒስትሩ የኮሚሽኑን ፍላጎት ግምት ውስጥ በማስገባት አስፈላጊ የሆኑትን አባላት ለኮሚሽኑ ይሾማል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ከሚከተሉት መስፈርቶች አንዱን የሚያሟላ ሰው የኮሚሽኑ አባል ሆኖ ሊሾም ይችላል።
 - ሀ) በታክስ ወይም በንግድ ጉዳዮች ላይ ሰፊ ልምድ ያለው የሕግ ባለሙያ፣
 - ለ) በታክስ ጉዳዮች ላይ ሰፊ ልምድ ያለው እና የተመሰከረላቸው የሂሳብ ባለሙያዎች ኢንስቲትዩት አባል የሆነ ሰው፣
 - ሐ) ቀደም ሲል የታክስ ባለሥልጣን ሠራተኛ የነበረ እና በታክስ ጉዳዮች ሰፊ ቴክኒካዊና አስተዳደራዊ ልምድ ያለው ሰው፣
 - መ) ከኮሚሽኑ ተግባራት ጋር አግባብነት ያለው ልዩ ዕውቀት፣ ልምድ ወይም ክህሎት ያለው ሰው፣
3. የሚከተሉት ሰዎች የኮሚሽኑ አባላት ሆነው አይሾሙም፡-
 - ሀ) በታክስ ሠራተኛነት በማገልገል ላይ ያለ ሰው ወይም የታክስ ሠራተኛነቱን ከተወሰኑት ዓመት ያልሞላው ሰው፣

ለ)ከታክስ ማጭበርበር ወይም ስወራ ጋር በተገናኘ በታክስ ሕግ መሠረት ቅጣት የተጣለበት ወይም በወንጀል ጥፋተኛ የተባለ ሰው፤

ሐ) በሙስና ወንጀሎች አዋጅ ወይም በሌላ ሕግ መሠረት በሙስና ወንጀል ጥፋተኛ የተባለ ሰው፤

መ) እዳውን ያልከፈለ የከሰረ ሰው፤

4. አንድ የኮሚሽኑ አባል፡-

ሀ) የሙሉ ጊዜ ወይም የከፊል ጊዜ አባል ሆኖ ሊሾም ይችላል።

ለ) የሥራ ዘመኑ ሦስት ዓመት ሆኖ ለሌላ የሥራ ዘመን እንዲያገለግል በድጋሜ ሊሾም ይችላል።

ሐ) ሲሰየም የሚከፈለውን አበል እና ሌሎች ክፍያዎችን ጨምሮ ጠቅላይ ሚኒስትሩ በሚወስናቸው የሥራ ሁኔታዎች መሠረት በአባልነት ያገለግላል።

5. ጠቅላይ ሚኒስትሩ አንድን አባል የኮሚሽኑ ፕሬዚደንት አድርጎ የሚሾም ሲሆን፤ ፕሬዚደንቱም የፕሬዚደንትነቱን ሥልጣን የኮሚሽን አባልነቱ ሹመት እስከሚቋረጥበት ጊዜ ወይም ጠቅላይ ሚኒስትሩ ለወሰነው ያነሰ ጊዜ ይዞ ይቆያል።

6. የአንድ የኮሚሽን አባል ሹመት የሚቋረጠው፡-

ሀ) በቅጥር ወይም በሌላ ሁኔታ በታክስ ሠራተኛነት ማገልገል ሲጀምር፤ በቅጥር ወይም በሹመት በታክስ ሠራተኛነት ማገልገል ሲጀምር፤

ለ) ከታክስ ማጭበርበር ወይም ሥወራ ጋር በተገናኘ በታክስ ሕግ መሠረት ቅጣት ከተጣለበት ወይም በወንጀል ጥፋተኛ ከተባለ፤

ሐ) በሙስና ወንጀሎች አዋጅ ወይም በሌላ ሕግ መሠረት በሙስና ወንጀል ጥፋተኛ ከተባለ፤

መ) ከስሮ እዳውን ያልከፈለ ሲሆን፤

ሠ) ለጠቅላይ ሚኒስትሩ የጽሑፍ መልቀቂያ ጥያቄ በማቅረብ ሥራውን ሲለቅ፤

ረ) የሥራ ዘመኑ ሲያበቃ እና በድጋሚ ያልተሾመ እንደሆነ፤ ወይም

ሰ) የኮሚሽኑን ሥራ ለመሥራት ባለመቻሉ ወይም በተረጋገጠ የሥነ- ምግባር ጉድለት ምክንያት በጽሑፍ በጠቅላይ ሚኒስትሩ ከሥራው ሲነሳ፤

7. ማንኛውም የኮሚሽኑ አባል በዚህ ክፍል መሠረት ግዴታውን በአግባቡ ለመወጣት በፈፀመው ድርጊት ወይም አለማድረግ ምክንያት ምንም ዓይነት ክስ ሊቀርብበት አይችልም።

88. የይግባኝ ማመልከቻ

1. ይግባኝ በሚባልበት ውሳኔ ላይ ይግባኝ ማቅረብ የፈለገሰው የውሳኔው ማስታወቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም በውሳኔው ላይ የይግባኝ ማመልከቻ ለኮሚሽኑ ማቅረብ ይችላል።
2. የይግባኝ ማመልከቻው ይግባኝ የቀረበበትን ምክንያቶች የሚያመለክት መግለጫ መያዝ ይኖርበታል።
3. ኮሚሽኑ የጽሑፍ ማመልከቻ ሲቀርብለት እና አጥጋቢ ምክንያት መኖሩን ሲያምን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን የይግባኝ ማቅረቢ ጊዜ ሊያራዝም ይችላል።
4. ኮሚሽኑ የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ እንዲራዘም የሚቀርብ ማመልከቻ የሚስተናገድበትን ስነ-ሥርዓት የሚወስን መመሪያ ያወጣል።
5. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ “የፀደቀ ቅጽ” ማለት በኮሚሽኑ ፕሬዚደንት የፀደቀ የይግባኝ ማመልከቻ ቅጽ ነው።

89. ለኮሚሽኑ ሰነዶችን የማቅረብ ሥልጣን

1. ባለሥልጣኑ የይግባኝ ማስታወቂያው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ወይም ኮሚሽኑ በፈቀደው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ፡-

ሀ) የይግባኝ ማመልከቻ የቀረበበትን ይግባኝ የሚባልበት ውሳኔ ግልባጭ፤

ለ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) በተጠቀሰው ይግባኝ የሚባልበት ውሳኔ ላይ ያልተጠቀሰ ለውሳኔው ምክንያት የሆነ መግለጫ፤

ሐ) ውሳኔውን በይግባኝ ለማየት ለኮሚሽኑ አስፈላጊ የሆነ ማንኛውንም ሌላ ሰነድ፤

ለኮሚሽኑ ማቅረብ አለበት።

2. ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ለ) መሠረት የቀረበው የውሳኔ ምክንያቶች መግለጫ አጥጋቢ ሆኖ ካላገኘው በጽሑፍ ማስታወቂያ ባለሥልጣኑን በማስታወቂያው በተመለከተው ጊዜ ውስጥ የውሳኔውን ምክንያቶች የሚያብራራ ተጨማሪ መግለጫ እንዲያቀርብ ሊያዝ ይችላል።

3. ኮሚሽኑ ለይግባኙ አወሳሰን ሌሎች ሰነዶችን ማየት ጠቃሚ ነው ብሎ ሲያምን ባለሥልጣኑን በጽሑፍ ማስታወቂያ በማስታወቂያው በተገለጸው ጊዜ ውስጥ እነዚህን ሰነዶች እንዲያቀርብ ሊያዝ ይችላል።

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለኮሚሽኑ ያቀረበውን የማናቸውንም መግለጫ እና ሰነድ ቅጅ ለይግባኝ ባዩ መስጠት አለበት።

90. የኮሚሽኑ አሠራር ሥርዓት

1. ፕሬዝዳንቱ በይግባኝ የተነሱትን ጭብጦች ግምት ውስጥ በማስገባት እንደአስፈላጊነቱ ይግባኙን ለመስማት አንድ አባል ወይም አባላት ይመድባል።
2. የኮሚሽኑን አሰራር በተመለከተ ጠቅላይ ሚኒስትሩ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።
3. ማንኛውም የኮሚሽኑ አባል በሚያየው ማንኛውም ጉዳይ በአባልነቱ ከሚያከናውነው ተግባር ጋር ሊጋጭ የሚችል ቁሳዊ፣ የገንዘብ፣ ወይም ሌላ ጥቅም ሲኖር ይህንን ጥቅም ለፕሬዝዳንቱ መግልጽ ያለበት ሲሆን ፕሬዝዳንቱም ይህንን ጥቅም በመመዘገብ አባሉ በይግባኝ ሰሚኒት-እንዳይሳተፍ ያደርጋል።
4. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 88 መሠረት የቀረበን ይግባኝ ኮሚሽኑ ለማየት የማይችል ሲሆን የኮሚሽኑ ፕሬዝዳንት የክልል የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ይግባኙን እንዲያይ የውክልና ሥልጣን ሊሰጥ ይችላል።

91. የኮሚሽኑ ውሳኔ

1. ኮሚሽኑ የቀረበለትን ይግባኝ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) እና (6) በተደነገገው መሠረት በመስማት ውሳኔ ይሰጣል።
2. ኮሚሽኑ የይግባኝ ማመልከቻ ከቀረበለት ቀን ቀጥለው ባሉት 120 ቀናት ውስጥ በቀረበው ይግባኝ ላይ ውሳኔ ይሰጣል።
3. ፕሬዝዳንቱ የጉዳዩን ውስብስብነት ከግምት በማስገባት እና ለፍትህ አሰጣጥ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለተከራካሪ ወገኖች የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት የይግባኝ መወሰኛ ጊዜውን ከ60 ቀናት ላልበለጠ ጊዜ ሊያራዝመው ይችላል።
4. ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ወይም (3) የተመለከተውን የጊዜ ገደብ ሳያከብር መቅረቱ ኮሚሽኑ የሰጠውን ውሳኔ ተቀባይነት ሊያሳጣው አይችልም።
5. የቀረበው ይግባኝ የታክስ ስሌትን የሚመለከት ከሆነ ኮሚሽኑ፡-
 - ሀ) በታክስ ስሌቱ የተወሰነውን የገንዘብ መጠን ሊያፀናው፣ ሊቀንሰው፣ ወይም ስሌቱን በሌላ አኳኋን ሊያሻሽለው፣ ወይም
 - ለ) በሚሰጠው መመሪያ መሠረት እንደገና እንዲመለከተው የታክስ ስሌቱን ለባለሥልጣኑ ሊመልሰው፣

ይችላል።

6. ኮሚሽኑ በታክስ ስሌት ላይ የቀረበን ይግባኝ በመመርመር የታክስ ስሌቱ ሊጨመር ይገባል የሚል እምነት ሲኖረው፣ ኮሚሽኑ የታክስ ስሌቱን ማስታወቂያ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5)(ለ) መሠረት ለባለሥልጣኑ መልሶ ይልካል።
7. የቀረበው ይግባኝ ይግባኝ የሚባልበትን ሌላ ውሳኔ የሚመለከት ከሆነ ኮሚሽኑ ውሳኔውን ሊያፀናው፣ ሊያሻሻለው ወይም ሊሽረው ወይም ኮሚሽኑ በሚሰጠው መመሪያ እንደገና እንዲመለከተው ለባለሥልጣኑ መልሶ ሊልከው ይችላል።
8. ኮሚሽኑ የውሳኔውን ግልባጭ ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ባሉት ሰዓት ቀናት ውስጥ ለእያንዳንዱ ተከራካሪ ወገን ይሰጣል።
9. ኮሚሽኑ የሚሰጠው ውሳኔ ውሳኔው የተመሠረተባቸውን ምክንያቶች፣ መሠረታዊ በሆኑ የፍሬነገር ጉዳዮች ምርመራ የተገኘውን ውጤት እና ለውሳኔው መሠረት የሆነውን ማስረጃ ወይም ለውሳኔው መሠረት የሆነውን ሌላ ነገር ማካተት አለበት።
10. ኮሚሽኑ በቀረበለት ይግባኝ ላይ የሚሰጠው ውሳኔ ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን ወይም ኮሚሽኑ በውሳኔ ማስታወቂያው ከተገለጸው ሌላ ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።
11. ኮሚሽኑ ይግባኙን ላቀረበው ታክስ ከፋይ የወሰነለት እንደሆነ፣ ባለሥልጣኑ ይህንን ውሳኔ ለማስፈጸም የተሻሻለ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ መስጠትንም ጨምሮ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8 መሠረት የውሳኔው ማስታወቂያ በደረሰው 30 ቀናት ጊዜ ውስጥ አስፈላጊ የሆኑትን እርምጃዎች ሁሉ መውሰድ ይኖርበታል።

92. ኮሚሽኑን ስለማስተዳደር

1. የኮሚሽኑ ፕሬዚደንት የኮሚሽኑን አስተዳደራዊ ጉዳዮች በኃላፊነት ይመራል።
2. ኮሚሽኑ ሬጅስትራር እና ፕሬዚደንቱ በሚወስነው መሠረት ሌሎች ሠራተኞች ይኖሩታል።
3. የኮሚሽኑ ሬጅስትራር ፕሬዚደንቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለተሰጠው ኃላፊነት የፕሬዚደንቱ ረዳት በመሆን አስፈላጊ ወይም ተገቢ የሆኑ ተግባራት ያከናውናል እንዲሁም ፕሬዚደንቱን በመወከል የኮሚሽኑን አስተዳደራዊ ጉዳዮች ይፈጽማል።

93. ፋይናንስ

1. የኮሚሽኑ በጀት በመንግሥት የሚመደብ ይሆናል።
2. ኮሚሽኑ የተሟሉ እና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል።
3. የኮሚሽኑ የሂሳብ መዛግብትና ሌሎች የገንዘብ ሰነዶች በዋናው ኦዲተር ወይም እርሱ በሚወክለው ኦዲተር ኦዲት ይደረጋሉ።

94. የኮሚሽኑ ዓመታዊ ሪፖርት

1. የኮሚሽኑ ፕሬዚደንት ለኢያንዳንዱ የበጀት ዓመት የኮሚሽኑን ጉዳዮች የሚመለከት ሪፖርት ያዘጋጃል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለበጀት ዓመቱ የተዘጋጀው ሪፖርት የበጀት ዓመቱ ከተጠናቀቀ በኋላ በሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ይቀርባል።

ክፍል አሥራ አራት
ለታክስ ወኪሎች ፈቃድ ስለመስጠት

95. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ለማግኘት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. ማንኛውም የታክስ ወኪልነት አገልግሎት ለመስጠት የሚፈልግ ግለሰብ፣ የሽርክና ማህበር ወይም ኩባንያ የታክስ ወኪል ፈቃድ እንዲሰጠው የፀደቀ ቅጽ በመጠቀም ለባለሥልጣኑ ሊያመለክት ይችላል።
2. ለዚህ ክፍል ዓላማ“ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት” ማለት
 - ሀ) ታክስ ከፋዩን በመወከል የታክስ ማስታወቂያ ማዘጋጀት፤
 - ለ) ታክስ ከፋዩን በመወከል የቅሬታ ማስታወቂያ ማዘጋጀት፤
 - ሐ) የታክስ ሕጎችን አፈጻጸም በተመለከተ ለታክስ ከፋዮች ምክር መስጠት፤
 - መ) ከባለሥልጣኑ ጋር ለሚኖራቸው ጉዳዮች ታክስ ከፋዮችን መወከል፤
 - ሠ) ታክስ ከፋዮችን በመወከል ከባለሥልጣኑ ጋር ማንኛውንም ሌላ የሥራ ግንኙነት ማድረግ፤

96. ለታክስ ወኪሎች ፈቃድ ስለመስጠት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 95 መሠረት የታክስ ወኪልነት ፈቃድ እንዲሰጠው ያመለከተ ግለሰብ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት ለመስጠት ብቁ እና ተስማሚ ሰው መሆኑን ሲያረጋግጥ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ይሰጠዋል።
2. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 95 መሠረት የታክስ ወኪልነት ፈቃድ እንዲሰጠው ያመለከተ የሽርክና ማህበር፡-
 - ሀ) በሽርክና ማህበሩ ውስጥ ያለ አባል ወይም ተቀጣሪ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት ለመስጠት ብቁ እና ተስማሚ መሆኑን ፣ እና

ለ) እያንዳንዱ የሽርክና ማህበር አባል መልካም ጠባይና ሥነ-ምግባር ያለው መሆኑ ሲያረጋግጥ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ይሰጠዋል።

3. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 95 መሠረት የታክስ ወኪልነት ፈቃድ እንዲሰጠው ያመለከተ ኩባንያ፡-

ሀ) የኩባንያው ተቀጣሪ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት ለመስጠት ብቁ እና ተስማሚ መሆኑን ፣ እና

ለ) የኩባንያው እያንዳንዱ ዳይሬክተር፣ ሥራ አስኪያጅ እና ሌላ ስራ አስፈጻሚ ባለሥልጣን መልካም ጠባይና ሥነ-ምግባር ያለው መሆኑን፣

ሲያረጋግጥ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ይሰጠዋል።

4. በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣው ደንብ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት ለመስጠት የሚያመልክት ሰው ብቁ እና ተስማሚ መሆኑን ለመወሰን የሚረዱ ተቋሚ መሥራተኞችን ይደነግጋል።

5. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 95 ለተጠቀሰው አመልካች ውሳኔውን በጽሑፍ ያሳውቃል።

6. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ከተሰጠበት ጊዜ ጀምሮ ለሶስት ዓመታት የሚጸና ሲሆን፣ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 97 መሠረት ሊታደስ ይችላል።

7. ባለሥልጣኑ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የሰጣቸውን ሰዎች ዝርዝር አመቺ ሆኖ ባገኘው መንገድ በየጊዜው ይፋ ሊያደርግ ይችላል።

8. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የሙያ ፈቃድ በመሆኑ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው የንግድ ሥራ ፈቃድ ተሰጥቶት እንደሆነ ሥራውን የሚሠራው በታክስ ወኪልነት ብቻ ይሆናል።

97. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ስለማደስ

1. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ፈቃዱ እንዲታደስለት ለባለሥልጣኑ ማመልከት ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚቀርብ ማመልከቻ፡-

ሀ) በጸደቀው ቅጽ መሠረት፣ እና

ለ) የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የአገልግሎት ጊዜ ባበቃ በ21 ቀናት ውስጥ ወይም ባለሥልጣኑ በሚፈቅደው ከዚህ በዘገየ ጊዜ ውስጥ፣ መቅረብ ይኖርበታል።

3. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 96 የተመለከቱትን ቅድመ-ሁኔታዎች አሟልቶ እስከቀጠለ ድረስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ፈቃዱ እንዲታደስለት ያመለከተን ሰው የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ባለሥልጣኑ ያድስለታል።
4. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ከታደሰበት ቀን ጀምሮ ለሶስት ዓመታት የሚፀና ሲሆን፤ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለተጨማሪ ጊዜያት ሊታደስ ይችላል።
5. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ፈቃዱ እንዲታደስለት ለጠየቀ አመልካች በማመልከቻው ላይ ስለተሰጠው ውሳኔ በጸሁፍ ያሳውቃል።

98. የታክስ ወኪልነት አገልግሎቶች ላይ ስለሚኖር ገደብ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እንደተጠበቀ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ከተሰጠው ሰው በስተቀር ማንም ሰው በክፍያ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት መስጠት አይችልም።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ በአንቀጽ 95 ንዑስ አንቀጽ 2 ፊደል ተራ (ሀ) ለታክስ ወኪልነት አገልግሎት በተሰጠው ትርጉም ከተካተቱት አገልግሎቶች ውጪ በመደበኛ የሙያ አገልግሎቱ ሂደት የታክስ ወኪልነት አገልግሎት በሚሰጥ የጥብቅና ፈቃድ ያለው ሰው ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

99. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ስለመሰረዝ

1. የታክስ ወኪልነት ሥራውን ለማቋረጥ የፈለገ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ሥራውን ከማቋረጡ በፊት በ7(ሰዓት) ቀናት ውስጥ ይህንኑ ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት።
2. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ለዘለቄታው በታክስ ወኪልነት መሥራት ካልፈለገ የታክስ ወኪልነት ፈቃዱ እንዲሰረዝለት ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማመልከት ይችላል።
3. ባለሥልጣኑ ከሚከተሉት በአንዱ ምክንያት የታክስ ወኪልነት ፈቃድ መሰረዝ አለበት፤
 - ሀ) የታክስ ወኪሉ ባለሥልጣኑን በሚያሳምን ሁኔታ ይህ ሊሆን የቻለው በእርሱ ፈቃድ ወይም ቸልተኝነት ምክንያት አለመሆኑን ካላረጋገጠ በስተቀር ፈቃድ በተሰጠው የታክስ ወኪል ተዘጋጅቶ የቀረበ የታክስ ማስታወቂያ በማንኛውም መሠረታዊ ጉዳይ ሀሰት ሆኖ ሲገኝ፤
 - ለ) የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ፈቃዱን ለማግኘት የሚጠየቁ የሚያስፈልጉ ብቃት መስፈርቶችን ይዞ መቀጠል ሳይችል የቀረ እንደሆነ ወይም ባለሥልጣኑ የታክስ ወኪሉ ሙያዊ የሥነ-ምግባር ጉድለት ፈጽሟል ብሎ ሲያምን፤

- ሐ) የታክስ ወኪሉ የታክስ ወኪልነት ሥራውን መሥራት ሲያቆም፤ እንዲሁም የታክስ ወኪሉ ከባንያ ወይም የሽርክና ማህበር ሲሆን የከባንያው ወይም የሽርክና ማህበሩ-ህልውና ሲያካትትም፤
 - መ) የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ፈቃዱ እንዲሠረዝለት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ማመልከቻ ሲያቀርብ፤
 - ሠ) የታክስ ወኪሉ የፈቃድ አገልግሎት ጊዜ ሲያበቃ እና የታክስ ወኪሉ ፈቃዱ እንዲታደስለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 97 መሠረት ማመልከቻ ሳያቀርብ ሲቀር፤
4. ባለሥልጣኑ የታክስ ወኪሉ ፈቃድ የተሠረዘ መሆኑን የሚገልጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለታክስ ወኪሉ መስጠት አለበት።
5. የታክስ ወኪልነት ፈቃድ መሠረዝ የሚፀናው፡-
- ሀ) የታክስ ወኪሉ የታክስ ወኪልነት ሥራውን መሥራት ካቆመበት ቀን፤ ወይም
 - ለ) ፈቃዱ የተሰረዘ መሆኑን የሚገልፀው ማስታወቂያ ለታክስ ወኪሉ ከተሰጠ ከ60 ቀናት በኋላ፤
- ከሁለቱ ቀድሞ ከሆነበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።
6. በሌላ ማንኛውም የታክስ ሕግ በሌላ ሁኔታ የተደነገገ ቢኖርም፤ ባለሥልጣኑ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም ሰው ሙያዊ የሥነ-ምግባር ጥሰት ፈፅሟል ብሎ ሲያምን ይህንን የሥነ-ምግባር ጥሰት፡
- ሀ) ለኢትዮጵያ የተመሠከረላቸው የሂሳብ ባለሙያዎች ኢንስቲትዩት፤ ለኢትዮጵያ የሂሳብ አያያዝና ኦዲት ቦርድ ወይም እንደአግባብነቱ የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ለተሰጠው ሰው የሂሳብ ባለሙያነት፤ የኦዲተርነት ወይም የሕግ ባለሙያነት ፈቃድ ለሰጠው ሌላ አካል፤ እና
 - ለ) የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ለተሰጠው ሰው የንግድ ፈቃድ ለመስጠት ኃላፊነት ላለው ባለሥልጣን፤
- ሪፖርት ያደርጋል።

ክፍል አሥራ አምስት
አስተዳደራዊ እና የወንጀል ቅጣቶች እና ሽልማቶች
ምዕራፍ አንድ
ጠቅላላ ደንጋጌዎች

100. አስተዳደራዊ ቅጣቶችንና የወንጀል ኃላፊነቶችን የሚመለከቱ ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. ማንኛውም ሰው በአንድ የታክስ ሕግ መሠረት ከአንድ ድርጊት ወይም አለማድረግ ጋር በተገናኘ በአንድ ጊዜ በወንጀል ኃላፊነት ሊጠየቅ እና አስተዳደራዊ ቅጣት ሊጣልበት አይችልም።
2. ማንኛውም ሰው በድርጊት ወይም ባለማድረግ አስተዳደራዊ እና የወንጀል ኃላፊነት የሚያስከትል ጥፋት የፈፀመ እንደሆነ ባለሥልጣኑ ይህ ሰው አስተዳደራዊ ቅጣት እንዲጣልበት ወይም የወንጀል ክስ እንዲመሠረትበት ሊወስን ይችላል።
3. ማንኛውም ታክስ ከፋይ አስተዳደራዊ ቅጣት የተጣለበት ወይም የወንጀል ክስ የቀረበበት መሆኑ መክፈል የሚገባውን ታክስ የመክፈል ግዴታውን አያስቀርም።
4. በዚህ ክፍል “ሥራ አስኪያጅ” የሚለው ቃል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 47 የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል።

ምዕራፍ ሁለት
አስተዳደራዊ ቅጣቶች

101. ከምዝገባ ጋር የተያያዙ ቅጣቶች

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት ያለ በቂ ምክንያት ለምዝገባ ያላመለከተ ማንኛውም ሰው ለምዝገባ ማመልከት ከነበረበት ቀን ጀምሮ ለምዝገባ እስካመለከትበት ቀን ወይም በባለሥልጣኑ በራሱ አነሳሽነት እስከተመዘገበበት ቀን ድረስ መክፈል የሚኖርበትን ታክስ 25% (ሃያ አምስት በመቶ) ቅጣት ይጣልበታል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈጻሚ የሚሆንበት ሰው የሚከፍለው ታክስ የሌለ እንደሆነ ይህ ሰው በንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ለእያንዳንዱ ወር ወይም የወሩ ክፍል ብር1,000.00 (አንድ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
3. በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት ማንኛውም ሰው ያለ በቂ ምክንያት ምዝገባ እንዲሰረዝለት ያላመለከተ እንደሆነ ምዝገባው እንዲሰረዝለት ማመልከት ከነበረበት ቀን ጀምሮ ምዝገባው እንዲሰረዝ እስካመለከትበት ቀን ወይም በባለሥልጣኑ አነሳሽነት ምዝገባው እስከተሠረዘበት ቀን ድረስ እያንዳንዱ ወር ወይም የወሩ ክፍል ብር1,000.00 (አንድ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

102. ሰነዶችን ባለመያዝ የሚጣል ቅጣት

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በታክስ ሕግ መሠረት መያዝ የሚጠበቅበትን ማንኛውንም ሰነድ ያልያዘታክስ ከፋይ በታክስ ሕግ መሠረት ሰነዱ

መያዝ በነበረበት የታክስ ዘመን መክፈል የሚኖርበትን ታክስ 20% (ሃያ በመቶ) ቅጣት ይከፍላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ሰነድ መያዝ ሲኖርበት የልዩ ታክስ ከፋይ ሰነዱን መያዝ በነበረበት የታክስ ዘመን መክፈል የሚኖርበት ታክስ የሌለ እንደሆነ፡-

ሀ) ለገቢ ግብር ሲሆን ታክስ ከፋይ የሂሳብ ሰነድ ላልያዘበት ለእያንዳንዱ የታክስ ዘመን ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ፣ ወይም

ለ) ለሌላ ማንኛውም ታክስ ሲሆን ታክስ ከፋይ የሂሳብ ሰነድ ላልያዘበት የታክስ ዘመን ብር 2,000.00 (ሁለት ሺህ ብር) ፣

ቅጣት ይከፍላል።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) እንደተጠበቁ ሆነው፣ ማንኛውም ታክስ ከፋይ ከሁለት ዓመት በላይ የሂሳብ ሰነድ ላልያዘ ለታክስ ከፋይ የንግድ ፈቃድ

የሰጠው አካል ከባለሥልጣኑ በሚቀርብለት ማስታወቂያ መሠረት የታክስ ከፋይን የንግድ ፈቃድ ይሰርዛል።

4. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17(2) ለተወሰነው ጊዜ ድረስ ሰነዶችን ይዞ ሳያቆይ የቀረ ታክስ ከፋይ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

5. በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 33(መ) ለተወሰነው ጊዜ ድረስ ሰነዶችን ይዞ ሳያቆይ የቀረ የደረጃ 'ለ' ታክስ ከፋይ ብር ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

103. ከታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ጋር የተገናኘ ቅጣት

1. የታክስ ሕግ በሚደነግገው መሠረት የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን በታክስ ደረሰኝ፣ በታክስ ደቢት ወይም ክሬዲት ማስታወሻ፣ በታክስ ማስታወቂያ፣ ወይም በሌላ በማንኛውም ሰነድ ላይ ሳይገልጽ የቀረ ታክስ ከፋይ ለእያንዳንዱ ያለማድረግ ጥፋት ብር 3000.00 (ሶስት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

2. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 14(6) ተፈጻሚ ከሚሆንበት ሁኔታ በስተቀር፣ ማንኛውም ታክስ ከፋይ፡-

ሀ) የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን ሌላ ሰው እንዲጠቀምበት የሰጠ እንደሆነ፣ ወይም

ለ) የሌላ ሰው ታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተጠቀመ እንደሆነ ነው።
ብር 10,000.00 ብር (አስር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) ወይም (ለ) በተጠቀሱት ደርጊቶች ምክንያት ታክስ ከፋይ ወይም ሌላ ሰው ያገኘው የገንዘብ ጥቅም ከብር 10,000.00 (አስር ሺህ

ብር) የሚበልጥ ከሆነ የሚከፍለው የገንዘብ የቅጣት መጠን ካገኘው ጥቅም ጋር እኩል ይሆናል።

104. ሰነድን ዘግይቶ ማቅረብ ስለሚያስከትለው ቅጣት

ማንኛውም ታክስ ከፋይ የታክስ ማስታወቂያ በጊዜ ካላቀረበ ዘግይቶ በማቅረብ ምክንያት፡-

ሀ) በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 80 መሠረት መቅረብ ለሚኖርበት የታክስ ማስታወቂያብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር)፤

ለ) ለማንኛውም ሌላ የታክስ ማስታወቂያ ማስታወቂያው ሳይቀርብ ለዘገየበት ለእያንዳንዱ የታክስ ዘመን ብር 10,000.00 (አስር ሺህ ብር)፤

ቅጣት ይከፍላል።

105. ታክስን ዘግይቶ መክፈል የሚያስከትለው ቅጣት

1. ማንኛውም ታክስ ከፋይ በታክስ መክፈያ ጊዜው ውስጥ ታክስ ሳይከፍል ከቀረ ለዘገየበት ጊዜ፡-

ሀ) የታክስ መክፈያ ጊዜው ከላፈ ከአንድ ወር በኋላ ባልተከፈለው ታክስ ላይ 5% (አምስት በመቶ)፤ እና

ለ) ከዚያ በኋላ ለዘገየበት ለእያንዳንዱ ሙሉ ወይም ከፊል ወር ባልተከፈለው ታክስ ላይ ተጨማሪ 2% (ሁለት በመቶ)፤

ቅጣት ይከፈላል።

2. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚጣለው የቅጣት መጠን ቅጣቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት የታክስ ዕዳ መብለጥ የለበትም።

3. መክፈል በማይገባው ታክስ ላይ የተከፈለ የታክስ ማዘግየት ቅጣት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50(4) መሠረት ለታክስ ከፋዩ ይመለሳል።

4. ይህ አንቀጽ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 106 በሚመለከተው ያልተከፈለ ታክስ ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

106. ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ ከሚከፈል ታክስ ጋር በተገናኘ የሚጣል ቅጣት

1. በገቢ ግብር አዋጅ በተደነገገው መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ታክስ ቀንሶ ለባለሥልጣኑ ማስተላለፍ ያለበት ማንኛውም ሰው ሳይቀንስ የቀረው ወይም ቀንሶ ለባለሥልጣኑ ያላስተላለፈውን ታክስ 10% (አሥር በመቶ) ቅጣት ይከፍላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ለድርጅት ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ፣ በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት ከሚጣለው ቅጣት በተጨማሪ የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ፣ ዋና የሂሳብ ሹም ወይም ታክስ ተቀንሶ መያዝ እናዳለበትና የተያዘውም ታክስ መከፈል እንዳለበት የማረጋገጥ ኃላፊነት ያለበት ማንኛውም ሌላ የድርጅቱ ሠራተኛ እያንዳንዳቸው ብር2,000.00 (ሁለት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላሉ።
3. የገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 89(3) ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ አቅራቢውና ገዥው እያንዳንዳቸው ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላሉ።
4. በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 89 መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ የሚከፈልን ታክስ ለማስቀረት በማሰብ በዚህ አንቀጽ መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ታክስ ቀንሶ የመክፈል ግዴታ ላለበት ሰው ዕቃዎችን ወይም አገልግሎቶችን ለማቅረብ ፈቃደኛ ያልሆነ ሰው ብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

107. ከተጨማሪ እሴት ታክስ ጋር የተያያዙ ቅጣቶች

1. በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት ለተጨማሪ እሴት ታክስ መመዘገብ ያለበት ሰው ሳይመዘገብ የቀረ እንደሆነ፣ መመዘገብ ከነበረበት ቀን ጀምሮ ለመመዘገብ እስካመለከተበት ቀን ወይም በባለሥልጣኑ አነሳሽነት እስከተመዘገበበት ቀን ድረስ ላለው ለእያንዳንዱ ወር ወይም የወር ክፍል ብር 2,000.00 (ሁለት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ከሚጣለው ቅጣት በተጨማሪ፣ ንዑስ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆንበት ሰው መመዘገብ ከነበረበት ቀን ጀምሮ ለመመዘገብ እስካመለከተበት ቀን ወይም በባለሥልጣኑ አነሳሽነት እስከተመዘገበበት ቀን ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ በፈጸመው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ ሊከፈል ይገባ የነበረውን የተጨማሪ እሴት ታክስ 100%(መቶ በመቶ)ቅጣት ይከፍላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሚጣል ቅጣት በንዑስ አንቀጽ በተገለጸው ጊዜ ውስጥ ታክስ ከፋዩ በፈጸመው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ ሊከፈል ይገባ የነበረውን የተጨማሪ እሴት ታክስ አያስቀርም። ሆኖም ታክስ ከፋዩ በዚህ ጊዜ ውስጥ ባከናወነው ግብይት ላይ የከፈለው የተርን ኦቨር ታክስ ካለ ሊከፍል ከሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ ላይ ተቀናሽ ይደረግለታል።
4. ለተጨማሪ እሴት ታክስ ሳይመዘገብ የታክስ ደረሰኝ የሚሰጥ ሰው በሰጠው የታክስ ደረሰኝ ላይ የተገለጸውን የታክስ መጠን 100% ቅጣት ይከፍላል።
5. ማንኛውም ሰው ሆን ብሎ በግብይቱ ላይ መክፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ለማሳካት ወይም በግብይቱ ላይ ተመላሽ የሚደረገውን የታክስ መጠን ለመጨመር በማሰብ ትክክለኛ ያልሆነ የታክስ ደረሰኝ የሰጠ እንደሆነ

እንደሁኔታው የተጨመረውን ወይም የተቀነሰውን የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን 100% ቅጣት ይከፍላል።

- 6. ማንኛውም ግብር ከፋይ በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅመሠረት የተጨማሪ እሴት ታክስ በሚከፈልበት ግብይት ላይ የታክስ ደረሰኝ ያልቆረጠ እንደሆነ በዚህ ግብይት ላይ መክፈል ያለበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን 100% ቅጣት ይከፍላል።
- 7. በዚህ አንቀጽ “የታክስ ደረሰኝ” የሚለው ቃል በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅየተሰጠውን ትርጉም ይይዛል።

108. ታክስን አሳንሶ ማሳወቅ የሚያስከትለው ቅጣት

- 1. በታክስ ማስተወደድ የተገለጸው የታክስ ከፋይ እዳ ከታክስ ከፋይ ትክክለኛ ዕዳ ያነሰ እንደሆነ (ልዩነቱ “የታክስ ጉድለት” “ተብሎ የሚገለጽ”) የታክስ ጉድለቱን መጠን 10%(አሥር በመቶ) ቅጣት ይከፍላል።
- 2. የዚህ አንቀጽንዑስ አንቀጽ 1 በታክስ ከፋይ ላይ ለሁለተኛ ጊዜ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የቅጣቱ መጠን ወደ 30% (ሰላሳ በመቶ) ከፍ ይላል።
- 3. የዚህ አንቀጽንዑስ አንቀጽ 1 በታክስ ከፋይ ላይ ለሶስተኛ ጊዜ እና ከዚያ በላይ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የቅጣቱ መጠን ወደ40% (አርባ በመቶ) ከፍ ይላል።
- 4. የታክስ ጉድለቱ የተፈጠረው ታክስ ከፋይ የራሱን ታክስ አስልቶ የታክስ ማስታወቂያ ከማቅረቡ በፊት ሚኒስቴሩ ማብራሪያ ባልሰጠበት አከራካሪ በሆነ የታክስ ሕግ ድንጋጌ ላይ በያዘው ምክንያታዊ አቋም ላይ የተመሠረተ ሆኖ ከሆነ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚጣል ቅጣት ተፈጻሚ አይሆንም።

109. ታክስን በመሸሽ የሚጣል ቅጣት

ባለሥልጣኑ የታክስ ከፋይንየታክስ ስሌት ሲሠራ ከታክስ መሸሽን የሚከላከል ድንጋጌ ተፈጻሚ ካደረገ ታክስ ከፋይ ይህ ድንጋጌ ተፈጻሚ ባይደረግ ኖሮ ከታክስ በመሸሽ ሊያስቀር ይችል የነበረውን የታክስ መጠን እጥፍ ቅጣት ይከፍላል።

110. የኤሌክትሮኒክስ የታክስ ሥርዓትን አለመከተል የሚያስከትለው ቅጣት

- 1. በታክስ ሕግ መሠረት ባለሥልጣኑ የታክስ ማስታወቂያውን ወይም የታክስ ክፍያውን በኤሌክትሮኒክስ የታክስ ሥርዓት መሠረት እንዲፈጽም የጠየቀው ታክስ ከፋይ በዚህ ሥርዓት መሠረት ሳይፈጽም ቢቀር ባለሥልጣኑ ታክስ ከፋይ ሥርዓቱን ያልከተለበትን ምክንያት እንዲገለጽበጽሑፍ መጠየቅ አለበት።
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማስታወቂያ የደረሰው ታክስ ከፋይ የታክስ ማስታወቂያውን ወይም የታክስ ክፍያውን በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ላለ መፈጸሙ ማስታወቂያው ከደረሰው ቀን ጀምሮ ባሉት 14 ቀናት ውስጥ

ባለሥልጣኑን የሚያሳምን በቂ ምክንያት ማቅረብ ካልቻለ ብር100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

111. በታክስ ወኪል ላይ ስለሚጣል ቅጣት

የታክስ ወኪልነት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ከሚከተሉት ግደታዎች አንዱን ካልፈጸመ 10,000.00 ብር ቅጣት የመክፈል ኃላፊነት ይኖርበታል፡-

- ሀ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 22 መሠረት ለደንበኛው የምስክር ወረቀት ወይም መግለጫ ካልሰጠ፣ ወይም
- ለ) ለደንበኞች የተሰጡ የምስክር ወረቀቶችንና መግለጫዎችን በአንቀጽ 22(4) ለተወሰነው ጊዜካልያዘ፣ ወይም
- ሐ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 99(1) መሠረት የታክስ ወኪልነት ሥራውን ማቆሙን ለባለሥልጣኑ ካላሳወቀ፣

ብር 10,000.00(አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

112. ሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ጋር ተያይዞ የሚጣል ቅጣት

1. ማንኛውም በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበት ሰው፡

- ሀ) ዕውቅና ያልተሰጠው ወይም በባለሥልጣኑ ዘንድ ያልተመዘገበ መሣሪያ ወይም የሽያጭ ነቁጥ ሶፍትዌር ሲጠቀም ከተደረሰበት ለተጠቀመበት ለእያንዳንዱ መሣሪያ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
- ለ) መሣሪያው በጥገና ላይ ባለበት ጊዜ ካልሆነ በስተቀር በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ከታተመ ደረሰኝ ውጪ በሌላ ማናቸውም ዓይነት ደረሰኝ ወይም ያለደረሰኝ ግብይት ካከናወነ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
- ሐ) በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ላይ ጉዳት ያደረሰ ወይም የፊስካል ማስታወሻ እንዲቀየር ያደረገ ወይም ጉዳት ለማድረስ ወይም ማስታወሻውን ለመቀየር ሙከራ ያደረገ ከሆነ ብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
- መ) የታክስ ሠራተኛ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያን ሥርዓት አዲት እንዳያደርግ መሰናክል የፈጠረ ወይም በመሣሪያው ላይ በዓመት አንድ ጊዜ በአገልግሎት ማዕከል የቴክኒክ ምርመራ ያላደረገ ብር 25,000.00 (ሃያ አምስት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
- ሠ) በንግድ ሥራው ለሚጠቀምበት የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ከአገልግሎት ማዕከል ጋር ውል ካልፈጸመ ወይም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያውን

ከተርጣናል ጋር ሳያያይዝ ከተጠቀመ ወይም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያው የምርመራ መዘገብ ከመሣሪያው ጎን እንዲቀመጥ ካላደረገ ወይም በሽያጭ መመዘገቢያ የተመዘገቡ ዕቃዎች ተመላሽ መደረጋቸው ወይም ደንበኛው የተመላሽ ጥያቄ ማቅረቡ በተመላሽ መዘገብ ላይ በትክክል መመዘገቡ ሳይረጋገጥ የተመላሽ ደረሰኝ ከሰጠ ብር 25,000.00 (ሃያ አምስት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ረ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያው በስርቆት ወይም ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ጉዳት የደረሰበት በመሆኑ አገልግሎት መስጠት ሲያቋርጥ በሦስት ቀናት ጊዜ ውስጥ ወይም በሌላ ማናቸውም ምክንያት የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያው ብልሽት ባጋጠመው በሁለት ሰዓት ውስጥ ለአገልግሎት ማዕከሉ እና ለባለሥልጣኑ ካላሳወቀ ብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ሰ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የሚቀመጥበትን የንግድ ቦታ ትክክለኛ አድራሻ ለባለሥልጣኑ ያላስታወቀ እንደሆነ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ሸ) የአድራሻ ወይም የስም ለውጥ ሲያደርግ ወይም የንግድ ሥራውን የሚያቋርጥ ሲሆን ከሦስት ቀናት አስቀድሞ ለአገልግሎት ማዕከሉ እና ለባለሥልጣኑ ያላሳወቀ እንደሆነ ብር 25,000.00 (ሃያ አምስት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ቀ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያው ጥቅም ላይ በሚውልበት የንግድ ሥራ ቦታው፡-

- 1) የተጠቃሚውን ስም፣ የንግድ ስም፣ የንግድ ሥራ የሚካሄድበትን አድራሻ፣ የታክስ ክፋዩን መለያ ቁጥር፣ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያውን የዕውቅና እና መጠቀሚያ ፈቃድ ቁጥር፣
- 2) “የሽያጭ ሠራተኞች መሣሪያው የተበላሸ ከሆነ በባለሥልጣኑ ፈቃድ የታተመ ተከታታይ ቁጥር ያለው ደረሰኝ ለደንበኞች የመስጠት ግዴታ አለባቸው” የሚል ማስታወቂያ፣ እና
- 3) “ደረሰኝ የማይሰጥ ከሆነ አይክፈሉ” የሚል ጽሑፍ ያለበት ማስታወቂያ፣

በግልጽና በሚታይ ቦታ ለጥፎ ካልተገኘ ብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ተ) ሥራ ላይ የዋለውን የሽያጭ ነቁጣ ሶፍትዌር የባለሥልጣኑ ዕውቅና ባልተሰጠው ሰው እንዲቀየር ወይም እንዲሻሻል ካደረገ ብር 30,000.00 (ሰላሣ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

2. ማንኛውም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ወይም ሶፍትዌር አቅራቢነት ዕውቅና እና ፈቃድ የተሰጠው ሰው፡-

ሀ) የንግድ ሥራውን የአድራሻ ለውጥ ለባለሥልጣኑ ካላሳወቀ ብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ለ) በባለሥልጣኑ ዕውቅና ያልተሰጠውን የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ለገበያ ካዋለ ብር 500,000.00 (አምስት መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ሐ) ለአያንዳንዱ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ምዝገባ ከባለሥልጣኑ የመሣሪያ መለያ ቁጥር ካልወሰደ ወይም የወሰደውን የመሣሪያ መለያ ቁጥር ለእይታ በሚያመች ቦታ በመሣሪያው ላይ ካልሰጠፈ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

መ) በሥራ ላይ ባሉ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ላይ የሚያደርገውን ማናቸውንም ለውጥ ለባለሥልጣኑ በቅድሚያ ካላሳወቀ ወይም ስለመሣሪያው የአጠቃቀም መመሪያ ውስጥ ትክክለኛ ያልሆነ መረጃ ካስገባ ወይም ትክክለኛውን መረጃ ከቀነሰ ብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ሠ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች በመሠረታቸው ወይም ሊጠገኑ በማይቻልበት ሁኔታ በአደጋ ምክንያት ብልሽት የደረሰባቸው መሆኑን አስታውቀው እንዲተኩላቸው ለሚጠይቁ አገልግሎት ማዕከላት በሦስት ቀናት ውስጥ ለማቅረብ አለመቻሉን ለባለሥልጣኑ አስቀድሞ ካላሳወቀ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ረ) ውል ስለተዋዋላቸው አገልግሎት ማዕከላት መረጃ ካልያዘ ወይም ውላቸውን ስላቋረጡ ወይም አዲስ ስለተዋዋላቸው የአገልግሎት ማዕከላት ለባለሥልጣኑ ካላስታወቀ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

3) ማንኛውም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች የአገልግሎት ማዕከል፡-

ሀ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የፊስካል ማስታወሻ በተተካ በሁለት ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ ካላስታወቀ ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ለ) ውል የገባባቸውን የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች በዓመት አንድ ጊዜ የቴክኒክ ምርመራ ካላደረገ ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

ሐ) አቅራቢው ዕውቅና ሳይሰጠው እና በባለሥልጣኑ ሳይመዘገብ በሥራ ላላማራው ለአያንዳንዱ ሠራተኛ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

113. ልዩ ልዩ ቅጣቶች

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 መሠረት ማንኛውንም ለውጥ ያላሳወቀ ታክስ ከፋይ ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 62 መሠረት የመመስረቻ ጽሑፉን፣ መተዳደሪያ ደንቡን፣ የሽርክና ስምምነቱን፣ ወይም ሌላ የመመስረቻ ወይም የምዝገባ ሰነድ ወይም በእነዚህ ሰነዶች ላይ የተደረገውን ማንኛውም ማሻሻያ ሳይቀርብ የቀረ ድርጅት ሰነዱ ሳይቀርብ ለቀረበት ለእያንዳንዱ ወር ወይም የወር ክፍል ብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
3. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 63 በተደነገገው መሠረት የአዲት ሪፖርቱን ለባለሥልጣኑ ያላቀረበ ማንኛውም ፐብሊክ ኦዲተር ሰነዱ ሳይቀርብ ለቀረበት ለእያንዳንዱ ወር ወይም የወር ክፍል ብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 የሚጣለው ቅጣት የአዲተሩን ፈቃድ አስመልክቶ በኢትዮጵያ የሂሳብ አያያዝና አዲት ቦርድ ከሚወሰደው እርምጃ በተጨማሪ ይሆናል።
5. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 64 መሠረት በኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ካልሆነ ሰው ጋር የተደረገን ውል ለባለሥልጣኑ ያላሳወቀ ሰው ይህንን ሳያሳውቅ ለቀረበት ለእያንዳንዱ ቀን ብር 1000.00 (አንድ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
6. በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 76 መሠረት ግንኙነት ካለው ሰዎች ጋር የሚያደርጋቸውን ግብይቶች ዝርዝር ጉዳይ ለባለሥልጣኑ ያልገለጸ ሰው ብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።
7. በታክስ ሕግ መሠረት መቅረብ ያለበትን መረጃ ለባለሥልጣኑ ያላቀረበ እና መረጃውን ያለማቅረብ በሌላ ቅጣት ያልተወሰነለት ከሆነ፣ መረጃውን ያላቀረበው ሰው ብር 5000.00 (አምስት ሺህ ብር) ቅጣት ይከፍላል።

114. ስለአስተዳደራዊ ቅጣት አወሳሰን

1. ባለሥልጣኑ አስተዳደራዊ ቅጣት ለወሰነበት ሰው የቅጣት ውሳኔ ማስታወቂያ መስጠት አለበት።
2. አንድ ድርጊት ወይም አለማድረግ የሚያስከትለው አስተዳደራዊ ቅጣት በአንድ ታክስ ብቻ ያልተወሰነ ሲሆን እንደያንዳንዱ ቅጣት ለየብቻው ከተወሰነ በኋላ ሁሉም ቅጣቶች ተጠቃለው ይጣላሉ።
3. አስተዳደራዊ ቅጣት የተወሰነበት ሰው የቅጣት ውሳኔ ማስታወቂያ በደረሰው በ20(ሃያ) ቀናት ውስጥ ቅጣቱ እንዲነሳለት ለባለሥልጣኑ በጽሑፍ ማመልከት

የሚችል ሲሆን ቅጣቱ እንዲነሳለት የጠየቀበትን ምክንያት በማመልከቻው መግለጽ አለበት።

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት ወይም በራሱ አነሳሽነት በአንድ ሰው ላይ የተጣለን ቅጣት በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በሙሉ ወይም በከፊል ሊያነሳ ይችላል።

5. ባለሥልጣኑ እንዲነሳ ውሳኔ የሰጠበትን የእያንዳንዱን አስተዳደራዊ ቅጣት መዝገብ መያዝ እና በየሩብ ዓመቱ ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማቅረብ አለበት።

ምዕራፍ ሦስት
የታክስ ወንጀሎች

115. የታክስ ወንጀል ጉዳዮች የሚታዩበት ሥነ-ሥርዓት

በታክስ ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች የኢትዮጵያን የወንጀል ሕግ በመተላለፍ የሚፈፀሙ በመሆናቸው ክስ የሚመሰረተው፣ የሚታየውና ይግባኝም የሚቀርበው በኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ መሠረት ይሆናል።

116. ከታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ጋር የተገናኙ ወንጀሎች

1. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ) ከአንድ በላይ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የወሰደ ወይም ለመውሰድ የሞከረ እንደሆነ፤

ለ) የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን ሌላ ሰው እንዲጠቀምበት የሰጠ፣ ወይም

ሐ) የሌላን ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተጠቀመ እንደሆነ፤

ብር 20,000.00 (ሃያ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከአንድ ዓመት እስከሦስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሀ) ታክስ ከፋይ ለወሰደው ወይም ለመውሰድ ለሞከረው ለእያንዳንዱ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር በተናጠል ተፈጻሚ ይሆናል።

3. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩ ጥቅም ላይ የዋለው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14(6) በተገለጹት ሁኔታዎች የሆነ እንደሆነ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ለ) እና (ሐ) ተፈጻሚ አይሆኑም።

117. የሀሰት ወይም አሳሳች መግለጫዎች እና የተጭበረበሩ ሰነዶች

1. ማንኛውም ሰው ባለሥልጣኑን ለማጭበርበር በማሰብ፡

ሀ) ለባለሥልጣኑ ሀሰተኛ ወይም አሳሳች መግለጫ የሰጠ፤ ወይም

ለ) ለባለሥልጣኑ የተጭበረበሩ ሰነዶችን ያቀረበ እንደሆነ፤

ከብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) እስከ ብር 100,000.00(አንድ መቶ ሺህብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከአምስት ዓመት እስከስምንት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. አንድ ሰው ለባለሥልጣኑ ሊያስተላልፈው እንደሚችል እያወቀ ወይም ማወቅ የሚያስችለው በቂ ምክንያት እያለው ለሌላ ሰው የሰጠው ሀሰተኛ ወይም አሳሳች መግለጫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለባለሥልጣኑ እንደተሰጠ ሀሰተኛ ወይም አሳሳች መግለጫ ይቆጠራል።

118. የተጭበረበሩ ወይም ሕገወጥ የሆኑ ደረሰኞች

1. ማንኛውም ሰው

ሀ) የተጭበረበሩ ደረሰኞችን በሕገ-ወጥ መንገድ ያዘጋጀ፣ያተመ፣ የሸጠ ወይም ያሰራጨ፣ ወይም

ለ) የታክስ ዕዳውን ለመቀነስ ወይም ተመላሻ ለመጠየቅ የተጭበረበሩ ደረሰኞችን የተጠቀመ እንደሆነ፤

ብር 100,000.00(አንድ መቶ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሰባት ዓመት እስከአስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተጠቀሱትን የተጭበረበሩ ደረሰኞች በመጠቀም የተገኘው የገንዘብ ጥቅም ከብር 100,000.00(አመቶ ሺህ ብር) የሚበልጥ እንደሆነ፤በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚጣለው ቅጣት ከገንዘቡ ጥቅም ጋር እኩል ወይም ከአስር ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት የሚደረስ ጽኑ እስራት ወይም ሁለቱም ይሆናል።

3. ሀሰተኛ ደረሰኞችን ለመስራት፣ለማዘጋጀት ወይም ለማተም የሚያገለግል ማሽን፣ መሳሪያ፣ ወይም ሶፍትዌር የያዘ፣ የሸጠ፣ ያከራየ፣ ወይም በሌላ መንገድ ያቀረበ ማንኛውም ሰው ብር200,000.00 (ሁለት መቶ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከአስር ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት በሚደረስ ጽኑ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ጥፋተኛ ሆኖ መገኘት በማንኛውም ሕግ መሠረት ማሸነፍ፣መሳሪያውን፣ሶፍትዌሩን ወይም የወንጀሉን ፍሬ ለመውረስ የሚወሰድን እርምጃ አያስቀርም።

5. ሀሰተኛ ደረሰኞችን የያዘ፣ ያሰቀመጠ፣ ለሽያጭ ያመቻቸ፣ ወይም ሀሰተኛ ደረሰኞች ጥቅም ላይ እንዲውሉ ያደረገ ሰው ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደረስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
6. ለዚህ አንቀጽ እና ለአንቀጽ 119 ዓላማ “ደረሰኝ” ማለት የክፍያ ግዴታ ማስታወቂያ ሰነድ ሲሆን በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ የተመለከተውን የታክስ ደረሰኝም ይጨምራል።

119. ከደረሰኝ ጋር የተገናኙ ጠቅላላ ወንጀሎች

1. በአንድ ግብይት በተሰጡ ተመሳሳይ የደረሰኝ ኮፒዎች ላይ የተለያዩ ዋጋዎችን በመመዘገብ የሽያጭ ዋጋን ያሳነሰ ማንኛውም ሰው ብር100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ወይም ከሰባት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
2. የሽያጭ ትክክለኛ ዋጋ ከብር 100,000.00(አንድ መቶ ሺህ ብር) የሚበልጥ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚጣለው ቅጣት በደረሰኞቹ ላይ ከተመለከቱት ከፍተኛው የገንዘብ መጠን ወይም ከአስር ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም ሁለቱም ይሆናል።
3. ግብይት ሳይፈጸም ደረሰኝ የሰጠ ወይም የተቀበለ ሰው ከብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) እስከ ብር 200,000.00 (ሁለት መቶ ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሰባት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 የተመለከተው ደረሰኝ ከብር 200,000.00(ሁለት መቶ ሺህ ብር) የሚበልጥ የገንዘብ መጠን የያዘ እንደሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚጣለው ቅጣት በደረሰኙ ከተገለጸው የገንዘብ መጠን ጋር እኩል ወይም ከአስር ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት የሚደረስ ጽኑ እስራት ወይም ሁለቱም ይሆናሉ።

120. ሕገወጥ የሆነ ተመላሽን ወይም ከተገቢው በላይ ማካካሻን መጠየቅ

1. ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ከፍሎ የገዛውን ግብዓት ታክሱ ለሚከፈልበት አቅርቦት ሳይጠቀምበት የግብዓት ታክስ ተመላሽ የጠየቀ እንደሆነ ብር 50,000.00(ሃምሳ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከአምስት ዓመት እስከ ሰባት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
2. ባለሥልጣኑን ለማጭበርበር በማሰብ ተመላሽ የጠየቀ ሰው ከአምስት ዓመት እስከ ሰባት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የሚጣለው ቅጣት፣ ታክስ ከፋዩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 መሠረት ተመላሽ የተደረገለትን ታክስ መልሶ ከመክፈል ግዴታ ነጻ ሊያደርገው አይችልም።

121. ከተጨማሪ እሴት ታክስ ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

1. ለተጨማሪ እሴት ታክስ ሳይመዘገብ የታክስ ደረሰኝ የሰጠ ሰው ብር 200,000.00 (ሁለት መቶ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሰባት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
2. በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት የታክስ ደረሰኝ ያልሰጠ ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ሰው ከብር 25,000.00(ሃያ አምስት ሺህ ብር) እስከ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሰባት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
3. ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ማንኛውም ሰው፡-
 - ሀ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሠረት የታክስ ደብዳቤ ወይም ክሬዲት ማስታወሻ ለመስጠት ፈቃደኛ ካልሆነ፣ ወይም
 - ለ) በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ከተፈቀደው ውጪ ታክስ ደብዳቤ ወይም ክሬዲት ማስታወሻ የሰጠ እንደሆነ፣
 ብር 10,000.00(አሥር ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም በአንድ ዓመት ቀላል እስራት ይቀጣል።
4. ባለሥልጣኑ ሳይፈቅድለት የታክስ ደረሰኝ ያተመ የህትመት ሥራ የሚሰራ ሰው ከብር 300,000.00(ሦስት መቶ ሺህ ብር) እስከ ብር 500,000.00 (አምስት መቶ ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሠረት ጥፋተኛ የተባለው ሰው ድርጅት ከሆነ የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ እና የታክስ ደረሰኝ ህትመቶችን የመቆጣጠር ኃላፊነት የተጣለበት ሰው ከአምስት ዓመት እስከ ሰባት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሠረት ጥፋተኛ የተባለ ሰው ወንጀሉን ለሁለተኛ ጊዜ የፈጸመ እንደሆነ ባለሥልጣኑ የህትመት መሣሪያውን ወይም የማተሚያ ድርጅቱን መውረስ የሚችል ሲሆን የንግድ ፈቃዱም የንግድ ፈቃድ በሰጠው ባለሥልጣን ይሰረዛል።
7. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ“የታክስ ደረሰኝ” የሚለው ቃል በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል።

122. ከቴምብር ቀረጥ ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

1. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ) በምስክርነት ካልሆነ በስተቀር የቴምብር ቀረጥ ሊከፈልበት ሲገባ የቴምብር ቀረጥ ያልተከፈለበትን ሰነድ ሥራ ላይ ያዋለ ወይም የፈረመ፣ ወይም

ለ) የቴምብር ቀረጥ ላለመክፈል ወይም አነስተኛ የቴምብር ቀረጥ ለመክፈል በማሰብ የአንድን ሰነድ ትክክለኛ ባህሪ ያልገለጸ ወይም የደበቀ እንደሆነ፣

ከብር25,000.00 (ሃያ አምስት ሺህ ብር) እስከ ብር 50,000.00 (ሃምሳ ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

2. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ) ቴምብሮችን ወይም ቴምብር የተመታባቸውን ሰነዶች ለመሸጥ የተፈቀደለት ሆኖ የቴምብር ቀረጥ አዋጁን ወይም ደንቡን የተላለፈ እንደሆነ፣ ወይም

ለ) ቴምብሮችን ወይም ቴምብር የተመታባቸውን ሰነዶች ሳይፈቀድለት የሸጠ ወይም ለሽያጭ ያቀረበ እንደሆነ፣

ከብር 5000.00 (አምስት ሺህ ብር) እስከ ብር 25,000.00 (ሃያ አምስት ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ወይም ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመታት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

123. ታክስ ለማስከፈል ከሚወሰድ እርምጃ ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 35 መሠረት የታክስ ክፍያ ዋስትና እንዲያቀርብ በባለሥልጣኑ ተጠየቆ ያላቀረበ ማንኛውም ሰው ብር 100000.00(አንድ መቶ ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. በማንኛውም የታክስ ሕግ የተጣለበትን ግዴታ ያልፈጸመ ተቀባይ በብር 5000.00(አምስት ሺህ ብር) የገንዘብ ቅጣት ወይም በአንድ ዓመት ቀላል እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

3. በዚህ አንቀጽ አዋጅ አንቀጽ 41 መሠረት የንብረት መያዝ ትእዛዝ የደረሰው ሰው፡-

ሀ) ትእዛዙ የተላለፈበትን ንብረት የሸጠ፣ የለወጠ፣ ወይም በሌላ መንገድ ያስተላለፈ እንደሆነ፣

ለ) ትእዛዙ የተላለፈበትን ንብረት የደበቀ፣ የሰበረ፣ ያበላሸ ወይም የጎዳ እንደሆነ፣ ወይም

ሐ) ትእዛዙ የተላለፈበትን ንብረት የሚመለከት ማናቸውንም ሰነድ ያወደመ፣ የደበቀ፣ ያስወገደ፣ የጎዳ፣ የለወጠ፣ የሰረዘ፣ የደለዘ ወይም ያጠፋ እንደሆነ፣

ከሁለት ዓመት እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለሶስተኛ ወገን በሚሰጥ የገንዘብ ክፍያ ትዕዛዝ መሠረት የተጠየቀውን ገንዘብ ለባለሥልጣኑ ያልከፈለ ማንኛውም ሰው ከሁለት ዓመት እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ይቀጣል።
5. ለሶስተኛ ወገን የሚሰጥ የገንዘብ ክፍያ ትዕዛዝ የደረሰው ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43(5) መሠረት ትዕዛዙን መፈጸም እንደማይችል ለባለሥልጣኑ ካሳወቀ፣ ባለሥልጣኑ የሰጠውን ትዕዛዝ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43(6) መሠረት መሻሩን ወይም ማሻሻሉን ወይም ትዕዛዙ የደረሰው ሰው ያቀረበውን ማስታወቂያ ውድቅ ማድረጉን እስካላስታወቀው ድረስ ለሶስተኛ ወገን የሚሰጥ የገንዘብ ክፍያ ትዕዛዝ የተሰጠው ሰው ትዕዛዙን እንደፈጸመ ይቆጠራል።
6. ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሠረት ጥፋተኛ ሆኖ መገኘቱ በደረሰው ለሶስተኛ ወገን የሚሰጥ የገንዘብ ክፍያ ትዕዛዝ የተጠየቀውን ገንዘብ የመክፈል ግዴታውን አያስቀርም።
7. ከሃገር የመውጣት ክልከላ ትዕዛዝን በመጣስ ከኢትዮጵያ የወጣ ወይም ለመውጣት የሞከረ ማንኛውም ሰው ከሁለት ዓመት አስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ይቀጣል።
8. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 42 መሠረት የተላለፈን ትዕዛዝ ያላከበረ ማንኛውም የፋይናንስ ተቋም በዚህ ምክንያት ባለስልጣኑ ሳይሰበሰበው በቀረው የገንዘብ ልክ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
9. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8 የተመለከተው ወንጀል የተፈጸመው የፋይናንስ ተቋም ሥራ አስኪያጅ እያወቀ ወይም በቸልተኝነቱ ምክንያት የሆነ እንደሆነ ሥራ አስኪያጁ ከሁለት ዓመት እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ይቀጣል።
10. ከባለሥልጣኑ ፈቃድ ሳይገኝ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 45 መሠረት የእሽግ ትዕዛዝ የተላለፈበትን የንግድ ሥፍራ ወይም ቦታ እሽግ የከፈተ ወይም ያስወገደ ሰው ከሁለት ዓመት እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ይቀጣል።

124. ታክስን ስለመሰወር

1. አንድ ታክስ ከፋይ ታክስ ለመሰወር በማሰብ የታክስ ማስታወቂያውን በጊዜው ያላቀረበ ወይም ታክሱን በጊዜው ያልከፈለ እንደሆነ ከብር 100,000.00 (አንድ መቶ ሺህ ብር) እስከ ብር 200,000.00 (ሁለት መቶ ሺህ ብር) በሚደርስ

የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

2. ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ታክስን ቀንሶ ገቢ የማድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው ቀንሶ የያዘውን ታክስ ለባለሥልጣኑ በጊዜው ያላስተላለፈ ከሆነ ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

125. የታክስ ሕጎችን አስተዳደር ስለማድናቀፍ

1. በታክስ ሕጉ መሠረት ግዴታውን እየተወጣ ያለን የታክስ ሠራተኛ ያደናቀፈ ወይም ለማድናቀፍ የሞከረ ማንኛውም ሰው ከአንድ ዓመት እስከ ሦስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

2. የታክስ ሕግ አስተዳደርን ያደናቀፈ ወይም ለማድናቀፍ የሞከረ ማንኛውም ሰው ከብር 10,000.00 (አሥር ሺህ ብር) በማያንስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

3. ለዚህ አንቀጽ ዓላማ የሚከተሉት እና ሌሎች ተመሳሳይ ድርጊቶች የማድናቀፍ ተግባራት ተደርገው ይወሰዳሉ፡-

ሀ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 65 መሠረት በሚሰጥ ማስታወቂያ መሠረት አለመፈጸምን ጨምሮ፣ ሰነዶችን ለመመርመር ከባለሥልጣኑ የሚቀርብ ጥያቄን አለመቀበል ወይም ሪፖርቶችን ወይም የታክስ ከፋዩን የታክስ ጉዳዮች የሚመለከት መረጃን ለማቅረብ ፈቃደኛ አለመሆን፣

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 65 መሠረት ቀርቦ ማስረጃ እንዲሰጥ በተሰጠው ማስታወቂያ መሠረት አለመፈጸም፣

ሐ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 66 መሠረት የባለሥልጣኑን ዋና ዳይሬክተር ወይም ዋና ዳይሬክተሩ የወከለውን የታክስ ሠራተኛ ማንኛውንም መረጃ ወይም ማስረጃ ለማግኘት ያላቸውን መብት እንዳይጠቀሙ መከልከል፣

መ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 66(4) መሠረት አስፈላጊውን እርዳታ ለመስጠት ወይም መገልገያ ለማቅረብ ፈቃደኛ አለመሆን ፣

ሠ) በባለሥልጣኑ ቢሮ ውስጥ ሁከት መፍጠር ወይም የታክስ ሠራተኞች የቅጥር ግዴታቸውን እንዳይወጡ ማድናቀፍ።

126. ስልጣን ሳይኖር ታክስ መሰብሰብ

በማንኛውም የታክስ ሕግ ታክስ እንዲሰበስብ ሥልጣን ያልተሰጠው ማንኛውም ሰው ማንኛውንም ታክስ ወይም ሌላ ክፍያ ታክስ ነው በማለት የሰበሰበ ወይም ለመሰብሰብ የሞከረ እንደሆነ ከብር 50,000.00(ሃምሳ ሺህ ብር) እስከ ብር 75,000.00 (ሰባ አምስት ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከአምስት ዓመት እስከ ሰባት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

127. በታክስ ወንጀል መርዳት ወይም ማበረታታት

አንድ ሰው በታክስ ሕግ መሠረት የተደነገገን የታክስ ወንጀል (“ዋና ወንጀል” ተብሎ የሚታወቅ) ሌላ ሰው እንዲፈጸም የረዳ፣ ያበረታታ፣ ያዝ፣ ያነሳሳ ወይም የተመሳጠረ እንደሆነ በዋናው ወንጀል ላይ የተጣለውን ቅጣት ይቀጣል።

128. ከታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

1. ማንኛውም ሰው፡

- ሀ) በታክስ ይግባኝ ኮሚሽን አባልነቱ ኃላፊነቱን በመፈጸም ላይ ያለን ሰው የሰደበ፣
- ለ) ፈቃድ ሳይኖረው የኮሚሽኑን የሥራ ሂደት ያቋረጠ፣
- ሐ) የኮሚሽኑን የሥራ ሂደት ለማወክ በማሰብ በኮሚሽኑ ግቢ ውስጥ ወይም ኮሚሽኑ ባለበት አካባቢ ረብሻ የፈጠረ ወይም በረብሻው የተሳተፈ፣ ወይም መ) ኮሚሽኑ ፍርድ ቤት ቢሆን ኖሮ የችሎት መደፈር ነው ሊያስብል የሚያስችል ማንኛውንም ተግባር የፈጸመ ከብር 500.00(አምስት መቶ ብር) እስከ ብር 3000.00(ሦስት ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከስድስት ወር እስከ ሁለት ዓመት በሚደርስ ቀላል እሥራት ይቀጣል።

2. ማንኛውም ሰው፡

- ሀ) በኮሚሽኑ ፊት እንዲቀርብ ወይም ለኮሚሽኑ ሰነድ እንዲያቀርብ ወይም መረጃ እንዲሰጥ መጥሪያ ሲደርሰው ያለበቁ ምክንያት በመጥሪያው መሠረት ያልፈጸመ፣
- ለ) በኮሚሽኑ ፊት ያለምንም በቂ ምክንያት ቃለ-መሃላ ለመፈጸም ፈቃደኛ ያልሆነ፣
- ሐ) ኮሚሽኑ በሚያየው ጉዳይ ለቀረበለት ጥያቄ ያለ በቂ ምክንያት መልስ ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆነ፣
- መ) ለኮሚሽኑ እያወቀ ሀሳብ ወይም አሰሳች ማስረጃ የሰጠ፣ ከብር 300.00(ሦስት መቶ ብር) እስከ ብር 3000.00 (ሦስት ሺህ ብር) በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ወይም ከስድስት ወር እስከ ሁለት ዓመት በሚደርስ ቀላል እሥራት ይቀጣል።

129. በታክስ አማካሪዎች ስለሚፈፀም ወንጀል

የታክስ ወኪልነት ፈቃድ ሳይሰጠው የዚህን አዋጅ አንቀጽ 98 በመተላለፍ የታክስ ወኪልነት አገልግሎት የሰጠ ማንኛውም ሰው ከአንድ ዓመት እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስቀላል እስራት ይቀጣል።

130. ከሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪዎች ጋር በተገናኘ የሚፈጸሙ ወንጀሎች

1. ማንኛውም በሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያ የመጠቀም ግዴታ ያለበት ሰው፡-

ሀ) በባለሥልጣኑ ዕውቅና ያልተሰጠው ወይም ያልተመዘገበ የሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያ ከተጠቀመ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

ለ) መሳሪያው በጥገና ላይ ባለበት ጊዜ ካልሆነ በስተቀር በሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያ ከታተመ ደረሰኝ ውጪ ወይም ያለደረሰኝ ግብይት ካከናወነ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

ሐ) በሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያው የፊስካል ማስታወሻ ላይ ጉዳት ያደረሰ ወይም የፊስካል ማስታወሻ እንዲቀየር ያደረገ ወይም ጉዳት ለማድረስ ወይም ማስታወሻውን ለመቀየር ሙከራ ያደረገ ከሆነ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከሦስት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

መ) የታክስ ሠራተኛ የሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያውን ሥርዓት አዲት እንዳያደርግ መሰናክል የፈጠረ ወይም በመሳሪያው ላይ በዓመት አንድ ጊዜ በአገልግሎት ማዕከል የቴክኒክ ምርመራ ያላደረገ ከሆነ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከስድስት ወር በማያንስ እና ከአንድ ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

ሠ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያው የሚገኝበትን የንግድ ቦታ ትክክለኛ አድራሻ ለባለሥልጣኑ ያላስታወቀ እንደሆነ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከስድስት ወር በማያንስ እና ከአንድ ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

2. ማንኛውም በሽያጭ መመዘገቢያ መሳሪያዎች ወይም ሶፍትዌር አቅራቢነት ዕውቅና እና ፈቃድ የተሰጠው ሰው፡-

- ሀ) የንግድ ሥራውን የአድራሻ ለውጥ ለባለሥልጣኑ ካላስታወቀ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
- ለ) በባለሥልጣኑ ዕውቅና ያልተሰጠውን መሣሪያ ለገበያ ካዋለ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከሦስት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።
- ሐ) በሥራ ላይ ባሉ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ላይ የሚደረገውን ማናቸውንም ለውጥ ለባለሥልጣኑ በቅድሚያ ካላስታወቀ ወይም በመሣሪያው የአጠቃቀም መመሪያ ውስጥ ትክክለኛ ያልሆነ መረጃ ካስገባ ወይም ትክክለኛውን መረጃ ከቀነሰ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከሦስት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

3. ማናቸውም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች የአገልግሎት ማዕከል አቅራቢው ዕውቅና ያልሰጠውን እና በባለሥልጣኑ ያልተመዘገበ ሠራተኛ በሥራ ላይ አሰማርቶ ከተገኘ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

4. ማናቸውም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች የአገልግሎት ማዕከል ሠራተኛ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያን ያለአገልግሎት ማዕከሉ እና ባለሥልጣኑ ዕውቅና ከፈታታ ወይም ከገጣጠመ ወይም የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ሳይበላሽ ሆን ብሎ እሽጉን ካነሳ ወይም አካሉን ከቀየረ ወይም እነዚህን የመሳሰሉ አድርጎቶች ከፈጸመ ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከብር 5,000.00(አምስት ሺህ ብር) በማይበልጥ የገንዘብ ቅጣት እና ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

5. ማንኛውም የታክስ ሠራተኛ፡-

ሀ) በሕግ መሠረት ሊያገኝ ከሚገባው ክፍያ ወይም ሽልማት ውጪ ከተቀጠረበት ተግባር ጋር በተያያዘ በቀጥታ ወይም ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ የገንዘብ ወይም ሌላ ዓይነት ክፍያ ወይም ስጦታ እንዲደረግለት የጠየቀ ወይም የተቀበለ ወይም ለክፍያው ወይም ለስጦታው ተስፋ ወይም መያዣ የጠየቀ ወይም የተቀበለ እንደሆነ፤

ለ) ከታክስ በሚገኝ ገቢ ላይ ማጭበርበር ወይም ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ከተሰጠው ኃላፊነት መልካም አፈጻጸም ጋር የሚቃረን ተግባር ለመፈጸም፣ ማድረግ የሚገባውን ከማድረግ ለመታቀብ፣ ተገቢ ያልሆነን ነገር ለመፍቀድ፣ በታክስ ላይ የሚፈጸምን የማጭበርበር ተግባር ለመደበቅ ወይም በሚስጥር ለመተግበር ከተስማማ ወይም በዚህ ተግባር መተባበሩን የሚያሳይ ስምምነት የሰጠ እንደሆነ፣ ወይም

ሐ) በዚህ አዋጅ ለባለሥልጣኑ በተሰጠው ሥልጣን ያለአግባብ የተጠቀመ እንደሆነ፤

ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከብር 50,000.00(ሃምሳ ሺህ ብር) በማይበልጥ የገንዘብ ቅጣት እና ከአሥር ዓመት በማያንስ እና ከሃያ ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

6. የታክስ ሠራተኛ የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች አጠቃቀም ደንብ እና መመሪያዎችን በመተላለፍ፡-

ሀ) የሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ የፈታ ወይም የገጣጠመ ወይም የአገልግሎት ማዕከል ሠራተኛ በሌለበት ሥራ ላይ እንዲውል የፈቀደ ወይም የመሣሪያውን መለያ ቁጥር የቀያየረ እንደሆነ፤ ወይም

ለ) በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያ ተጠቃሚው ወይም በአገልግሎት ማዕከሉ ወይም በሠራተኛው ወይም በአቅራቢው የተፈጸመን ማናቸውንም ሕገ ወጥ ድርጊት እያወቀ ወይም በቸልተኝነት በ24(ሃያ አራት) ሰዓት ውስጥ ለባለሥልጣኑ ሪፖርት ያላደረገ እንደሆነ፤

ጥፋተኛ መሆኑ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከብር 5,000.00(አምስት ሺህ ብር) በማይበልጥ የገንዘብ ቅጣት እና ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

7. የታክስ ሠራተኛ ያለ በቂ ምክንያት ጉዳዩን በማንተት በታክስ ከፋይ ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት በፍትሁብጤር ያለበት ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ጥፋተኝነቱ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል።

131. በድርጅቶች የሚፈፀሙ ወንጀሎች

1. የታክስ ሕግን በመተላለፍ ወንጀል የፈፀመው ድርጅት በሚሆንበት ጊዜ ወንጀሉ በተፈፀመበት ወቅት ሥራ አስኪያጅ የሆነ ማንኛውም ሰው ወንጀሉን እንደፈፀመ ይቆጠራል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፡-

ሀ) ወንጀሉ የተፈጸመው ሥራ አስኪያጁ ሳይፈቅድ ወይም ሳያውቅ ከሆነ፤ እና

ለ) የሥራውን ባህሪና ሌሎች ሁኔታዎችን ከግምት ውስጥ በማስገባት ሥራ አስኪያጁ ባለው ችሎታ ወንጀሉ እንዳይፈጸም የሚጠበቅበትን ጥንቃቄ እና ጥረት ያደረገ እንደሆነ፤

ተፈጻሚ አይሆንም።

132. የታክስ ወንጀል የፈጸሙ ሰዎችን ስም ይፋ ስለማድረግ

1. ባለሥልጣኑ በታክስ ወንጀል ጥፋተኛ የተባሉትን ሰዎች ስም ዝርዝር ሀገራዊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ በየጊዜው ይፋ ሊያደርግ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ይፋ የሚደረገው ዝርዝር የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡

ሀ) ጥፋተኛ የተባለውን ሰው ስም፣ ምስል እና አድራሻ፣

ለ) ባለሥልጣኑ አግባብ ናቸው የሚላቸውን የወንጀሉን ዝርዝር ጉዳዮች፣

ሐ) ወንጀሉ የተፈፀመበትን የታክስ ጊዜ ወይም ጊዜያት፣

መ) ጥፋተኛ የተባለው ሰው በፈጸመው ወንጀል ምክንያት ያልከፈለውን የታክስ መጠን፣

ሠ) ጥፋተኛ በተባለው ሰው ላይ የተጣለ የገንዘብ ቅጣት ካለ የቅጣቱን መጠን፣

ምዕራፍ አራት
ሽልማቶች

133. የታክስ ስወራን በሚመለከት ለተሰጠ ተጨባጭ መረጃ የሚሰጥ ሽልማት

1. ማንኛውም ሰው በመደበኛ፣ አሳንሶ በማሳወቅ፣ በማጭበርበር ወይም በሌላ ተገቢ ባልሆነ መንገድ የሚፈፀምን የታክስ ስወራ አስመልክቶ ሊረጋገጥ የሚችል ተጨባጭና የማያሻማ መረጃ ለባለሥልጣኑ የሰጠ እንደሆነ፣ ባለሥልጣኑ የተሰወረውን ታክስ 20% (ሃያ በመቶ) በሽልማት መልክ ታክሱ በሚሰበሰብበት ጊዜ ለዚህ ሰው ይሰጣል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1):-

ሀ) በታክስ ስወራው ተግባር ላይ ለተሳተፈ፣ ወይም

ለ) የታክስ ስወራውን ማሳወቅ የቅጥር ግዴታው ለሆነ ሰው

ተፈጻሚ አይሆንም።

3. በዚህ አንቀጽ የተጠቀሰውን ሽልማት በተመለከተ ባለሥልጣኑ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።

134. ለላቀ የሥራ ክንውን የሚሰጥ ሽልማት

1. ባለሥልጣኑ የላቀ የሥራ ክንውን ላስመዘገበ የታክስ ሠራተኛ እንዲሁም የታክስ ግዴታውን በአርዳያነት ለተወጣ ታክስ ከፋይ ሽልማት ይሰጣል።
2. በዚህ አንቀጽ የተጠቀሰውን ሽልማት በተመለከተ ሚኒስትሩ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል።

ክፍል አሥራ ስድስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

135. ደንቦችንና መመሪያዎችን የማውጣት ሥልጣን

1. የሚንሰትሮች ም/ቤት ለዚህ አዋጅ ትክክለኛ አፈጻጸም አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ሚኒስትሩ ይህንን አዋጅ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑትን መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

136. የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. ይህ አንቀጽ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ይህ አዋጅ ተፈጻሚ ከመሆኑ በፊት በተፈጠረ ድርጊት ወይም አለማድረግ ወይም በተላለፈ የታክስ ውሳኔ ላይ አዋጁ ተፈጻሚ ይሆናል።
2. ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተጀመረ ይግባኝ ወይም የወንጀል ክስ ይህ አዋጅ ተፈጻሚ እንዳልሆነ ተቆጥሮ በተጀመረበት ሁኔታ ይቀጥላል።
3. ይህ አዋጅ ከመጽናቱ በፊት ማመልከቻ፣ ይግባኝ ወይም የወንጀል ክስ የማቅረቢያ ጊዜ ያለፈ ከሆነ፣ በዚህ አዋጅ ረጅም ጊዜ በመሰጠቱ ምክንያት ብቻ ማመልከቻው፣ ይግባኙ፣ ወይም የወንጀል ክሱ በዚህ አዋጅ መሠረት ሊቀርብ ይችላል የሚል ትርጉም ሊያሰጥ አይችልም።
4. ታክስን ለማስከፈል ቀደም ሲል የተወሰደ ማንኛውም እርምጃ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ይህ አዋጅ ተፈጻሚ ከመሆኑ በፊት የነበረን የታክስ ዕዳ በዚህ አዋጅ መሠረት ማስከፈል ይቻላል።
5. ይህ አዋጅ በፀናበት ዕለት የተመሠከረላቸው የሂሳብ ባለሙያዎች ኢንሲቲትዩት ያልተቋመ እንደሆነ ኢንሲቲትዩቱ እስኪቋቋም ድረስ በዚህ አዋጅ ኢንሲቲትዩቱን የሚጠቅስ ማንኛውም አንቀጽ ለዚህ አዋጅ አዋጅ ዓላማ የኢትዮጵያ የሂሳብ አያያዝና ኦዲት ቦርድን እንደሚመለከት ተደርጎ ይወሰዳል።

6. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 20 አፈጻጸም ሲባል፣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ሌላ ደንብ እስከሚተካ ድረስ በሽያጭ መመዘገቢያ መሣሪያዎች ስለመጠቀም ግዴታ የወጣው የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 139/1999 ተፈጻሚነት ይቀጥላል።
7. ይህ አንቀጽ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በሌሎች የታክስ ሕጎች ተመሳሳይ ጉዳዮችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረኑ ከሆነ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

137. አዋጁ የሚፀናበት ቀን

1. ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት-ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ይህ አዋጅ ከ_____ ጀምሮ ወይም ከ_____ በኋላ ላሉት የታክስ ዓመታት ተፈጻሚ ይሆናል።
3. በዚህ አዋጅ በክፍል አሥራ አንድ ሥር ያለው ሁለተኛው ምዕራፍ እና ክፍል አሥራ አራት ሚኒስትሩ በጋዜጣ በሚወሰነው ማስታወቂያ ከሚመለከተው ቀን ጀምረው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አዲስ አበባ _____ ቀን 2008 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት